

เดี่ยวจะเข้เพลงกราวโน สามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีสึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี
JAKEA SOLO IN KRAWNAI VERSION KRU SAWANG APAIWONG : A CASE STUDY OF
KRU RAWEEWAN THABTHIMSRI

นริศรา พันธุ์ธาดาพร

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เดี่ยวจะเข้าเพลงกราวใน สามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมา
ศรี

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรม
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

JAKEA SOLO IN KRAWNAI VERSION KRU SAWANG APAIWONG : A CASE
STUDY OF KRU RAWEEWAN THABTHIMSRI

NARISARA PHUNTADAPORN

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for MASTER OF ARTS (Fine Arts)
Faculty of Fine Arts Srinakharinwirot University

2018

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

เดี่ยวจะเซ่เพลงกราวใน สามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีสึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี

ของ

นริศรา พันธุ์ธาดาพร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรม

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ พันธุ์เสื่อ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกฤษ การ์รินทร์)

ชื่อเรื่อง	เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี
ผู้วิจัย	นริศรา พันธุ์ธาดาพร
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2561
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ พันธุ์เสื่อ

การศึกษาเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษาครูระวีวรรณ ทับทิมศรี มีจุดมุ่งหมายในการวิจัย 2 หัวข้อดังนี้ 1) เพื่อศึกษาหว่าเดี่ยวจะเข้ เพลงกราวในสามชั้นทาง ครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี 2) เพื่อศึกษากลวิธีเดี่ยวจะเข้ เพลงกราวในสามชั้นทาง ครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรีในการวิเคราะห์ได้ศึกษาข้อมูลจากตำราวิชาการ และการสังเกต จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการบันทึกโน้ตเป็นโน้ตไทยเพลงเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษาครูระวีวรรณ ทับทิมศรี และนำโน้ตที่บันทึกนี้เป็นข้อมูลในการศึกษา ได้แก่ ศึกษาองค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางจะเข้ของครูแสง อภัยวงศ์ ศึกษาเรื่องบันไดเสียง ศึกษารูปแบบทำนอง เปรียบเทียบทำนองซ้องวงใหญ่กับเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น ศึกษากรณีพิเศษในการบรรเลงจะเข้ ผลการศึกษาพบว่า ส่วนที่หนึ่งขององค์ประกอบเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น ประกอบด้วยกลุ่มทำนองขึ้นต้น กลุ่มทำนองโยนหรือเรียกว่าลูกโยน กลุ่มทำนองเชื่อมระหว่างโยน และทำนองลงจบ ส่วนที่สองบันไดเสียงพบลูกโยนที่ 1 บันไดเสียง ที ลูกโยนที่ 2 บันไดเสียงฟา ลูกโยนที่ 3 บันไดเสียงโด ลูกโยนที่ 4 บันไดเสียงฟา ลูกโยนที่ 5 บันไดเสียงที ลูกโยนที่ 6 บันไดเสียงโด ลูกโยนที่ 7 บันไดเสียงฟา เนื้อเพลงกราวในบันไดเสียงฟา ทำนองเชื่อมโยนที่ 2 บันไดเสียงที ทำนองเชื่อมโยนที่ 4 บันไดเสียงฟา ทำนองเชื่อมโยนที่ 5 บันไดเสียง ที ทำนองเชื่อมโยนที่ 6 บันไดเสียงที ทำนองโยนที่ 7 บันไดเสียงฟา ทำนองขึ้นต้นและทำนองลงจบ บันไดเสียงที เป็นบันไดเสียงเดียวกัน ส่วนที่สามรูปแบบทำนองพบ 3 รูปแบบได้แก่ การประดิษฐ์ทำนองแบบเก็บมากที่สุด การประดิษฐ์ทำนองแบบเน้นจังหวะตรองลงมา การประดิษฐ์ทำนองแบบลากเสียงจากเสียงหนึ่งไปยังเสียงหนึ่งน้อยที่สุด ส่วนที่สี่การเปรียบเทียบทำนองทางซ้องวงใหญ่กับทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้น พบความสัมพันธ์ของลูกตกและวรรคเพลง ในส่วนที่เป็นเนื้อเพลงกราวใน พบว่าเสียงลูกตกของวรรคเพลงในช่วงกลางโยนของแต่ละโยนส่วนมากจะมีลูกตกที่ต่างจากทำนองซ้องวงใหญ่ ส่วนช่วงทำโยนในแต่ละโยนจะมีลูกตกตรงตามทำนองซ้องวงใหญ่ และส่วนที่ห้ากรณีพิเศษในการบรรเลงจะเข้พบ 6 รูปแบบ เรียงลำดับการใช้มากที่สุดถึงน้อยที่สุด ได้แก่ การดีดสะบัดสามเสียง การดีดสะบัดสามเสียง ร่วมกับการดีดทิงนอย การดีดรัวไม้ดีดลากเสียงจากเสียงหนึ่งไปยังอีกเสียงหนึ่ง การดีดทิงนอยร่วมกับการดีดรูดสาย การดีดสายลวดติดต่อกัน การดีดขยี้

คำสำคัญ : เดี่ยวจะเข้, กราวในสามชั้น, ครูแสง อภัยวงศ์

Title	JAKEA SOLO IN KRAWNAI VERSION KRU SAWANG APAIWONG : A CASE STUDY OF KRU RAWEEWAN THABTHIMSRI
Author	NARISARA PHUNTADAPORN
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2018
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Veera Phunsue

A study of Krawnai SamChan for Jakae solo by Mr. Sawang Apaiwong case study of Ms. Raweewan Tabtimsri aims to: 1) Study the Krawnai SamChan for Jakae solo by Mr. Sawang Apaiwong case study of Ms. Raweewan Tabtimsri. 2) Study the strategies of how to play Krawnai SamChan for Jakae solo by Mr. Sawang Apaiwong case study of Ms. Raweewan Tabtimsri. The study began with both investigation of related documents and case study observation. After that Krawnai SamChan for Jakae solo by Mr. Sawang Apaiwong case study of Ms. Raweewan Tabtimsri was recorded with Thai solo notation. Moreover, the recorded notation was used to study the elements of Krawnai SamChan for Jakae solo by Mr. Sawang Apaiwong, study melody patterns, compare Krawnai SamChan for Gongwongyai with Jakae solo, and study special strategies in playing Jakae. The results of this study were found as follows. First, the elements of Krawnai SamChan for Jakae solo were composed of Tam Nong Ton, Tam Nong Yon, Tam Nong Cheum, Luk Yon, and Tam Nong Chob. Second, scale was found that there were Luk Yon 1 Te scale, Luk Yon 2 Fa scale, Luk Yon 3 Do scale, Luk Yon 4 Fa scale, Luk Yon 5 Te scale, Luk Yon 6 Do scale, Luk Yon 7 Fa scale. Krawnai's lyrics in Fa scale Tam Nong Cheum Yon 2 Te scale, Tam Nong Cheum Yon 4 Fa scale, Tam Nong Cheum yon 5 Te scale, Tam Nong Cheum Yon 6 Te scale, Tam Nong Kun and Tam Nong Chob Te scale were in the same scale. Third, there were three patterns of melody: making up melody from the downbeats, making up melody from one sound to another sound, respectively. Forth, the comparison of Krawnai SamChan for Gongwongyai and Jakae solo showed relations between downbeats and phrases. In Krawnai's lyrics, downbeats of phrases in the middle Yon of each Yon had downbeats that were different from Gongwongyai's melody. Moreover, at the end of each Yon had the same downbeats as Gongwongyai's melody. Fifth, there were six special strategies in playing Jakae that were used in descending order: three sounds flick strum, three sounds flick strum with Tingnoy strum, strum from one sound to another sound, Tingnoy strum with swipe strum, continuing strum, and crush strum.

Keyword : Jakae solo, Krao Nai Sam Chan, Mr. Sawang Apaiwong

กิตติกรรมประกาศ

งานปริญญานิพนธ์เรื่อง เดี่ยวจะเซ้เพลงกราวใน สามชั้น ทางครูแสวง อภัยวงศ์ กรณีศึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี เกิดผลสำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ หลายท่านที่ให้ความเมตตาอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทั้งในการสัมภาษณ์และการให้ข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ รวมถึงการให้คำแนะนำ คำปรึกษาและสนับสนุนผู้จัดทำปริญญานิพนธ์มาเป็นอย่างดี โดยตลอดในการทำปริญญานิพนธ์นี้ ซึ่งมีรายนามดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุจี ศรีสมบัติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คม กฤษ การินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ พันธุ์เสื่อ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ คำปรึกษาแนะนำ ชี้แนะแนวทาง รวมถึงให้ความกรุณาตรวจทาน และแก้ไขในส่วนที่บกพร่องในงาน ปริญญานิพนธ์นี้จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณครูวิเชียร เกิดผล และคุณครูระวีวรรณ ทับทิมศรี ที่เป็นผู้ให้ข้อมูล ความรู้ทางด้านทำนองซ้องวงใหญ่และทำเดี่ยวจะเซ้ อีกทั้งคอยเอื้อเฟื้อเกื้อหนุนข้อมูลสำหรับการทำ ปริญญานิพนธ์ รวมถึงเกร็ดความรู้ต่างๆ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำงานปริญญานิพนธ์ ซึ่งเป็นผล ให้งานปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้าย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับบิดา มารดา ของผู้จัดทำงานปริญญา นิพนธ์ที่ได้สนับสนุนทั้งกำลังทรัพย์และกำลังใจอันประเมินค่ามิได้ ในการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้

นริศรา พันธุ์ธาดาพร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
1. เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง	11
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	36
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
1. ศึกษาทางเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวในสามชั้น โดยวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้.....	39
1.1 องค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางจะเข้าของครูแสวง อภัยวงศ์	39
1.2 ศึกษาเรื่องบันไดเสียง	70
1.3 ศึกษารูปแบบทำนอง	78

1.4 เปรียบเทียบทำนองห้องวงใหญ่กับเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น.....	97
2. ศึกษาทฤษฎีพิเศษในการบรรเลงจะเข้	155
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	165
บรรณานุกรม	171
ภาคผนวก.....	173
ประวัติผู้เขียน.....	177

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วิชาการทางด้านดนตรีไทยถูกสร้างสรรค์ผลงานไว้มากมายไม่ว่าจะเป็นบทเพลง กลวิธีในการบรรเลง จึงเกิดวิวัฒนาการทางด้านดนตรีไทยขึ้นเป็นลำดับในเรื่องของประเภทของบทเพลง รูปแบบวงดนตรี เครื่องดนตรี จึงสามารถแบ่งประเภทของการเกิดเสียงเครื่องดนตรี ได้แก่ ดัด สี ตี เป่า และการขับร้อง แสดงให้เห็นว่าดนตรีไทยนั้นเป็นสมบัติอันล้ำค่า ส่งผลให้เกิดความสุนทรีย์ระงดงามวิจิตรจากเสียงเพลงที่เปล่งออกมาเต็มไปด้วยคุณค่าของสุนทรีย์ศาสตร์ อันเป็นศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพิจารณาถึงความสวยงาม ความไพเราะอันทรงคุณค่าของดนตรีไทยแสดงถึงแก่นแท้ของคุณค่าของดนตรี ไม่ว่าจะเครื่องดนตรีนั้นจะเป็นวงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย หรือวงมโหรีล้วนต้องใช้ความสามัคคีบรรเลงไปพร้อม ๆ กันทั้งวง ในแต่ละเครื่องมือบรรเลงตามหน้าที่ลักษณะเฉพาะของตนให้กลมกลืนและพร้อมเพรียงกัน เมื่อแยกเครื่องดนตรีออกเป็นแต่ละเครื่องมือ เราจะเรียกการบรรเลงว่า การบรรเลงเดี่ยว โดยการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีชนิดนั้นผู้บรรเลงจะต้องมีความแม่นยำ ในการใช้เทคนิคพิเศษสำหรับไว้รอดทางได้อย่างคล่องแคล่วให้ตรงตามที่ครูได้สร้างสรรค์ขึ้น

ในการบรรเลงเดี่ยวนั้นจะใช้เครื่องดนตรีที่ดำเนินทำนอง เช่น กระจับปี่ ขลุ่ยวง ซอ จะเข้ บรรเลงเครื่องเดียว มีเครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง ฉาบ โหม่ง โทน-รำมะนา สองหน้า หรือกลองแขก เพลงที่นิยมนำมาประดิษฐ์เป็นเพลงเดี่ยวนั้นส่วนใหญ่เป็นเพลงในอัตราจังหวะสามชั้นหรือเพลงเถาที่เป็นเพลงประเภทหน้าทับปรบไก่ และหน้าทับสองไม้ เช่น เพลงทะเลแยะ เพลงนกขมิ้น เพลงพญาโศก เพลงแขกมอญ เพลงสารถี เพลงลาวแพน เพลงทยอยเดี่ยว ฯลฯ แต่ก็มีมีการนำเอาเพลงหน้าพาทย์มาประดิษฐ์เป็นเพลงเดี่ยวด้วยเช่นกัน คือ เพลงเชิดนอก และเพลงกราวใน

เพลงกราวใน เป็นบทเพลงที่จัดอยู่ในประเภทเพลงหน้าพาทย์ ใช้สำหรับประกอบการแสดงประกอบฉากกับกิจกรรมยกทัพของฝ่ายยักษ์ เพลงมีลักษณะแสดงถึงความสง่างาม ความองอาจ ฮึกเหิมและความยิ่งใหญ่ของฝ่ายยักษ์ แต่เดิมครูทางด้านดนตรีไทยได้ประพันธ์ไว้ในอัตราสองชั้นเป็นทางบรรเลงธรรมดามอยู่ในเพลงชุดโหมโรงเย็น โหมโรงกลางวัน และโหมโรงเทศน์ ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้แต่ง ต่อมาครูเพลงได้นำเพลงกราวในดังกล่าวข้างต้นมาประดิษฐ์เป็นทางพิเศษขึ้นสำหรับเป็นทางเดี่ยวเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายและปี่พาทย์ โดยใช้เทคนิคของการบรรเลงอย่างครบครันตามกระบวนการของการบรรเลงเพลงเดี่ยว อีกทั้งยังมีการตกแต่งทำนองโดยการยืดขยายจากอัตราสองชั้นให้เป็นอัตราจังหวะสามชั้นและตัดทอนลงเป็นชั้นเดียวครบเป็นเดี่ยว

ทั้งเถา เพลงเดี่ยวกราวโน้นนับว่าเป็นยอดในการเดี่ยว เพราะประการแรกมีเสียงครบ 7 เสียง เป็นเพลงที่มีโยนหลายโยน แต่ละโยนลงเสียงลูกตกไม่ซ้ำกันเลย ถ้าจะเทียบก็เท่ากับนกซึ่งมีโยนเป็นปีกทั้งสองข้าง และมีเนื้อเพลงเป็นตัวนอกอยู่ตรงกลาง เริ่มด้วยลูกขึ้นต้นซึ่งส่งฝ่าผายสมกับกิริยาการเดินทางของยักษ์ แล้วออกโยนที่หนึ่งซึ่งตกเสียง “โด” แล้วออกโยนที่สองซึ่งตกเสียง “เร” เมื่อจบโยนทั้งสองนี้แล้วจึงออกเนื้อกราวในสองเที่ยว พอจบเนื้อก็ออกโยนที่สามซึ่งเป็นเสียง “ซี” แล้วออกโยนที่สี่เป็นเสียง “มี” ออกโยนที่ห้าเป็นเสียง “ลา” โยนสุดท้ายเป็นเสียง “ฟา” แล้วจึงจบด้วยเสียง “โด” ตามเดิม ลูกโยนแต่ละชุดนั้นตกเสียงต่าง ๆ กัน เปิดโอกาสให้ผู้เดี่ยวใช้ทางพิเศษได้อย่างเต็มที่ การฟังเพลงเดี่ยวกราวโน้นต้องฟังที่โยน เพื่อว่าแต่ละโยนนั้นผู้เดี่ยวใช้ทางที่ไพเราะหรือโหดโผนสมกับลักษณะเพลงกราวโนหรือไม่ เมื่อถึงตอนออกเนื้อสองเที่ยวนั้น ต้องดัดแปลงไม่ให้แต่ละเที่ยวซ้ำกัน และต้องให้สลับซับซ้อนให้สมกับลูกโยนที่บรรเลงมา ถ้าใครบังเอิญบรรเลงตอนเนื้อนี้ขาดไปก็ต้องปรับเป็นแพ้ เพราะเนื้อเพลงกราวโนที่แท้อยู่ตรงนี้ ส่วนลูกโยนนั้นเท่ากับเป็น “น้ำ” ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น (อุทิศ นาคสวัสดิ์, 2530, น. 52) เพลงกราวโน้นถือได้ว่าเป็นเพลงเดี่ยวสูงสุด ทั้งนี้เพราะเป็นแหล่งรวมศิลปะการประพันธ์เพลงไว้ครบทุกรูปแบบ ทั้งยังเป็นที่รวมเทคนิคการบรรเลงของแต่ละเครื่องดนตรีไว้อย่างครบครัน โดยเฉพาะเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องสายได้แก่ จะเข้ เป็นต้น

จะเข้ เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีดที่มีเสียงไพเราะและมีวิธีการบรรเลง เม็ดพราย และการประดิษฐ์ทำนองในการบรรเลงอย่างวิจิตรพิสดาร ทำให้เสียงจะเข้มีความไพเราะ เพลงเดี่ยวที่นิยมบรรเลงด้วยจะเข้มีหลายเพลง เช่น เพลงมุล่ง เพลงฉิ่งตรัง เพลงฉิ่งตวงพระธาตุ เพลงจีนแสด เพลงจีนขิมใหญ่ เพลงเขมรปี่แก้วทางสักวา เพลงลาวแพน เพลงสุดสงวน เพลงนกขมิ้น เพลงสารถี เพลงพญาโศก เพลงแขกมอญ เพลงทยอยเดี่ยว และเพลงกราวโนถือเป็นเพลงเดี่ยวที่ต้องใช้ศักยภาพของผู้เล่น โดยส่วนใหญ่เพลงเดี่ยวกราวโนทางจะเข้หรือซอกกับขิมที่เครื่องสายบรรเลงเดี่ยวกันในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นอัตราจังหวะสองชั้นมีหลายทาง เช่น ทางครุระตี วิเศษสุรการ ทางครุณีภา อภัยวงศ์ และทางครุทองดี สุจริตกุล ทางของครุขุ่ม กมลวาทีน แต่พบว่าครูแสง ได้ทำทางเดี่ยวกราวโนจะเข้สามชั้นขึ้น ซึ่งขยายจากสองชั้นที่แต่งไว้เดิม โดยมีเทคนิค ความไพเราะที่โดดเด่นมากอีกทางหนึ่ง

เพลงเดี่ยวจะเข้กราวโน สามชั้น ทางครูแสงนี้ มีลักษณะการประดิษฐ์ทางเดี่ยวที่แตกต่างจากรูปแบบที่มีอยู่ เนื่องจากครูเคยสอนวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร เริ่มเรียนดนตรีไทยกับพระเพลงดุริยางค์ หลังจากนั้นมาเรียนต่อจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ครูแสงมีความสามารถบรรเลงได้ทั้งเครื่องสายและปี่พาทย์ โดยในเพลงกราวโน้นได้มีการประพันธ์

ทางเดี่ยวจะเข้ที่สอดแทรกกลวิธีพิเศษสำหรับการบรรเลงเดี่ยวจะเข้ไว้ได้อย่างครบถ้วน เช่น การดีด สะบัดสามเสียงจากส่าวลวดมายังสายทุ้มขึ้นมาสายเอก การดีดสะบัดสองเสียง การดีดสะเดาะ การดีดขยี้ การดีดตบสาย การดีดครูดสาย การดีดดำเนินทำนองส่าวลวดสลับกับสายเอก สายเอก สลับกับส่าวลวดและการดีดลากเสียงผ่าน ซึ่งถือว่าเป็นความพิเศษในการบรรเลงเพลงนี้ โดยใช้ กลวิธีต่าง ๆ และมีการเพิ่มกลวิธีของการเดี่ยวจะเข้ขึ้น บรรเลงได้อย่างแยบยลเพื่อใช้ในการเปลี่ยน กลุ่มเสียงหนึ่งไปอีกรวมเสียงหนึ่ง ซึ่งทางเดี่ยวทางนี้ได้ถ่ายทอดไว้กับครูระวีวรรณ ทับทิมศรี ซึ่งได้ เรียนจะเข้กับครูแสวง อภัยวงศ์ และร่วมบรรเลงอยู่ในวง ส.สุรางค์ศิลป์ ออกงานวิทยุกับครูแสวง อยู่เป็นประจำ หลังจากนั้นครูระวีวรรณได้รับราชการเป็นครูสอนดนตรีและขับร้องของโรงเรียนสตรี ศรีสุริโยทัย รวมถึงสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน สมเด็จเจ้าพระยา อีกทั้งได้ไปเผยแพร่ดนตรีไทยและขับร้องเพลงไทยในต่างประเทศ ได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น บรูไน สิงคโปร์ มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา ถือได้ว่าครูระวีวรรณเป็นครูจะเข้ที่มีชื่อเสียงใน ปัจจุบัน

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่องวิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้น ทางครูแสวง อภัยวงศ์ กรณีศึกษาครูระวีวรรณ ทับทิมศรี เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในการศึกษาการแปรทำนองจะเข้และกลวิธีการบรรเลง จะเข้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเดี่ยวจะเข้ เพลงกราวในสามชั้นทาง ครูแสวง อภัยวงศ์ กรณีศึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี
2. เพื่อศึกษากลวิธีเดี่ยวจะเข้ เพลงกราวในสามชั้นทาง ครูแสวง อภัยวงศ์ กรณีศึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าวิจัย

การศึกษาเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้นทางครูแสวง อภัยวงศ์ กรณีศึกษาครูระวีวรรณ ทับทิมศรี ทำให้ทราบถึงโครงสร้างของเพลง รวมทั้งกลวิธีการบรรเลงต่าง ๆ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการศึกษาทฤษฎีดนตรีไทย ทำให้พบรูปแบบทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย ทราบ ถึงเทคนิคและวิธีการบรรเลงจะเข้ที่โดดเด่นตามแนวทางครูแสวง อภัยวงศ์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษา ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเน้นการวิเคราะห์โครงสร้างเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวในสามชั้นทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษาครูระวีวรรณ ทับทิมศรี ที่ได้ถ่ายทอดให้ผู้วิจัย
2. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะมุ่งวิเคราะห์องค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางจะเข้า ได้แก่ การเปรียบเทียบทำนองทางซ้องวงใหญ่ (ทางฝั่งธน) กับทางเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวในสามชั้น บันไดเสียง การประดิษฐ์รูปแบบทำนอง กลวิธีในการบรรเลง เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบโครงสร้างเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวในสามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษาครูระวีวรรณ ทับทิมศรี ที่มีการประดิษฐ์กลวิธีเดี่ยวจะเข้าที่โดดเด่น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดนตรีไทยที่จะได้มีการบันทึกโน้ตเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวในสามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษาครูระวีวรรณ ทับทิมศรี ไว้ให้คงอยู่เป็นสมบัติของชาติไทยสืบต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

การบันทึกเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวใน สามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษาครูระวีวรรณทับทิมศรี ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการบันทึกโน้ตดังนี้

1. สัญลักษณ์แทนเสียง

การบันทึกโน้ตเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวใน สองชั้น ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการบันทึกและนำเสนอเป็นโน้ตระบบตัวอักษร ซึ่งเป็นอักษรย่อ 7 ตัวอักษร ดังนี้

ด	หมายถึง	โด
ร	หมายถึง	เร
ม	หมายถึง	มี
ฟ	หมายถึง	ฟา
ช	หมายถึง	ชอล
ล	หมายถึง	ลา
ท	หมายถึง	ที

หมายเหตุ โน้ตที่มีการประจุดบนตัวอักษร คือ โน้ตเสียงสูง เช่น ดั

2. สัญลักษณ์แทนระดับเสียงจะเข้า

การบันทึกโน้ตทำนองหลักเพลงกราวใน สามชั้นนี้ ใช้โน้ตจะเข้าในการบันทึก ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการบันทึกเป็นโน้ตระบบตัวอักษรแทนเสียงจะเข้า เรียงจากนม จะเข้าที่มีเสียงต่ำสุดอยู่ทางด้านซ้ายมือ ไปหานมจะเข้าที่มีเสียงสูงสุดทางด้านขวามือ โดยกำหนด เป็นตัวอักษรแทนเสียงดังนี้

สายเอก

สายเปล่า	เป็นเสียงโด	สัญลักษณ์	ด
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 1	เป็นเสียงเร	สัญลักษณ์	ร
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 2	เป็นเสียงมี	สัญลักษณ์	ม
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 3	เป็นเสียงฟา	สัญลักษณ์	ฟ
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 4	เป็นเสียงซอล	สัญลักษณ์	ซ
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 5	เป็นเสียงลา	สัญลักษณ์	ล
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 6	เป็นเสียงที	สัญลักษณ์	ท
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 7	เป็นเสียงโด	สัญลักษณ์	ด
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 8	เป็นเสียงเร	สัญลักษณ์	ร
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 9	เป็นเสียงมี	สัญลักษณ์	ม
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 10	เป็นเสียงฟา	สัญลักษณ์	ฟ
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 11	เป็นเสียงซอล	สัญลักษณ์	ซ

สายทุ้ม

สายเปล่า	เป็นเสียงซอล	สัญลักษณ์	ซ
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 1	เป็นเสียงลา	สัญลักษณ์	ล
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 2	เป็นเสียงที	สัญลักษณ์	ท
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 3	เป็นเสียงโด	สัญลักษณ์	ด
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 4	เป็นเสียงเร	สัญลักษณ์	ร
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 5	เป็นเสียงมี	สัญลักษณ์	ม
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 6	เป็นเสียงฟา	สัญลักษณ์	ฟ
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 7	เป็นเสียงซอล	สัญลักษณ์	ซ
กดด้านซ้ายนมจะเข้าที่ 8	เป็นเสียงลา	สัญลักษณ์	ล

กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 9	เป็นเสียงที	สัญลักษณ์	ท
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 10	เป็นเสียงโด	สัญลักษณ์	ด
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 11	เป็นเสียงเร	สัญลักษณ์	ร

สายลวด

สายเปล่า	เป็นเสียงโด	สัญลักษณ์	ด
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 1	เป็นเสียงเร	สัญลักษณ์	ร
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 2	เป็นเสียงมี	สัญลักษณ์	ม
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 3	เป็นเสียงฟา	สัญลักษณ์	ฟ
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 4	เป็นเสียงซอล	สัญลักษณ์	ซ
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 5	เป็นเสียงลา	สัญลักษณ์	ล
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 6	เป็นเสียงที	สัญลักษณ์	ท
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 7	เป็นเสียงโด	สัญลักษณ์	ด
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 8	เป็นเสียงเร	สัญลักษณ์	ร
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 9	เป็นเสียงมี	สัญลักษณ์	ม
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 10	เป็นเสียงฟา	สัญลักษณ์	ฟ
กุดด้านซ้ายนมจะเข้ที่ 11	เป็นเสียงซอล	สัญลักษณ์	ซ

โดยเมื่อนำเสียงต่าง ๆ มาเปรียบเทียบตำแหน่งแล้ว สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนเสียงและไล่เสียงจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงดังนี้

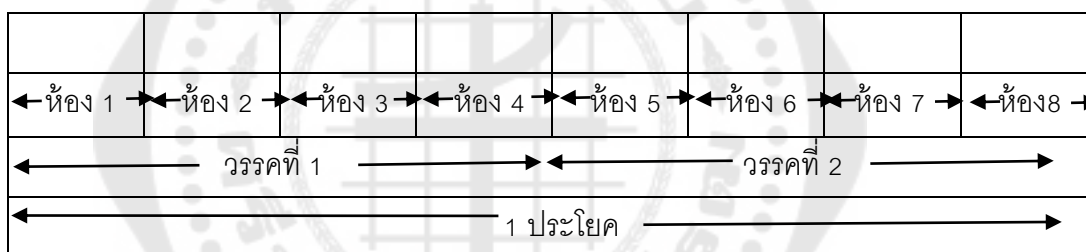
	สายเปล่า	นมที่ 1	นมที่ 2	นมที่ 3	นมที่ 4	นมที่ 5	นมที่ 6	นมที่ 7	นมที่ 8	นมที่ 9	นมที่ 10	นมที่ 11
สายเอก	ด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ซ
สายทุ้ม	ซ	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด	ร
สายลวด	ด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ซ

3. ตารางการบันทึกโน้ต

การบันทึกโน้ตเดี่ยวจะเข้าเพลงกราวใน สองชั้น ทางครูแสวง อภัยวงศ์นี้ ผู้วิจัย กำหนดสัญลักษณ์ในการบันทึกโน้ตทางเข้าเป็นตัวอักษร โดยการแบ่งเป็นสามบรรทัด คือ โน้ตที่อยู่ด้านบนสุดของตารางบันทึกโน้ตแทนการบรรเลงด้วยสายเอก โน้ตที่อยู่ตรงกลางของตารางบันทึกโน้ตแทนการบรรเลงสายทุ้ม และโน้ตที่อยู่ด้านล่างสุดของตารางบันทึกโน้ตแทนการบรรเลงด้วยสายลวด ดังนี้

สายเอก		- ฟ ด ร	ม ฟ ม ช	ฟ ม ร ด
สายทุ้ม	- ท			
สายลวด	- ฟ			

4. ข้อกำหนดของวรรคและประโยค

5. กระสวนทำนอง

แทนสัญลักษณ์ด้วย x

6. สัญลักษณ์อื่นๆที่ใช้กำหนดวิธีการบรรเลงจะเข้า

— แทนสะบัด

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เน้นจังหวะตก หมายถึง การใช้ตัวโน้ตตัวที่ 4 ในแต่ละห้องเพลงที่มีจังหวะหนักโดยการเน้นที่จังหวะตกของแต่ละวรรคเพลง

เก็บ หมายถึง การใช้ตัวโน้ต 4 ตัว ต่อ 1 ห้องเพลงอย่างต่อเนื่อง

ลากเสียงผ่าน หมายถึง การดีดรัวอยู่ที่เสียงใดเสียงหนึ่ง แล้วค่อยๆ เลื่อนนิ้วไปหาอีกเสียงหนึ่งโดยให้เสียงมีความต่อเนื่องกัน

----	----	----	--- ฟี่	----	----	----	--- ชู

----	----	----	--- ชู	----	--- มี	----	--- ดี่

ตบสาย หมายถึง ดีดเปล่าสายเอกก่อน จากนั้นจึงดีดสายเปล่าสายลวด แล้วใช้นิ้วโป้งกดลงที่นมจะเข้ต่อจากการสั่นสะเทือนของเสียงสายเปล่าสายลวดก่อนหน้านี้ หลังจากนั้นดีดลงนมจะเข้เสียงเดียวกันที่สายเอก

ด ช	ด ดี่	ด ฟี่	ด ดี่	ด ช	ด ดี่	ด ฟ	ด ด
ด ช	ด ดี่	ด ฟี่	ด ดี่	ด ช	ด ดี่	ด ฟ	ด ด

รูดสาย หมายถึง ดีดสายเปล่าสายเอกแล้วจึงดีดด้วยตัวโน้ตที่มีพยางค์เรียงติดต่อกันที่สายลวด โน้ตพยางค์สุดท้ายของสายลวดจะดีดย้ำที่สายเอก

ด	- ฟี่	ด	- ดี่	ด	- ด	ด	- ดี่
ทดรี	มีฟี่	ชูฟี่มี	วีดี่	ทลช	ฟด	ฟชล	ทดี่

การดีดเปิดสายเปล่า หมายถึง การดีดตัวโน้ตสลับกับการดีดสายเปล่า โดยการดีดเปิดสายเปล่านี้จะปรากฏในพยางค์ที่ 2 ของแต่ละห้องเพลง ไม่ว่าจะเป็นสายเอก สายทุ้ม หรือสายลวดก็ตาม

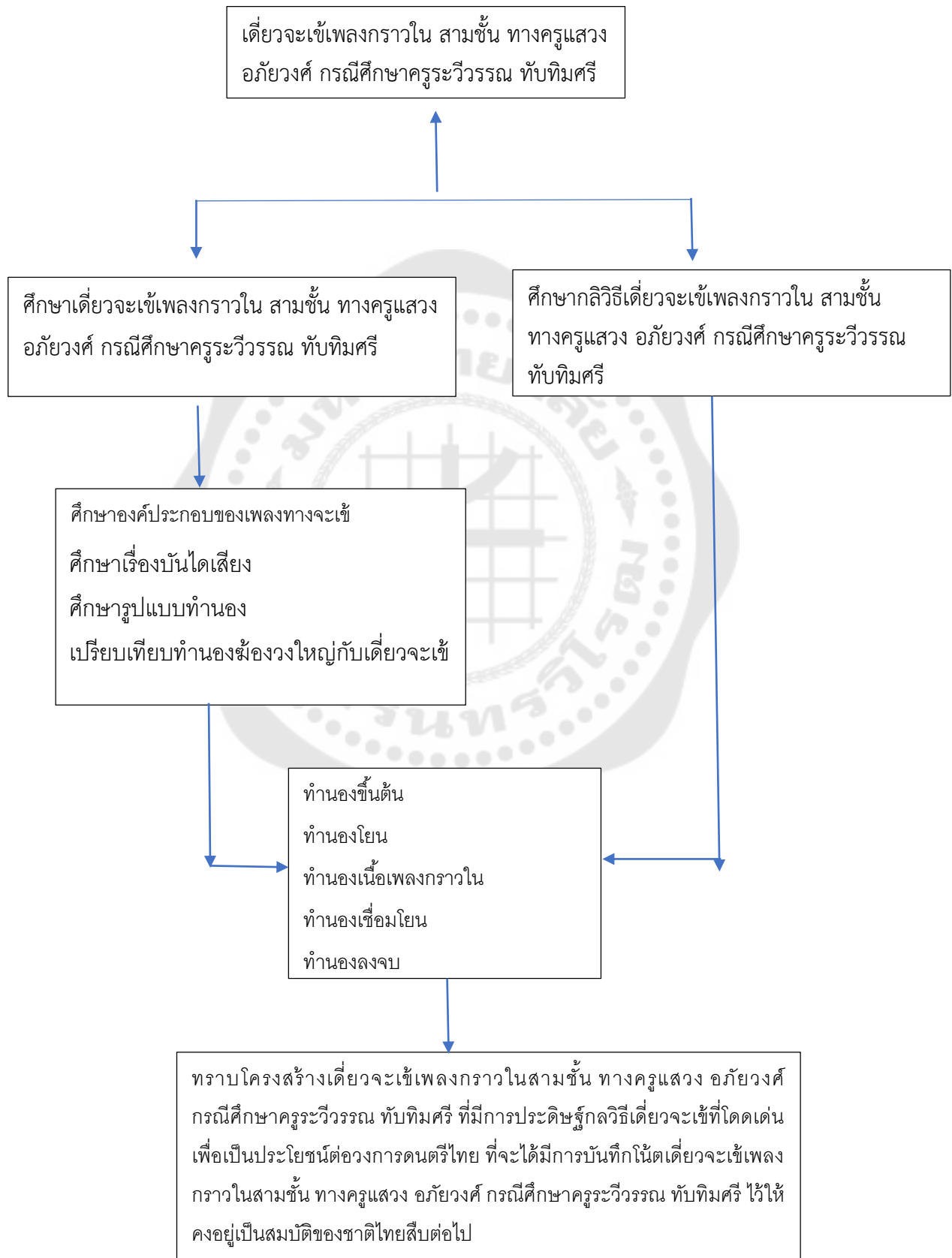
ช ด ช ล	ช ด ด ท	ดี่ ด ท ล	ท ด ล ช	ร ด ร ด	ร ด ด ท	ด ดุ ท ล	ท ดุ ล ช

การตีปิดสายเปล่า หมายถึง การตีสายเปล่าติดต่อกันสามพยางค์แรก แล้วปิด
ด้วยตัวโน้ตลูกตกของแต่ละห้องเพลง

ด ด ด ร	ด ด ด ซ	ด ด ด ตั้	ด ด ด ซ	ด ด ด ฟี่	ด ด ด ซ	ด ด ด ตั้	ด ด ด ซ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ประวัติครุฑทางการดีดจะเข้
- 1.2 การแบ่งประเภทเครื่องดนตรีไทย
- 1.3 ประเภทเพลงไทย
- 1.4 การบรรเลงเพลงเดี่ยว
- 1.5 เพลงกราวใน
- 1.6 ทฤษฎีโครงสร้างเพลงไทย
- 1.7 การประดิษฐ์ทำนองจะเข้

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 ความสำคัญของเครื่องดนตรีจะเข้
- 2.2 โครงสร้างบันไดเสียง
- 2.3 เครื่องดนตรีที่ใช้เดี่ยวเพลงกราวใน

1. เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง

1.1 ประวัติครุฑทางการดีดจะเข้

ครุฑจะเข้ที่มีชื่อเสียง มีการรวบรวมประวัติครุฑทางการดีดจะเข้ไว้หลายท่าน ดังนี้
ครุฑจะเข้ที่มีชื่อเสียง มีการรวบรวมประวัติครุฑทางการดีดจะเข้ไว้หลายท่าน ดังนี้
ศักรินทร์ สุนบุญ (2533, น. 43) เขียนถึงนักจะเข้ฝีมือดีในอดีตที่มีชื่อเสียง โดยเป็นครุ
จะเข้สายตรงกับสายรอง โดยสายตรงหมายถึง ครุฑที่ต่อจะเข้มาโดยตรงกับครุฑจะเข้สมัยโบราณ ซึ่ง
มี 6 ท่าน และสายรองคือ ครุฑที่มีความสามารถและมาจากครุฑที่มีความสามารถ และต่อจะเข้มา
จากครุฑปีพาทย์โบราณมี 5 ท่าน

สายรอง

1. ครุฑละเมียด จิตตเสวี
2. ทิพย์ ปิยะมาน
3. ครุฑประคอง ประไพลักษณ์

4. ครูประคอง พุ่มทองสุก (ภายหลังเปลี่ยนเป็น ครูนิภา อภัยวงษ์)
5. ครูบรรเลง สาศริก (นางมหาเทพกษัตริย์สมุห)

สายตรง

1. ครูหลวงว่องจะเข้รับ (โต กมลวาทีน) เป็นนักดนตรีที่มีชื่อเสียงในรัชกาลที่ 6 ซึ่งได้รับราชการในวงพิณพาทย์หลวง ประจำอยู่ในวงข้าหลวงเดิม มีความสามารถมากจนได้รับบรรดาศักดิ์และราชทินนามว่า หลวงว่องจะเข้ มีลูกศิษย์ที่มีความสามารถต่อมาคือ ครูจ่าง แสงดาวเด่น

2. ครูซุ่ม กมลวาทีน เป็นพี่น้องของครูหลวงว่องจะเข้รับ และพระสรรเพชญ์สรองได้เข้าไปสอนในวังของพระสุจริตสุดา เป็นผู้ที่ดีดจะเข้ได้หวานไพเราะ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกศิษย์ได้เป็นอย่างดี โดยดูจากเขารวปัญญาที่ลูกศิษย์ทำได้และคิดทางเพลงต่อให้ศิษย์ได้เหมาะสมกับเทคนิคและมีมือที่ศิษย์มี ทำให้ลูกศิษย์แต่ละคนมีลักษณะเด่นต่างกันไปคนละอย่าง ท่านมีลูกศิษย์ที่มีชื่อในปัจจุบันคือ ครูระตี วิเศษสุรการ (ถึงแก่กรรม) และครูทองดี สุจริตกุล

3. ครูสังวาลย์ กุลวัลกี เป็นครูเก่า มีทางจะเข้และกลอนเพลงแบบโบราณ ฟังแปลกหูไปอีกแบบ ท่านมีลูกศิษย์ที่ชื่อเสียงมากคือ ครูแสวง อภัยวงษ์ และครูแอบ ยუნวณิข ทั้งครูระตี วิเศษสุรการ ก็เคยเป็นศิษย์ของท่านตอนที่ท่านสอนอยู่ที่สโมสรของกระทรวงกลาโหม

4. ครูจ่าง แสงดาวเด่น เป็นศิษย์ของครูหลวงว่องจะเข้รับ ดีดจะเข้หนักและลงไม้ดีดลึก ทำให้เสียงจะเข้แน่นหนักอยู่ในรัชกาลที่ 6 เช่นกัน ท่านเสียชีวิตด้วยโรคควั่นโรคปอด (ซึ่งโบราณเข้าใจกันว่าดีดจะเข้มา ๆ จะทำให้เป็นโรคควั่นโรคปอด) ลูกศิษย์ของท่านที่มีชื่อเสียงมากและมีวิธีดีดจะเข้ใกล้เคียงกับท่านคือ ครูระตี วิเศษสุรการ

5. ครูแสวง อภัยวงษ์ เป็นศิษย์ของครูสังวาลย์ โดยตรง และได้ต่อเพลงเพิ่มเติมจากครูฟุ้ง ศรีวิจารณ์ ปละคุณครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นครูจะเข้ที่มีไหวพริบและดีดจะเข้ได้ไหวมาก มีทางเพลงที่พิชิตไพเราะและโดดเด่น ท่านเป็นคนที่มีความมุมานะพยายามในการฝึกซ้อม โดยคุณครูนิภา อภัยวงษ์ ภรรยาของท่านกล่าวไว้ว่า ครูแสวงจะไล่จะเข้ทุกเช้าโดยจุดเทียนไว้ ถ้าเทียนยังไม่หมด 2 อดคู่ที่ท่านจะไม่เลิกดีดเด็ดขาด ท่านมีลูกศิษย์ที่สำคัญคือ ครูระตี วิเศษสุรการ

6. ครูแอบ ยუნวณิข เป็นศิษย์ของครูสังวาลย์ กุลวัลกี และได้ต่อเพลงเพิ่มเติมจากครูจากวงทั่ว พาทย์โกศล, ขุนเจริญดนตรีการ, และครูเฉลิม บัวทั้ง ท่านเป็นคนดีดจะเข้ที่ไหวและมี

ทางเพลงโบราณที่น่าฟัง ลูกศิษย์ส่วนใหญ่ของท่านจะเคยเรียนที่โรงเรียนสอนกุลาบวิทยาลัย เพราะท่านเคยเป็นครูสอนอยู่ที่นั่นจนตลอดชีวิตของท่าน

7. ครูระดี วิเศษสุรการ เป็นศิษย์ของครูสังวาล กุลวัลกี, ครูชุ่ม กมลวาทีน, ครูจ่าง แสงดาวเด่น, และครูแสง อภัยวงศ์ ท่านเป็นคนดีที่จะเข้าที่มีลีลาการดีดีจะเข้าเป็นของตนเอง คือ ดีดีจะเข้าได้รวดเร็วอย่างครูแสงแต่มีความหนักแน่นและชัดเจนอย่างครูจ่าง ทั้งยังมีความหวานแบบครูชุ่ม ลูกศิษย์ของท่านส่วนมากเป็นนิสิต นักศึกษาตามสถาบันต่าง ๆ

8. ครูทองดี สุจริตกุล เป็นศิษย์ของครูชุ่ม กมลวาทีน เพราะพระแสงเพลงสรวงดีดี จะเข้าได้ไพเราะนิ่มนวล มีความหวานและกรอไม้ดีดีได้ละเอียด (ถึงแก่กรรม) ลูกศิษย์ของท่าน ส่วนมากเป็นนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

สายรอง

1. ครูละเมียด จิตตะเสวี เป็นคนซออยู่แต่มีความรู้รอบตัว แต่สามารถดีดีจะเข้าได้นำเสียงไพเราะ หนักแน่น แต่หวาน ท่านสมรสกับ ขุนสนธิบรรเลงการ (จง จิตตะเสวี) น้องชายของ พระยาภูมิเสวิน ได้เป็นนางสนธิบรรเลงการ ท่านมีลูกศิษย์ส่วนมากอยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านเคยอัดแผ่นเสียงไว้หลายแผ่นทั้งเพลงหมู่มุ่และเพลงเดี่ยว ซึ่งปัจจุบันจะหาผู้ที่ดีดีจะเข้าได้อย่างท่านนั้นหาได้ยากมาก

2. ครูทิพย์ ปิยะมาน ของเป็นครูจะเข้าที่มีความสามารถได้รอบตัว เป็นทั้งร้องและเครื่องมืองดนตรีของท่านเอง ดีดีจะเข้าได้ไพเราะมีลูกศิษย์ส่วนใหญ่อยู่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพราะท่านเคยสอนดนตรีอยู่ที่นั่น

3. ครูประคอง ประไพลักษณ์ เป็นคนดีดีจะเข้าได้ไหวไม่ทราบว่าเป็นศิษย์ของครูท่านใด แต่เคยอัดแผ่นเสียงไว้หลายเพลง เช่น กราวโน ลาวแพน จีนชิมเล็ก ปิยกังเหล็ง ท่านเคยรับราชการอยู่กับครูระดี วิเศษสุรการ ที่กรมประชาสัมพันธ์

4. ครูประคอง พุ่มทองสุข (เปลี่ยนชื่อเป็นนิภา อภัยวงศ์) เป็นนักร้องและนักสีซอที่มีชื่อเสียง ทั้งยังดีดีจะเข้าได้ดีหาตัวจับได้ยาก ท่านเคยอยู่ในวังของพระสุจิตสุดา และเป็นหัวหน้าวงดนตรีนารีศรีตรีสุมิตร ของพระสุจิตสุดาด้วย ท่านเป็นบุตรตรีของครูหรั่ง พุกทองสุข ครูดนตรีซึ่งมีชื่อเสียงมากในสมัยนั้น ครูนิภามีกลอนเพลงที่แปลกไปจากครูท่านอื่น แต่มีความไพเราะทั้งยังดีดีจะเข้าได้นุ่มนวล และคิดทางเพลงได้เป็นอย่างดี ท่านได้สมรสกับครูแสง อภัยวงศ์ ซึ่งเป็นนักจะเข้าที่หาตัวจับยากเช่นกันทำให้ทางเพลงของครูนิภาหลากหลายท่านมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย โดยเฉพาะนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ท่านเคยสอนอยู่ปัจจุบันท่านยังมีวงดนตรีเป็นของตนเอง บรรเลงตามงานต่าง ๆ คือวง “ส. สุรางคศิลป์”

5. คุบรอลอง สาคริก (นางกษัตริย์เทพสมุห) เป็นบุตรของครุหลวงประดิษฐไพเราะ ทั้งยังเป็นศิษย์ของบิดาท่านด้วย ท่านได้ทางเพลงเดี่ยวและเพลงหมู่มาจากบิดาของท่าน ท่านเป็น ทั้งนักร้องและนักดนตรีจึงทำให้ท่านกว้างขวางมากเรื่องดนตรี

ความเป็นมาของเพลงกราวโน ได้มีการอธิบายถึงความสำคัญของเพลง รูปแบบของ เพลงกราวโน ดังนี้

ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์ (2535, น. 25) ได้รวบรวมคำอธิบายและกล่าวถึงความ เป็นมา ของเพลงกราวโนไว้ในหนังสือสารานุกรมเพลงไทย สรุปความสำคัญได้ว่า

1. เพลงกราวโนเป็นเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้บรรเลงประกอบอากัปภิกิริยาของตัวละคร ฝ่ายยักษ์มีอัตราจังหวะ 2 ชั้น

2. เพลงกราวโนสามท่อนเป็นเพลงอันดับแรกในชุดเพลงใหม่โรงกลางวัน

3. เป็นเพลงเดี่ยวที่มีอัตราจังหวะ 3 ชั้น พระยาประสานดุริยาคัพพท์ (แปลก ประสานศัพท์) ได้แต่งขยายจากเพลงกราวโน 2 ชั้น

4. เป็นเพลงเดี่ยวโดยนักดนตรีหลายท่านได้นำเพลงกราวโนเนื้อเพลงธรรมดาไป แต่งขยายและตัดทอนให้มันทำนองวิจิตรพิศดารเพื่ออวดความสามารถในเรื่องของฝีมือ และอวด ทางเดี่ยวของเครื่องดนตรี เช่น พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) ได้แต่งเพลงเถาสำหรับเดี่ยวซอสาม สายเป็นต้น

5. เพลงซึ่งหลวงประดิษฐไพเราะได้มาจากความฝัน

มนตรี ตราโมท (2531, น. 20) ได้อธิบายถึงโยนของเพลงกราวโนสรุปได้ว่า โยน – บางที่เรียกว่า “ลูกโยน” เป็นทำนองเพลงพิเศษตอนหนึ่งซึ่งไม่มีความหมาย ในตัวอย่างใด หากแต่มี ความประสงค์อยู่อย่างเดียวเพียงให้ทำนองตอนนั้นยืนอยู่ ณ เสียงใด เสียงหนึ่งแต่เสียงเดียว (เหมือนคำว่า “เท่า” ที่กล่าวมาแล้ว) แต่โยนหรือลูกโยนนี้ไม่บังคับในเรื่องกำหนดจำนวนจังหวะ จะ บรรเลงโยนอยู่มากน้อยก็จังหวะก็ได้และ โยนนี้อาจมีแทรกอยู่แต่ในเพลงประเภทหน้าทับสองไม้ เท่านั้น

ประโยชน์ของ “โยน” มีไว้เพื่อเป็นที่พักของเพลงบางตอน และเพื่อเปิดโอกาส ให้ผู้ร้อง ผู้ บรรเลงหรือผู้แต่งเพลง ได้ประดิษฐ์ทำนองคัดแปลงออกไปได้ตามพอใจ จะสั้นยาว เท่าไรก็ได้ เพียงแต่เมื่อสุดท้ายของการพลิกเพลงไปแล้ว ให้มาตกอยู่ที่เสียงอันเป็นความ ประสงค์ของโยน ตอนนั้นเท่านั้น

อธิบาย: ที่ว่า “โยน” ไม่บังคับในเรื่องจำนวนจังหวะนั้นหมายความว่าโยนอยู่ 2-3 จังหวะก็ได้ หรือจะให้มากไปถึง 10-20 จังหวะก็ได้ไม่เป็นผิดทั้งสิ้น โยนหรือลูกโยนนี้ ถ้าจะเปรียบ

ให้เห็นง่าย ๆ ก็คล้ายกับการไถชิงช้า เราจะไถแรงหรือเบาก็ได้ ไถแรงก็แฉ่งไป ไถและหลายทีก็บอกว่าจะหยุดถ้าไถเบาก็แฉ่งไถช้าและไม่ก็เกี่ยวก็หลุด แต่จะไถแรงหรือ ไถเบาก็ตาม ก็ต้องผ่านเส้นศูนย์ (ดิ่ง) อยู่เสมอ และในที่สุดเมื่อหยุดลงก็ต้องมาหยุดอยู่ตรงเส้น ศูนย์ด้วยกัน โยนก็มีลักษณะอย่างนี้ ใครจะประดิษฐ์ให้พิสดารอย่างใดก็ได้ บรรเลงเป็นลูกล้อ ลูกชดก็ได้อ แต่ที่สุดจะต้องมาอยู่ที่เสียงอันเป็นความประสงค์ของโยนตอนนั้น

ประวัติครูแสวง อภัยวงศ์ ได้ถูกรวบรวมตั้งแต่ต้นกำเนิดสกุลอภัยวงศ์ จนกระทั่งถึงประวัติครูแสวง อภัยวงศ์ ดังนี้

ควง อภัยวงศ์ (2511, น. 32) เขียนถึงต้นกำเนิดสายสกุลอภัยวงศ์ เมื่อ พ.ศ. 2323 ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อพระเจ้าแผ่นดินเขมรสวรรคตก็เกิดการชิงราชสมบัติระหว่างเจ้านายเขมรที่กรุงกัมพูชา จนราชวงศ์กรุงกัมพูชาเกือบจะสูญสิ้นไปในคราวนั้น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระยายมราช (แบน) ออกไปดูแลกรุงกัมพูชา เพื่อไม่ให้เจ้าแผ่นดินเขมรและเจ้านายเขมรฆ่าฟันแย่งราชสมบัติกัน พระยายมราชก็ได้ไปปฏิบัติหน้าที่ตามพระบรมราชโองการ เหตุการณ์จึงสงบเรียบร้อย ในขณะที่พระยายมราชมีเพื่อนเป็นเจ้าเขมรองค์หนึ่ง ในพงศาวดารเรียกว่าเพื่อน้ำมิตร ซึ่งเจ้าเขมรองค์นี้ไปฆ่าเจ้าเขมรอีกองค์หนึ่งที่จะขึ้นครองราชสมบัติ ทางราชการเขมรก็มีหนังสือขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายฟ้องพระยายมราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงมีพระบรมราชโองการเรียกตัวพระยายมราชเข้ามาแล้วถูกจำขังที่กรุงธนบุรี

เวลานั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชยังทรงพระราชอิสริยยศเป็นเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ก็ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ช่วยอุปถัมภ์พระยายมราชให้ได้เป็นสุข ทั้ง ๆ ที่ติดคุกอยู่ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2324 ญวนได้กรีธาทัพเข้ามาบุกรุกเขมร สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงมีพระบรมราชโองการให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกกรีธาทัพออกไปช่วยเขมรป้องกันทัพญวนที่เข้ามาคุกคาม เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกก็ขอพระยายมราชไปในกองทัพด้วย โดยเหตุที่เป็นผู้ชำนาญการทางภาคนั้น พระยายมราชจึงได้ตามเสด็จร่วมไปในกองทัพไทยที่ไปเขมรด้วย เมื่อเสด็จนำกองทัพไทยไปถึงเมืองกัมพูชาแล้ว พระยาสุรศักดิ์คิดภงษณ์จับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช แล้วมีใบบอกไปยังกองทัพไทยที่กัมพูชาว่าเกิดเรื่องในเมืองไทยแล้ว เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกจึงแบ่งกองทัพออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งนำกลับเมืองไทยอีกส่วนหนึ่งให้พระยายมราชเป็นผู้กำกับทัพอยู่ทางกัมพูชา เมื่อเสด็จมาถึงแล้วก็พักอยู่ที่วัดภูเขาทอง แล้วก็ปราบดาภิเษกขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ส่วนพระยายมราชก็ติดตามราชการคุมเมืองเขมรอยู่ที่กรุงกัมพูชา

ต่อมาก็มีเจ้านายเขมรองค์หนึ่ง เวลานั้นอายุ 5 ปี เป็นผู้มั่งคั่งที่จะขึ้นครองราชย์สมบัติเขมร พระยายมราชคงจะนึกว่าถ้าขึ้นตั้งไว้อาจเกิดฆ่าฟันกันอีก จึงให้พระยาเขมรกับข้าราชการไทยในกองทัพขึ้นมาทูลเกล้าฯ ถวายที่กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 ก็ทรงรับไว้อุปถัมภ์เป็นบุตรบุญธรรม แล้วมีพระบรมราชโองการให้พระยายมราช เป็นผู้สำเร็จราชการกรุงกัมพูชา และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็นเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ (ซึ่งเป็นต้นตระกูลของพันตรีควง อภัยวงศ์ พี่ชายต่างมารดาของคุณครูแสง) ได้ปกครองเขมรในฐานะผู้สำเร็จราชการตลอดมา จนกระทั่งบรรลุนิติภาวะ หลังจากได้ทรงผนวชที่กรุงเทพมหานครเป็นนาคหลวงเสร็จแล้วก็เสด็จกลับขึ้นไปครองราชสมบัติเขมรเป็นพระเจ้ากรุงกัมพูชา

เวลานั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 1 กับนักองเองก็ตกลงกันว่าถ้าหากปล่อยให้เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์อยู่ที่กรุงกัมพูชาต่อไปก็จะเกิดหมางใจกัน ไม่สะดวกแก่การปกครองบ้านเมือง เนื่องจากพระยายมราชเคยเป็นพรรคพวกคู่อริกับบุพการีของนักองเองมาก่อน แต่ก็มีบำเหน็จความชอบที่เป็นผู้รั้งราชการกรุงกัมพูชามาหลายปี จึงตกลงแบ่งดินแดนเขมรที่เราเรียกภายหลังว่ามณฑลบูรพาออกมาทั้งหมด คือ พระตะบอง เสียมราชู ศรีโสภณ มงคลบุรี และระสิือ 5 จังหวัดมาขึ้นกับราชอาณาจักรไทย และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์เป็นผู้สำเร็จราชการทั้ง 5 จังหวัดนี้ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา แต่เพราะเมืองพระตะบอง และเมืองเสียมราชูเป็นหัวเมืองเขมรอยู่ชายพระราชอาณาเขต ติดต่อกับกัมพูชาจึงโปรดเกล้าฯ ให้ปกครองกันตามประเพณีเขมรไม่เหมือนกับหัวเมืองทั่วไป คือ ให้ผู้สำเร็จราชการจัดเก็บภาษีอากรใช้จ่ายในการปกครองโดยลำพัง เป็นต้น เมื่อตำแหน่งผู้สำเร็จราชการเมืองว่าง ก็มักทรงเลือกสรรในเชื้อวงศ์ของเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ เป็นผู้สำเร็จราชการเมือง แต่มาขึ้นหลังโปรดเกล้าฯ ให้แยกการปกครองออกเป็น 3 เมือง คือ เมืองพระตะบอง 1 เมืองเสียมราชู 1 เมืองศรีโสภณ 1 สืบมาจนกระทั่งถึงรัชกาลที่ 5 โดยมีพระยาคทาธรธรณินทร์ (ชุ่ม อภัยวงศ์) เป็นผู้สำเร็จราชการเมืองพระตะบองและมณฑลบูรพา ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานเลื่อนบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็นเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ (ชุ่ม อภัยวงศ์)

เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ ได้สมรสกับนางถนอม มีบุตรชื่อ นายแสง อภัยวงศ์ เกิดเมื่อวันศุกร์ ขึ้น 10 ค่ำ เดือน 12 ปีจอ ตรงกับวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2453 ที่จังหวัดปราจีนบุรี ในต้นแผ่นดินรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตอนแรกเกิดนั้นยังไม่มีนามสกุล เริ่มมีการใช้นามสกุลเนื่องจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระราชประสงค์จะให้สามารถสืบค้นได้สะดวกเกี่ยวกับตัวบุคคลว่าใครสืบเชื้อสายมาจากผู้ใด ดังนั้นจึงมี

ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ใช้นามสกุลขึ้นในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2455 ในการพระราชทานนามสกุลนั้นมีผู้รับพระราชทานทั้งหมด 6,432 สกุล โดยที่เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ ได้ขอรับพระราชทานนามสกุลจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 โดยได้รับพระราชทานนามสกุลครั้งที่ 71 ในวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2460 นามสกุลเลขที่ 4107 ว่าอภัยวงศ์

บิดาของคุณครูแสงเป็นผู้สำเร็จราชการเมืองพระตะบองตั้งแต่ พ.ศ. 2435 ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งพระยาคทาธรธรณินทร์ และพ.ศ.2446 ได้เป็นสมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลบูรพา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2449 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานคืนเมืองพระตะบองและเมืองเสียมราฐให้แก่ประเทศกัมพูชาเพื่อแลกกับเมืองตราด เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่ง พระยาคทาธรธรณินทร์ ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเข้ามารับราชการสนองพระเดชพระคุณอยู่ในกรุงเทพมหานคร ภายหลังได้สร้างบ้านเรือนไว้ที่กรุงเทพมหานครหลังหนึ่งกับจังหวัดปราจีนบุรีอีกหลังหนึ่ง สำหรับครอบครัว บุตรหลาน หลังจากอพยพเข้ามาในกรุงเทพมหานครแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลื่อนบรรดาศักดิ์ให้ขึ้นเป็นเจ้าพระยา มีตำแหน่งราชการในกระทรวงมหาดไทย

ครูแสง ท่านเป็นบุตรคนสุดท้องของนางถนอม มีพี่ร่วมบิดามารดาเดียวกันอีก 2 คน คือ

1. นางเพ็ญ กัลยาณมิตร (อภัยวงศ์) ภรรยาของพันเอก หลวงยุทธปฏิภาณ (ชุต กัลยาณมิตร)

2. นายจิตรเสน อภัยวงศ์ (นามเดิม คือ หมิว) สมรสกับนางสาวเมรี อีริคสัน ครูแสงได้สมรสกับครูนิภา พุ่มทองสุข เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2486 ทั้งสองสามีภรรยาเป็นนักดนตรี ครูสอนดนตรีและนักร้องของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ไม่มีบุตรธิดาสืบสกุล แต่รับบุตรบุญธรรมไว้หนึ่งคน คือ นางสาวมยุรี อภัยวงศ์ (อัครา) ปัจจุบันอยู่ที่ประเทศออสเตรเลีย

นอกจากนี้ครูแสง ได้ถ่ายทอดวิชาทางด้านการดีดจะเข้และขับร้องให้กับครูระวีวรรณ ทับทิมศรี ซึ่งเป็นคนเดียวที่ครูแสงได้ถ่ายทอดเพลงเดี่ยวกราวใน จนครบเถาในปัจจุบันครูระวีวรรณ เป็นบุคคลสำคัญผู้หนึ่งในด้านดนตรีไทย ซึ่งท่านเป็นศิษย์สายตรงของครูขุนวิลาศจรรยาหรือนายทองสุข สุขพรินทร์ ภายหลังได้เรียนกับครูแสง อภัยวงศ์ และครูนิภา อภัยวงศ์ ท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการขับร้องและจะเข้เบื้องต้นจากครูขุนวิลาศจรรยา

หรือนายทองสุข สุขพรินทร์ หลังจากนั้นจึงได้เรียนจะเข้กับครูแสวง อภัยวงศ์ และเรียนร้องกับครูนิภา อภัยวงศ์ ทำให้ครูเป็นผู้มีความรู้และมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ครูระวีวรรณจะออกงานวิทยุกับครูแสวง อภัยวงศ์อยู่เป็นประจำ ซึ่งครูจะเล่นอยู่ในวง ส.สุรางคศิลป์ หลังจากนั้นรับราชการเป็นครูสอนดนตรีและขับร้องของโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย และได้ไปเผยแพร่ดนตรีไทยและขับร้องเพลงไทยในต่างประเทศ ได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น บรูไน สิงคโปร์ มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา ถือว่าท่านเป็นผู้อนุรักษ์และเผยแพร่ดนตรีไทยอย่างสมบูรณ์แบบ

1.2 การแบ่งประเภทเครื่องดนตรีไทย

ตั้งแต่ต้นกำเนิดของเสียงดนตรี จนกระทั่งถึงการแบ่งประเภทเครื่องดนตรีต่าง ๆ ดังนี้

วิญญู ทรัพย์ะประภา (2522, น. 2) ได้กล่าวไว้ว่า ดนตรีเกิดจากการที่มนุษย์เลียนเสียงธรรมชาติ ได้วิวัฒนาการมาเป็นภาษาพูด และกลายมาเป็นการร้องเพลงและการเต้นไปตามจังหวะในที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็มีการสร้างเครื่องดนตรีขึ้นมาใช้ประกอบการร้องเพลงและการเต้นรำ ดังกล่าว เพ็ญชญา ภูตผิปีศาล ต่อมาได้พัฒนาเป็นเพลงศิลปะ (Art Music) และเพลงพื้นเมือง (Folk Music) อันเป็นรากฐานสำคัญของดนตรีไทยในปัจจุบัน

ดุชฎี มีป้อม (2529, น. 87) ได้กล่าวสนับสนุนว่าดนตรีไทยเป็นดนตรีที่ให้ความสำคัญแก่ผู้บรรเลงอย่างกว้างขวาง เช่น เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถในการประดิษฐ์ทำนองแบบต่าง ๆ การผูกกลอนในการดำเนินทำนองให้มีลีลาต่าง ๆ นักดนตรีไทยมักไม่นิยมการบรรเลงซ้ำ ๆ กัน อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว นิสัยของนักดนตรีไทยอย่างหนึ่งคือ การประกวดประชันขันแข่งในการแสดงความสามารถ ความคิดริเริ่มและการนำสิ่งแปลกใหม่มาอวดกันจึงคิดค้นหาวิธีการบรรเลงใหม่ๆ โดยนำมาประดิษฐ์ทำนองขึ้นใหม่ เป็นทางเฉพาะเครื่องดนตรีแต่ละอย่างโดยยึดเนื้อของเพลงเดิมเป็นหลัก

ทรงวิทย์ แก้วศรี (2533, น. 7) ได้จัดแบ่งประเภทต่าง ๆ ของเครื่องดนตรีไทยไว้เป็นประเภทต่าง ๆ คือ

1. เครื่องตีของไทยแบ่งออกเป็นเครื่องตีที่เป็นทำนองประมาณ 12 ชนิด และที่ดีเป็นจังหวะหรือเครื่องดนตรีประกอบจังหวะอีก 30 กว่าชนิด เครื่องตีที่บรรเลงทำนองเช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดทองหรือระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็ก ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก ซ้องมอญวงใหญ่ ซ้องมอญวงเล็ก ซ้องมอญวงกลาง ซ้องวาง ซิมเล็กและซิมสาย ส่วนเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ เช่น เกราะ โกร่ง กระจับปี่ กระจับเสภา กระจับพวง ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ ซ้องโหม่ง ซ้องโหม่งราว ซ้องโหม่งมอญ ซ้องหุ่ยหรือซ้องชัย ซ้องคู่ เหม่ง ตะโพนไทย ตะโพนมอญ สองหน้า เปิงมางคอก กลองทัด กลองตะโพน กลองแขก กลองมลายู กลองชาตรี กลองยาว กลองอเมริกา

กลองจีน กลองชนะ กลองมโหระทึก โทน รำมะนา โทนชาตรี ตะโพนปี่ บัณเฑาะว์ กังสดาล เป็นต้น

2. เครื่องเป่าของไทยมี 2 ชนิด คือ ขลุ่ยกับปี่ และบางกรณียังมีแตรและสังข์ เข้าประกอบอีกด้วย ประเภทขลุ่ยมี 5 ชนิด คือ ขลุ่ยหลีบ ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยกรวด ขลุ่ยหลีบกรวด ขลุ่ยอู้ ส่วนประเภทปี่ มี 9 ชนิด คือ ปี่นอก ปี่นอกต่ำ ปี่กลาง ปี่ใน ปี่อ้อ ปี่โฉน ปี่มอญ ปี่ชวา และปี่ซอ

3. เครื่องสี เป็นเครื่องดนตรีประเภทใช้สาย มี 3 ชนิดด้วยกันคือ ซอสามสาย ซออู้ ซอด้วง และยังมีเครื่องดนตรีพื้นเมืองประเภทนี้คือ สะล้อของภาคเหนือ และซอพื้นเมืองต่าง ๆ ของภาคอีสาน เป็นต้น

4. เครื่องดีด เป็นเครื่องดนตรีประเภทใช้สายเช่นเดียวกัน ของไทยมีอยู่ 5 ชนิดคือ จะเข้และกระจับปี่ ซึ่ง ชนิดนี้ใช้กับวงดนตรี ส่วนอีก 3 ชนิดคือ พิณเพ็ชระ พิณน้ำเต้า และซึงประเภทต่าง ๆ ไม่ได้ใช้กับวงดนตรีประเภทคลาสสิกแต่อย่างใด

ธนิต อยู่โพธิ์ (2535, น. 26) ได้จำแนกชื่อของเครื่องดนตรีไว้เป็น 5 ประเภท

1. ชื่อตามเสียงเช่น โกร่ง กรับ ฉาบ ฉิ่ง ปี่ ขลุ่ย ฯลฯ
2. ชื่อตามรูปร่างลักษณะ ซอสามสาย จะเข้ กลอง ฯลฯ
3. ชื่อตามประกอบการเล่น เช่น ซ้องระเบง กลองชาตรี ฯลฯ
4. ชื่อตามตำนาน เช่น กลองแขก ปี่ชวา กลองมลายู กลองอเมริกัน ฯลฯ
5. ชื่อตามภาษาเดิม เช่น พิณ สังข์ ปี่โฉน บัณเฑาะว์ ฯลฯ

เครื่องดนตรีไทยเกิดจากการที่มนุษย์เลียนเสียงธรรมชาติ ได้วิวัฒนาการมาเป็นภาษาพูด และกลายมาเป็นการร้องเพลงและการเดินไปตามจังหวะในที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็มีการสร้างเครื่องดนตรีขึ้นมา ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภท เครื่องตี เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องเป่า เครื่องดนตรีแต่ละประเภทสามารถทำให้เกิดทำนองเพลงต่างๆ ได้โดยมีโทนเสียงที่ต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะกายภาพของเครื่องดนตรีนั้นๆ

1.3 ประเภทเพลงไทย

มีการแบ่งประเภทเพลงไว้ ได้แก่ เพลงบรรเลงล้วน เพลงบรรเลงประกอบการขับร้อง เพลงเดี่ยว ดังนี้

พูนพิศ อมาตยกุล (2527, น. 50-51) เรื่องประเภทของเพลงไทยนั้น ได้แบ่งประเภทของเพลงได้ไว้เป็น 2 กลุ่ม

1. เพลงบรรเลงล้วนได้แก่ เพลงโหมโรง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง เพลงบรรเลง ประเภทเพลงเกร็ด หรือเพลงดับที่ไม่มีการร้อง และเพลงทำนอง (เพลงหางเครื่อง)

2. เพลงบรรเลงประกอบการขับร้องได้แก่ เพลงดับ เพลงเถา และเพลงเกร็ด

1.4 การบรรเลงเพลงเดี่ยว

มีการอธิบายถึงความสำคัญของการบรรเลงเดี่ยว ความหมายของเพลงเดี่ยว ดังนี้

อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2530, น. 45) เขียนถึงเพลงที่จะนำมาเดี่ยว ต้องเลือกเพลงที่มีลักษณะสมควรจริง ๆ กล่าวคือถ้าเป็นเพลงธรรมดาก็ต้องเป็นเพลงที่มี 7 เสียงครบถ้วน เช่น เพลงนกขมิ้น พญาโคก สารถี เป็นต้น นอกจากนั้น ทำนองของเพลงจะต้องซาบซึ้งกินใจ เพราะถ้าทำนองของเดิมไม่ไพเราะเสียแล้ว ถึงจะคิดทางเดี่ยวพิเศษขึ้นมาอย่างไรก็คงไม่ไพเราะแน่นอน นอกจากเพลงที่ดำเนินทำนองธรรมดาไปเรื่อย ๆ แล้ว เพลงประเภทที่มีลูกซ้อยตอนใดตอนหนึ่งคล้ายๆกันไปทุกท่อนก็ยังนิยมเอามาเดี่ยวกันด้วย เช่น เพลงแขกมอญ เป็นต้น เพลงที่มี 7 เสียงครบถ้วนและยังมีลูกซ้อยตอนท้ายท่อนเป็นอย่างเดียวกันทั้ง 3 ท่อน จึงเปิดโอกาสให้ผู้เดี่ยวสามารถดัดแปลงลูกซ้อยนั้นออกเป็นทางพิเศษต่าง ๆ ได้อย่างไม่ซ้ำแบบกันเลย เช่น ท่อนแรกอาจจะดัดแปลงให้เป็นสำเนียงมอญ ให้สมชื่อว่า แขกมอญ เช่นนี้เป็นต้น ถ้าใครไปเดี่ยวลูกซ้อยนี้ซ้ำกันทั้ง 3 ท่อน ก็แปลว่า “ทาง” ในการบรรเลงนั้นผู้เขาไม่ได้

เพลงบรรเลงในที่นี่ได้แบ่งออกเป็นสามกลุ่มได้แก่ เพลงบรรเลงล้วน เช่น เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง และเพลงทำนอง (เพลงหางเครื่อง) เพลงบรรเลงประกอบการขับร้อง เช่น เพลงดับ เพลงเถา การบรรเลงเดี่ยวโดยการใช้กลวิธีพิเศษในการบรรเลง

บุญเชิด พิณพาทย์ (2540, น. 6) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการบรรเลงเพลงเดี่ยวว่ามี 3 ประการ ดังนี้

1. แสดงทำนองเพลงที่ครูได้ตบแต่งขึ้นไว้อย่างไพเราะและวิจิตร สมที่จะบรรเลงอวดได้

2. แสดงว่าผู้บรรเลงมีความแม่นยำ จดจำทำนอง เม็ดพรายและวิธีการที่ครูผู้แต่งได้ประดิษฐ์ไว้นั้นอย่างถ่องถ้วนทุกประการ

3. แสดงว่าผู้บรรเลงมีความสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดนั้นๆได้ตามที่ครูผู้แต่งได้ประดิษฐ์ไว้ ไม่ว่าจะโสดโผนพลิกแพลงเพียงใดก็สามารถทำได้ถูกต้องคล่องแคล่วไม่มีบกพร่อง

พันธ์ศักดิ์ วรรณดี (2549, น. 36) เขียนถึงความหมายของเพลงเดี่ยว คือ บทเพลงที่มีวิธีบรรเลงชนิดหนึ่งซึ่งใช้เครื่องดนตรีบรรเลงแต่อย่างเดียว (ไม่นับเครื่องประกอบจังหวะ) การบรรเลงชนิดนี้มีความประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ 1. เพื่ออวดทาง (วิธีดำเนินทำนองของเพลง) 2. เพื่ออวดความแม่นยำ ความชำนาญของผู้บรรเลง 3. เพื่ออวดฝีมือ เพราะฉะนั้นที่เรียกว่าการบรรเลงเดี่ยวจึงไม่ได้มีความหมายแคบ ๆ แต่เพียงการบรรเลงคนเดียว ต้องหมายถึงทางก็สมควรที่จะเป็นทางเดี่ยว เช่น ต้องมีโอดพัน คาบลูกคาบดอก เก็บขี้ หรือวิธีการเล่นโลดโผนต่าง ๆ ตามสมควรแก่เครื่องดนตรีนั้น ๆ และเพื่อให้ถูกความประสงค์ทั้ง 3 ประการที่กล่าวมาแล้วนั้น บรมครูรุ่นก่อนๆ ท่านได้ประดิษฐ์เพลงเดี่ยวไว้หลายเพลง เป็นการประดิษฐ์ "ทางเดี่ยว" โดยเฉพาะเป็นทำนองลูกโยนเพราะเป็นช่วงที่นักดนตรีสามารถประดิษฐ์ทำนองพิเศษแทรกเข้าให้ฟังแปลกออกไปจากเดิมแต่ก็เข้าทำนองเดิมในช่วงต่อมาอย่างสนิท

พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์ (2550, น. 21) เขียนถึงลักษณะของเพลงเดี่ยวโดยส่วนใหญ่เพลงเดี่ยวมักจะเป็นเพลง 3 ชั้นมากกว่า เพราะมีทำนองยาวพอสามารถปรับปรุงเป็นเพลงเดี่ยวที่สำแดงคุณสมบัติและทักษะของนักดนตรีได้ การเรียนเพลงเดี่ยวนั้นถือว่าเป็นเพลงในลำดับสุดท้ายของการเรียนดนตรีไทย ส่วนใหญ่ครูผู้ใหญ่มักจะทราบว่า จะถ่ายทอดเพลงเดี่ยวแบบใดให้เหมาะสมกับลูกศิษย์ตามทักษะความสามารถรวมถึงบุคลิกภาพของลูกศิษย์มีการวางรากฐานของเพลงเดี่ยวเอาไว้จากเพลงง่าย เช่น เพลงหกบท ลมพัดชายเขา และนกขมิ้นไปสู่เพลงเดี่ยวระดับกลาง เช่น เพลงแขกมอญ สารถี ลาวแพน พญาโคก จนกระทั่งเพลงเดี่ยวชั้นสูงอย่างเพลงเชิดนอก ทวยอยเดี่ยว และกราวโน นักดนตรีไทยที่มีทักษะการบรรเลงอย่างดีแล้ว ส่วนใหญ่จะสามารถแต่งเพลงเดี่ยวสำหรับตนเองได้

การบรรเลงเดี่ยวนี้อาจมีความประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ 1. เพื่ออวดทาง (วิธีดำเนินทำนองของเพลง) 2. เพื่ออวดความแม่นยำ ความชำนาญของผู้บรรเลง 3. เพื่ออวดฝีมือ เพื่อเปิดโอกาสให้แสดงศักยภาพของผู้บรรเลงได้อย่างเต็มที่

1.5 เพลงกราวโน

เพลงกราวโนใช้สำหรับประกอบการแสดงโขน การบรรเลงเพื่ออวดฝีมือ ดังนี้

ธีรวุฒิ กลินด้วง (2549, น.15) เขียนถึงเพลงกราวโนใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขนสำหรับการเดินทางในลักษณะการยกทัพของฝ่ายยักษ์ แต่ส่วนใหญ่จะใช้บรรเลงสำหรับการแสดงการตรวจพลก่อนการเดินทางที่ขั้นตอนการบรรเลงสำหรับการตรวจพลคือ เริ่มจากเขนยักษ์

กับคนธง เสนายักษ์แล้วจึงเป็นพญายักษ์ เช่น ทศกัณฐ์ กุมภกรรณ คัล้ายกับเพลงกราวนอกของ ฝ่ายลิงทุกประการ แต่ตอนที่พญายักษ์ออกจากรั้วพล พอถึงทำวั่นนอกจากการรั้วกลองแล้วจะไม่ ใช้เพลงเร็วอย่างพระรามแต่จะใช้จังหวะ “ปะเท่งปะ” ตอนที่รำในจังหวะดังกล่าวนี้ถือเป็นหัวใจของ การตรวจเพลงที่แท้จริง การออกรำในจังหวะกราวในช่วงแรกนั้นเป็นเพียงการแสดงลีลาทั่วไป ยัง ไม่ใช่การตรวจพลที่แท้จริง ทำนองเพลงที่ใช้บอกในจังหวะกราวของฝ่ายยักษ์นี้ มีลักษณะของเสียง โครงสร้างค่อนข้างต่ำเพื่อให้สัมพันธ์กับทำนองเพลงกราวใน สมกับเป็นเพลงสำหรับพญายักษ์ คือ แสดงออกถึงความใหญ่โต ดึงดันอย่างน่าเกรงขาม

บุญยงค์ เกตุคง (2547, น. 32) กล่าวถึงการไหว้ครูที่บ้านบาตร ในต้นเดือน สิงหาคมจะเป็นที่ประชุมของนักดนตรีผู้มีฝีมือ หลายรุ่นมาร่วมแสดงฝีมือ “บูชาครู” กันมากมาย เช่น หลวงชาญเชิงระนาด ครูพุ่ม โตสง่า, ครูลาก (คนระนาดเอก ลิเก วิกรมรูป), ครูพักตร์ (คน ระนาดเอก ลิเก คณะครูเจือ), ครูพิมพ์ นักระนาด, ครูเผือด นักระนาด, ครูโองการ (ทองต่อ) กลีบขึ้น ,ครูขึ้น ดุริยประณีต, ครูประสิทธิ์ ถาวร, ครูสมภพ ขำประเสริฐ, ครูช่อ อากาศโปรง, ที่มาจาก ต่างจังหวัดก็มีครูแสวง คัล้ายทิม, ครูทิว พิณพาทย์เพราะ, ครูวิเชียร สารเดช, ครูศิริ นักดนตรี, ครู อุทัย แก้วละเอียด, ร.ท.เสนาะ หลวงสุนทร, พ.ต.ต.ปน ว่านม่วง, ครูฉลาก โปธิสามต้น, ครูสุพจน์ โตสง่า, ครูสุรพงษ์ พิจิตรคุณากร เพลงที่บรรเลงเป็นเพลงที่สุดยอดทั้งนั้น เช่น เพลงทยอยนอก, เชิด จีน และเพลงสำคัญๆ อีกหลายเพลง เริ่มบรรเลงกันตั้งแต่ย่ำค่ำไปถึงย่ำรุ่ง ยิ่งดึกยิ่งมีคนมาฟังมาก เมื่อเริ่มประชันก็จะประชันวงกันจนถึงเที่ยงคืนแล้วต่อจากนั้นก็เริ่มประชันกันด้วยเพลงเดี่ยว ด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ก็เริ่มจากเพลงเดี่ยวเล็ก ๆ เช่น นกขมิ้น อาหนู ลาวแพน ไปจนถึงเดี่ยวใหญ่ๆ เช่น กราวใน ทยอยเดี่ยว บางที่ประชันกันจนสว่างเลยก็มี

กรมศิลปากร (2545, น. 63) ได้อธิบายถึงทำนองโยนสรุปได้ว่า โยน หรือ ลูก โยน นี้ ก็คือทำนองของเพลงตอนหนึ่ง ซึ่งไม่มีใจความอย่างไร มีความประสงค์อยู่แต่เพียงว่า ทำนองนั้นจะพักอยู่ ณ เสียงใดเสียงหนึ่งแต่เสียงเดียว เช่นเดียวกันกับเท่าหรือลูกเท่า แต่ โยน หรือ ลูกโยน นี้มีอยู่เฉพาะ แต่ในเพลงประเภทสองไม้เท่านั้นและมีได้อยู่ในบังคับของจำนวนจังหวะ (หน้าทับ) เหมือน เท่าหมายความว่า โยน จะสั้นจะยาวเท่าใด จะบรรจุได้ ๑ จังหวะ ๒ จังหวะ หรือ หลายๆ จังหวะเท่าใดก็ได้ ดังนี้ย่อมเป็นโอกาสของผู้บรรเลงและผู้ประดิษฐ์ที่จะดัดแปลงพลิกแพลง ไปได้ตามความพอใจ เพียงแต่ให้มาลงในเสียงซึ่งเป็นความประสงค์ของโยนนั่นเท่านั้น ส่วน สำเนียงการใช้โยนเมื่อผู้บรรเลงหรือผู้ประดิษฐ์จะดัดแปลงออกไปเป็นลูกล่อลูกขัด หรืออย่างไรก็ตาม สำเนียงก็คงอนุโลม อย่างเท่าหรือลูกเท่าที่ได้กล่าวมาแล้วเช่นเดียวกัน

1.6 ทฤษฎีโครงสร้างเพลงไทย

เกี่ยวกับทำนองเพลง บันไดเสียง มีการอธิบายไว้ดังนี้

มานพ วิสุทธิแพทย์ (2533, น. 1) ได้สรุปถึงการวิเคราะห์เพลงไทยไว้ว่า การวิเคราะห์เพลงไทยมีกรอบที่ต้องคำนึงถึง 2 ประเด็น คือ ตัวเพลงหรือทำนองเพลงที่บ่งชี้ออกมาในการวิเคราะห์ทำนอง วิเคราะห์จังหวะ โดยมีโครงสร้างเป็นกรอบในการอธิบาย หากโครงสร้างไม่ถูกต้องแล้ว ความสัมพันธ์ในประเด็นอื่นย่อมจะคาดเคลื่อนไป อีกประเด็นหนึ่งคือ ผู้บรรเลง เป็นผู้สร้างและกำหนดความมั่งงามของเพลง เป็นผู้ประดิษฐ์ทำนองให้มีความลึกซึ้ง ในระดับใดโอกาสใดเวลาใด บรรเลงให้อารมณ์เพลงออกมาในลักษณะใด ในส่วนนี้จะเป็นเครื่องมือในการแสดงทักษะและอธิบาย ตัวของนักดนตรีได้เป็นอย่างดี ประกอบกับกลุ่มเพื่อนนักร้อง นักดนตรีที่คอยเป็นผู้เสริมให้บทเพลงมีความไพเราะหรือหมดความไพเราะลงไปได้ ก็ด้วยความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ดังนั้นการหมั่นซ้อม หมั่นฝึกฝนร่วมกันจึงเป็นการคาดการณ์ได้ว่าวงดนตรีนั้น บรรเลงได้ไพเราะหรือไม่

1. วิจัยโครงสร้างของเพลง ในเรื่องของทางซ้อง จังหวะหน้าทับ เสียงลูกตกวรรคตอน เชื่อมต่อ ช่วงเสียง ระดับเสียงและบันไดเสียง
2. วิจัยระบบเสียง บันไดเสียงและมาตราเสียง ในเครื่องดนตรีและบทเพลง
3. ทำนองเพลง เช่น ทิศทางการดำเนินทำนอง การเปลี่ยนแปลงลีลา (ทางสำเนียง การเปลี่ยนกระสวนจังหวะ
4. การประสานเสียง การสอดทำนอง ความคล้องจอง สัมผัสของทำนอง
5. แนวและรูปแบบการบรรเลง ความช้า-เร็ว การบรรเลงโดยรวม ความพร้อมของวง

6. คุณภาพและน้ำเสียงหรือรสมือของผู้บรรเลง

7. วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างเสียงทางบรรเลง ทำนองหรือเครื่องดนตรี
อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2546, น.109) เขียนถึงบันไดเสียงในส่วนต่างๆ ดังนี้

1. บันไดเสียง (Scale)

บันไดเสียงทางดนตรี หมายถึง เสียงที่เรียงลำดับขึ้น-ลง นักดนตรีไทยเรียกว่า ทาง มาแต่เดิม บันไดเสียงดนตรีไทยประกอบด้วยเสียง 7 เสียงใน 1 ช่วง คู่แปด (octave) และมีระยะห่าง เรียงต่อเนื่องกันโดยมีจังหวะเป็นตัวควบคุมของเสียงแต่ละเสียงเท่ากัน (ทางทฤษฎี) เพลงเกิดขึ้นจากการนำเสียงต่าง ๆ ในบันไดเสียงมาเรียบเรียง การที่บันไดเสียงของไทยมี 7 เสียง และมีระยะห่างของแต่ละเสียงเท่ากันโดยทฤษฎี ทำให้มีผลดี คือ การบรรเลงแต่ละครั้ง นัก

ดนตรีสามารถเลือกระดับเสียงของการบรรเลงได้โดย เกือบไม่มีผลต่อความรู้สึกที่เรียกว่า เพี้ยน นักดนตรีไทยโดยเฉพาะระนาด และซ็องวง สามารถเปลี่ยน ระดับเสียงการบรรเลงไปตามระดับเสียงของนักร้องได้เกือบทุกเสียงหรือเรียกว่า ทาง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เครื่องดนตรีดังกล่าวจะสามารถเปลี่ยนระดับเสียงการบรรเลงเป็นเสียงของทางต่าง ๆ ได้ แต่มีกฎเกณฑ์ที่โบราณอาจารย์ทางดนตรีไทยได้วางไว้เป็นหลักที่จะต้องปฏิบัติตาม คือ การเปลี่ยน บันไดเสียงหรือเปลี่ยนทางบรรเลงนั้นขึ้นกับ (1) ชนิดของปีหรือขลุ่ยที่ใช้ (2) โอกาสของการแสดง (3) ลักษณะของวงดนตรีดังที่มนตรี ตราโมท (2507, น. 19) ได้แจกแจงระดับเสียงของเพลงที่บรรเลง (Key) หรือทางทั้ง 7 ทางดังต่อไปนี้

ทางเพียงออล่าง (หรือทางในลด) เรียกตามชื่อลูกซ็องวงใหญ่ลูกที่ 10 (นับจากลูกที่มี เสียงต่ำที่สุด) ลูกซ็องวงนี้ เรียกว่า ลูกเพียงออ อนุโลมเทียบกับเสียงของดนตรีสากลตรงกับเสียงฟา เพราะเมื่อบรรเลงทางนี้ เสียงซ็องวงนี้มักจะเป็น Tonic หรือเป็นเสียงที่คุม (Governing Sound) ทางนี้ใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครดึกดำบรรพ์หรือละครอื่น ๆ ที่บรรเลงด้วยปีพาทย์ไม้นวม เดิมเรียกการบรรเลงทางนี้ว่าทางเพียงออ แต่เมื่อมีทางบรรเลงของวงมโหรีและเครื่องสายซึ่งเรียกว่า ทางเพียงออเหมือนกันจึงต้องแยกเป็นทางเพียงออล่างและทางเพียงออบนส่วนที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทางในลดนั้นหมายถึงบรรเลงลดจากทางในลงมา 1 เสียง

ทางใน สูงกว่าทางเพียงออล่าง 1 เสียง เสียงที่เป็น Tonic จึงเทียบได้กับเสียง ซอล ที่เรียกว่าทางใน เพราะเรียกชื่อตามปีในที่ใช้เป่าในวงปีพาทย์ประจำกับเสียงนี้ทางในนี้ มักใช้บรรเลงประกอบละครใน ละครนอก

ทางกลาง สูงกว่าทางใน 1 เสียงที่เป็น Tonic จึงเทียบได้กับเสียง ลา ที่เรียกว่าทางกลางนี้ เรียกตามชื่อ ปีกกลาง ซึ่งใช้เป่าในวงปีพาทย์ประจำกับเสียงนี้ได้ถนัดและสะดวกที่สุด ทางนี้ใช้บรรเลงประกอบการแสดงหนังใหญ่และโขนในสมัยโบราณ

ทางเพียงออบน (หรือทางนอกต่ำ) สูงกว่าทางกลาง 1 เสียง เสียงที่เป็น Tonic จึงเทียบได้กับเสียง ซีแฟลต ที่เรียกว่า ทางเพียงออบน เรียกตามชื่อ ขลุ่ยเพียงออ ซึ่งใช้เป่าประจำกับเสียงนี้ และเพื่อให้แตกต่างกับทางเพียงออล่าง จึงเติมคำว่าบน ทางนี้ บางทีก็เรียกว่าทางนอกต่ำตามมโหรีและเครื่องสาย ชื่อปีนอกต่ำ ที่เป่าประจำกับเสียงนี้ได้ถนัดและสะดวกที่สุด ทางนี้ใช้บรรเลงประจำกับการบรรเลง

ทางกรวด (หรือทางนอก) สูงกว่าทางเพียงออบน 1 เสียง เสียงที่เป็น Tonic จึงเทียบได้กับเสียงโด ที่เรียกว่า ทางกรวด เพราะเป็นทางที่มีเสียงสูงที่สุดของการบรรเลงปีพาทย์ แต่ที่เรียกว่าทางนอกนั้นเรียกตามชื่อปีนอกที่เป่าประกอบกับเสียงนี้ได้ถนัดและสะดวกที่สุด

โดยใช้นิ้วอย่างเดียวกันกับปีในเป่าทางใน ทางนอกนี้ใช้บรรเลงประกอบกับการขับเสภาหรือ บรรเลงปี่พาทย์รับร้อง โดยปกติละครนอกในสมัยโบราณก็ใช้เสียงนี้

ทางกลางแหบ สูงกว่าทางกรวด 1 เสียง เสียงที่เป็น Tonic จึงเทียบได้กับ เสียง เร ที่เรียกว่าทางกลางแหบ ก็ด้วยเมื่อบรรเลงทางนี้ ปี่กลางจะต้องเป่าแหบโดยมากเหมือน อย่างที่ปีในเป่าทางนอก ทางนี้มีได้ใช้ประจำกับการแสดงใด

ทางขวา สูงกว่าทางแหบ 1 เสียง เสียงที่เป็น Tonic จึงเทียบได้กับเสียง มีที่เรียกว่า ทางขวา เพราะเรียกตามชื่อ ปี่ขวา ซึ่งเป่าประจำกับการบรรเลงในทางนี้ได้ถนัดและ สะดวกที่สุด ทางขวาใช้ประจำกับการบรรเลงที่มีปี่ขวา เช่น เครื่องสายปี่ขวา เป็นต้น ยกเว้นการ บรรเลงปี่พาทย์นางหงษ์ ซึ่งแม้จะผสมปี่ขวา ก็ไม่บรรเลงทางขวา หากแต่บรรเลงทางเพียงขอบน หรือทางนอกต่ำ เพื่อสะดวกแก่การบรรเลงเครื่องดนตรีอื่น ๆ ในวงปี่พาทย์

การที่บันไดเสียงของไทยมีระยะห่างของแต่ละเสียงเท่ากันนอกจากจะทำให้ผู้เล่น สามารถเลื่อนหรือเปลี่ยนระดับเสียงของการบรรเลงไปได้ไม่ต้องกังวลว่าจะเกิดเสียงเพี้ยน (b หรือ #) เช่น ดนตรีชาติอื่นแล้ว นักดนตรีไทยยังสามารถใช้บันไดเสียงนี้แต่งเพลงให้มีสำเนียง เพลงของชาติต่าง ๆ เพื่อเลียนเพลงชาติอื่น ๆ ได้และยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของ ดนตรีไทยอันสะท้อนว่าเจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณจนมีบันไดเสียงอันเป็นลักษณะเฉพาะของไทย สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานด้วย

มานพ วิสุทธิแพทย์ (2535, น. 44-48) อธิบายถึงบันไดเสียงในที่นี่ก็คือ Pentatonic Scale ในที่นี้จะกล่าวถึงบันไดเสียงต่าง ๆ ที่พบในเพลงไทยทั่ว ๆ ไป บันไดเสียงในที่นี่ คือ บันไดเสียงตามบทเพลงซึ่งมีบันไดเสียง ดังนี้

บันไดเสียง โด คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ด ร ม ซ ล เป็นโน้ตหลักและใช้โน้ต ฟ ท เป็นโน้ตรอง ส่วนมากพบในเพลงไทยสำเนียงลาว เช่น เพลงลาวดวงเดือน

บันไดเสียง ซอล คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ซ ล ท ร ม เป็นโน้ตหลักและใช้โน้ต ด ฟ เป็นโน้ตรอง เช่น เพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ ที่เห็นได้ชัด เช่น เพลงลา เพลงเสมอ เพลงโอด

บันไดเสียง ฟา คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ฟ ซ ล ด ร เป็นโน้ตหลักและใช้โน้ต ท ม เป็นโน้ตรอง ส่วนมากพบในเพลงไทยสำเนียงเขมร เช่น เพลงใบ้คั้ง เถา เพลงไล่พระจันทร์ เถา

บันไดเสียง ที คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ท ด ร ฟ ซ เป็นโน้ตหลักและใช้ ม ล เป็นโน้ตรอง ส่วนมากพบในเพลงไทยสำเนียงมอญ เช่น เพลงมอญมอญบเรื่อ

บันไดเสียง เร คือ บทเพลงที่ใช้โน้ต ร ม ฟ ล ท เป็นโน้ตหลักและใช้โน้ต ซ ด เป็นโน้ตรอง บทเพลงที่ใช้บันไดเสียงเช่นนี้ เช่น เพลงทยอยเขมร

สังต์ ภูเขาทอง (2532, น. 25) ได้อธิบายในทฤษฎีและเกณฑ์ในการเคลื่อนย้ายบันไดเสียง เพลงไทยส่วนมากมักใช้บันไดเสียงเดียวสำหรับการเคลื่อนทำนองเพลง เช่น เพลงเดี่ยว เพลงกราวในจะเปลี่ยนบันไดเสียงกันที่ลูกโยน คือ เริ่มต้นก็มีการโยน และได้พุดถึงลักษณะของวง และการผสมวงของดนตรีไทยตลอดจนระบบเสียงต่างๆ นับเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำวิจัย

1.7 การประดิษฐ์ทำนองจะเข้า

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าในรูปแบบกลอนจะเข้า กลวิธีพิเศษในการบรรเลงจะเข้า อธิบายไว้ ดังนี้

ขำคม พรประสิทธิ์, (2556 น. 14 – 17) ได้อธิบายถึงการประดิษฐ์กลอนเพลงสำหรับจะเข้า มีหลักการอยู่ 6 ประการที่ควรพิจารณา

ประการแรก กลอนจะเข้า อาจมีการประดิษฐ์ให้ซับซ้อนหรือไม่ซับซ้อนก็ได้ แต่ควรมีทำนองบางช่วง บางตอน แสดงทำนองจาว ๆ ให้ปรากฏอยู่บ้าง ด้วยบทบาทหน้าที่ของจะเข้านั้น เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าทำหน้าที่ดำเนินทำนองหลักให้กับวงเครื่องสาย เพราะฉะนั้น บางครั้งกลอนเพลงต้องสอดคล้องไปกับทำนองหลักหรือแสดงทำนองหลักรูปแบบทำนองจาว ๆ

ประการที่สอง กลอนจะเข้าควรแสดงความสามารถในการใช้เสียงที่มีอยู่จำนวนมากให้ครบถ้วนโดยหลักคือ การดำเนินทำนองไปทางเสียงสูง ก็ต้องดำเนินทำนองไปจนหมดเสียงแล้วจึงวกเสียงกลับลงมาทางเสียงต่ำ และหากเป็นการดำเนินทำนองลงไปทางเสียงต่ำ ก็ต้องใช้เสียงต่ำไปจนหมดเสียงเช่นกัน หมดเสียงเมื่อใดแล้วจึงจะวกเสียงกลับขึ้นมาทางเสียงสูง อาจกล่าวโดยง่ายคือต้องใช้เสียงไปให้สุดทาง หากไปทางเสียงสูงก็ต้องไปจนสุดทางของเสียงสูงที่มีใช้งาน หากไปทางเสียงต่ำก็ต้องใช้ไปจนสุดทางเช่นกัน ยกเว้นผู้ประพันธ์มีทำนองเฉพาะก็ถือเป็นอีกกรณีหนึ่ง

ประการที่สาม กลอนจะเข้าที่ดีควรมีทำนองที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวรรคย่อย กล่าวคือกลอนของวรรคทำและวรรครับมีความสัมพันธ์กัน อาจกล่าวได้ว่าคล้ายประโยคถามตอบ ลักษณะกลอนเช่นนี้อาจนำไปใช้กับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นได้เช่นกัน เพราะความสัมพันธ์กันระหว่างกลอนที่อยู่ใกล้ชิดติดกัน ย่อมทำให้น้ำหนักและอัตราส่วนของพยางค์เสียงมีความลงตัว ทำให้กลอนเพลงดังกล่าวมีความไพเราะได้อีกรูปแบบหนึ่ง

ประการที่สี่ กลอนจะเข้าที่ดี ควรมีการสอดแทรกกลวิธีการบรรเลงที่มีลักษณะเฉพาะของเครื่องดนตรีได้แก่การดีดทิ้งนอย การดีดรูตสายลวด การดีดกระทบสามสาย หรือดีดขวาง ให้ปรากฏในทำนองเพลงบางช่วงบางตอนที่เอื้อให้ประดิษฐ์กลอนโดยใช้กลวิธีการบรรเลงที่กล่าวมาข้างต้น

ประการที่ห้า กลอนจะเข้าที่ดี ควรหลีกเลี่ยงการหักสำนวนอย่างซอด้วง ซอคู่ ประเด็นนี้ปรากฏอยู่เนือง ๆ ผู้คิดจะเข้าบางคนนำโน้ตเพลงของซอด้วงหรือซอคู่มาติด แล้วติดไปตามโน้ตนั้น ทำให้เกิดกลอนเพลงที่มีลักษณะ หลบเสียงไปมา กล่าวคือการใช้เสียงไม่เหมาะสมตามที่ควรจะเป็นนั่นเอง

ประการที่หก กลอนจะเข้าที่ดี ในที่นี้กล่าวถึงกลอนจะเข้าสำหรับการบรรเลงรวมวง ไม่ควรเลือกใช้กลวิธีการบรรเลงที่ใช้สำหรับเพลงเดี่ยวมาร่วม กลวิธีการบรรเลงที่เลือกใช้ได้ ได้แก่ การติดเก็บ การติดรั้ว การติดทิงนอย การติดสะบัดเสียงเดี่ยว การติดสะบัดสองเสียง การติดสะบัดสามเสียง การติดกระทบสามสาย การติดรูตสายลวด การติดบริบ สำหรับกลวิธีพิเศษที่ใช้สำหรับเพลงเดี่ยวได้แก่ การติดขี้ การติดตบสาย การติดรั้วรูต การติดรูตสายเป็นเสียง ติว การติดตบสายเป็นเสียง แต่ว เป็นต้น

กลวิธีพิเศษบางชนิดสามารถนำไปใช้ในการบรรเลงรวมวงได้บ้างเป็นการเฉพาะ เช่น หากเป็นการบรรเลงรวมวงแบบปรับเพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงและต้องการแสดงความสามารถของนักดนตรี เพื่อนำไปแสดงงานใดงานหนึ่งเฉพาะกิจ อาจมีการปรับทำนองให้มีกลวิธี ขี้ ณ ทำนองช่วงใดช่วงหนึ่งเป็นชุด ๆ ลักษณะเช่นนี้สามารถทำได้ แต่ต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง การบรรเลงโดยธรรมดาทั่วไปไม่นิยม ปฏิบัติ สำหรับการรูตสายเป็นเสียง ติว บางครั้งมีการนำมาใช้หากเป็นการบรรเลงบทเพลงที่แสดงสำเนียงภาษา ยกตัวอย่างเช่น เพลงสำเนียงแขก มีการใช้นิ้วโป้งรูตสายลวด รูปแบบ รูตลง รูตขึ้น แสดงทำนองสำเนียงแขก สำหรับการประดิษฐ์ทางเดี่ยวมีการติดรูตสายเป็นเสียง ติว ที่สายเอกเพื่อแสดงสำเนียงจีน ยกตัวอย่างเช่น เสียงสุดท้ายของการจบเดี่ยวจะเข้าเพลงจีนแสด หรือเพลงจีนซิมใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้มีการนำการติดรั้วรูตในสายเอกมาติดเพื่อประดิษฐ์ทำนองสำเนียงญวน เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน, (2556, น. 142) อธิบายว่า “เก็บ 2 น. วิธีบรรเลงเครื่องดนตรี ดำเนินทำนองทั่วไปที่เพิ่มเติมเสียงสอดแทรกให้มีพยางค์ถี่ขึ้นมากกว่าทำนองเนื้อเพลงธรรมดา ทำนองเก็บ หรือ ลูกเก็บ ก็เรียก.”

มนตรี ตราโมท, (2531, น. 1) อธิบายคำว่า เก็บ ไว้ในหนังสือศัพท์สังคีตว่า “เก็บ ได้แก่ การบรรเลงที่เพิ่มเติมเสียงสอดแทรกให้มีพยางค์ถี่ขึ้นกว่าเนื้อเพลงธรรมดา ถ้าจะเขียนเป็นโน้ตสากลในจังหวะ 2/4 ก็จะเป็นจังหวะละ 4 ตัว ห่องละ 6 ตัว (ขะเปิด 2 ชั้นทั้ง 8 ตัว)

ขำคม พรประสิทธิ์, (2560, น. 46) อธิบายถึงการติดเก็บ คือกลวิธีการบรรเลงในที่นี้หมายถึง การติดจะเข้า วิธีหนึ่งมีลักษณะการเพิ่มพยางค์เสียงให้ถี่ขึ้นกว่าเนื้อเพลงทางกรอหรือเพลง

ที่มีการเว้นพยางค์เสียงใดพยางค์เสียงหนึ่ง ถ้าเขียนด้วยโน้ตระบบไทยแล้ว 1 ห้องโน้ตไทย ทำนองเก็บจะมีเสียง 4 พยางค์ เสียงและถ้าบันทึกด้วยโน้ตสากลจะมี 8 พยางค์เสียงต่อ 1 ห้อง

ข้าคม พรประสิทธิ์, (2560, น. 51) อธิบายถึงการติดทิงนอยเป็นกลวิธีการบรรเลงแบบหนึ่งของจะเข้ ที่เอื้อกับขอบเขตหรือช่วงเสียงของเสียงจะเข้ เนื่องจากจะเข้มีช่วงเสียงกว้างมากกว่าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี ได้แก่ ซอด้วงและซออู้ หากนับช่วงเสียงปกติที่ใช้ดำเนินทำนองในเพลงประเภทเพลงหมู่มิไม่นับการสีช่วงเสียงพิเศษในการบรรเลงเพลงเดี่ยวจะเข้จึงเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงให้เลือกใช้ในการประดิษฐ์เป็นทำนองเพลงหลายช่วงเสียง นอกจากนี้จะเข้ยังมีสาย 3 สาย การตั้งสายหรือการเทียบเสียงสายเปล่ายังกำหนดให้เสียงสายเอกกับสายลวดเป็นเสียงที่ห่างกันเป็นคู่ 8 อีกด้วย เพราะฉะนั้นการที่เสียงห่างกันเป็น คู่ 8 ซึ่งเป็นเสียงเดียวกัน ใช้นมจะเข้ร่วมกันระหว่างสายเอกกับสายลวด จึงเอื้อต่อการใช้กลวิธีการบรรเลงแบบการบรรเลงเสียงคู่ 8 ประกอบกันระหว่างสายเอกกับสายลวดที่เรียกกันว่า การติดทิงนอย กลวิธีการบรรเลงนี้ปรากฏเฉพาะในการติดจะเข้เท่านั้น

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, (2544, น. 327) อธิบายวิธีการติดรั้วของจะเข้ว่า “ติดรั้วคือการติดโดยใช้ไม้ดีด ดีดเข้า-ออกสลับกันถี่ ๆ จบด้วยการดีดไม้เข้า โดยแต่ละเสียงต้องดั่งเสมอกัน”

ข้าคม พรประสิทธิ์, (2560, น. 63) อธิบายถึงการติดรั้ว หมายถึง การติดจะเข้โดยใช้ไม้ดีดติดเริ่มต้นด้วยไม้ดีดเข้า หลังจากนั้นดีดออกและเข้าสลับกันอย่างถี่ ๆ และ ต่อเนื่อง เมื่อจะจบการรั้ว ณ ทำนองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการรั้วทำนองสั้น หรือทำนองยาว จะต้องจบด้วยไม้เข้า เสียงแต่ละเสียงที่ติดรั้วออกมาต้องมีความดั่งสม่ำเสมอ และเสียงที่ตั้งออกมา ต้องได้คุณลักษณะที่เรียกว่าเสียงเรียบ สำหรับเสียงที่ตั้งเสมอกันและการติดจะเข้ให้ได้เสียงเรียบ อาจมีความใกล้เคียงกัน

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, (2544, น. 329) อธิบายว่าการติดสะบัดเสียง คือการติด “เข้า - ออก - เข้า” และเพิ่มความเร็วจากการติดเก็บปกติสองเสียงเป็นสามเสียงในช่วงจังหวะเดียวกัน มีทั้งติดสะบัดเสียงเดียว ติดสะบัดสองเสียงและติดสะบัดสามเสียง ทั้งนี้ การประเมินต้องคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ติดสะบัดได้ชัดเจนทุกเสียง
- 2) ติดสะบัดได้ครบเสียงจากการติดเข้า-ออก-เข้า
- 3) นำหนักการติดสะบัดเท่ากันทุกเสียง

มนตรี ตราโมท, (2531, น. 31) อธิบายคำว่า สะบัดไว้ในหนังสือศัพท์สังคีตว่า สะบัด ได้แก่การบรรเลงที่แทรกเสียงเข้ามาในเวลาบรรเลงทำนอง “เก็บ” อีก 1 พยางค์ ซึ่งแล้วแต่ผู้บรรเลงจะเห็นสมควรว่าจะแทรกตรงไหน ทำนอง ตรงที่แทรกนั้นก็เรียกว่า “สะบัด”

ข้าคม พรประสิทธิ์, (2560, น. 68) อธิบายถึงการสะบัด จึงหมายถึงกลวิธีการบรรเลง ซึ่งในที่นี้หมายถึงการติดสะบัดสำหรับ จะเข้ เป็นการเพิ่มพยางค์เสียงจาก 2 พยางค์เสียงให้เป็น 3 พยางค์เสียงในอัตราจังหวะเดียวกัน หรือ เป็นการแทรกพยางค์เสียงเพิ่มอีก 1 พยางค์เสียงระหว่างกลางของ 2 พยางค์เสียงด้วยอัตราจังหวะเท่าเดิมและต้องเป็นกลุ่มทำนองที่เป็น 3 พยางค์เสียงแยกจากกันเป็นกลุ่ม ๆ เป็นสัดส่วน ไม่แทรก ติดต่อกันไป ซึ่งจะกลายเป็นกลวิธีการบรรเลงที่เรียกว่าการติดขยี้

การติดสะบัดแบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ การสะบัดเสียงเดียว การสะบัดสองเสียง และ การสะบัดสามเสียง การติดสะบัดเสียงเดียว คือการติดจะเข้ด้วยไม้ติดเข้า - ออก - เข้า จำนวน 3 ไม้ติด ได้เสียงจำนวน 3 พยางค์เสียง ณ เสียงใดเสียงหนึ่งที่เป็นเสียงเดียวกัน การติดสะบัดสองเสียง คือการติดจะเข้ด้วยไม้ติดเข้า-ออก-เข้า จำนวน 3 ไม้ติด ได้เสียง จำนวน 3 พยางค์เสียงด้วยเสียง 2 เสียง และโดยส่วนใหญ่มักเป็นเสียงซ้ำกัน 1 เสียง การติดสะบัดสามเสียง คือการติดจะเข้ด้วยไม้ติดเข้า-ออก-เข้า จำนวน 3 ไม้ติด ได้เสียง จำนวน 3 พยางค์เสียงด้วยเสียง 3 เสียงที่ไม่ซ้ำกัน

ข้าคม พรประสิทธิ์, (2560, น. 89) อธิบายถึงการติดกระตบสาย หมายถึงกลวิธีการบรรเลงและกลวิธีพิเศษที่สำคัญอย่างหนึ่งของจะเข้ เมื่อติดไปที่สายแล้วจะไปกระตบ หรือไปโดน หรือไปถูก หรือพาดกับสายมากกว่า 1 สาย เพื่อให้เกิดคู่เสียงที่มีความเหมาะสมกลมกลืนกันและดังไปพร้อม ๆ กัน บางครั้งนักจะเข้เรียกการติด กระตบสายนี้ว่า การติดควบเสียงโบราณมักเรียกว่า “การติดฉ่าง”

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความสำคัญของเครื่องดนตรีจะเข้

เกียรติรัตน์ หุ่นสุวรรณ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำงานวิจัยเรื่องวิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น ทางอาจารย์ศิวศิษฐ์ นิลสุวรรณ ทำการศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้อง ศึกษาโครงสร้างเพลงและรูปแบบการดำเนินทำนองและกลวิธีพิเศษของเดี่ยวจะเข้โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าเพลงกราวใน ถือเป็นเพลงเดี่ยวชั้นสูงที่มีความสำคัญ ผู้ที่จะทำการสืบทอดหรือสืบทอดได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูง มีวุฒิภาวะ เคยบวชเรียนแล้วและได้รับ

การอนุญาตจากครูผู้สอน นอกจากนี้ยังเป็นบทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรมของสงฆ์ ใช้บรรเลงรวมอยู่ใน เพลงชุดโหมโรงเย็น ใช้บรรเลงประกอบการแสดงโดยเฉพาะเป็นบทเพลงสำหรับตัวยักษ์ เพลงกราวในเป็นเพลงที่มีทำนองประกอบในลักษณะ โยน การเดี่ยวกราวในสำหรับเครื่องดนตรี ประเภทปี่พาทย์จะประดิษฐ์เป็นอัตราสามชั้น สำหรับเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายจะเป็นอัตรา สองชั้น เคยมีการประดิษฐ์เป็นอัตราสามชั้น ได้แก่ ทางคุณครูแสง อภัยวงศ์ ทำนองทางเดี่ยว จะเข้าพบลักษณะพิเศษ 6 ประการที่ถือว่าเป็นการเรียบเรียงกลวิธีสำหรับการเดี่ยวจะเข้าใหม่ ได้แก่ ประการแรกการดำเนินทำนองโดยการใช้นิ้วดีดจะเข้าดำเนินทำนองจังหวะหน้าทับควบคู่ไปกับการ ดำเนินทำนองเพลง ประการที่สองการดำเนินทำนองด้วยการรัวไม้ดีดโดยละเอียดประกอบกับเสียง ในสายลวดลักษณะ 2 พยางค์ ต่อ 1 ห้องนิ้วตเพลง กับการใช้นิ้วดีดเข้าที่สายเอกและสายลวดเป็น ชุดทำนอง ประการที่สามคือการใช้กลวิธีการดำเนินทำนองเดี่ยวจะเข้าคือ “ลักษณะการตบสาย แบบขยี้” ประการที่สี่คือการติดตบสาย 2 ระบบพร้อมกัน กล่าวคือ ระบบทำนองห่างประกอบกับ การทอนทำนองเพลง ถือเป็นทำนอง 1 ชุด แล้วดีดทำนองดังกล่าวหลายชุดติดต่อกัน ประการที่ ห้า คือการดำเนินทำนองแบบดีดเก็บแบบฝากในลักษณะที่เสียงลูกตกเป็นเสียงเดียวกันแบบคู่ 8 ได้แก่ เสียงต่ำและเสียงสูง หลังจากนั้นทำการทอนทำนองด้วยวิธีเดียวกันอีกชั้นหนึ่งและประการ สุดท้ายคือ “การดีดรัวชุดประกอบการติดแบบทิงนอย” ซึ่งลักษณะการดำเนินทำนองเช่นนี้ยังไม่ ปรากฏในการเดี่ยวจะเข้าทั่วไป

รุ่งริชา กิจมี (2540, บทคัดย่อ) ได้ทำงานวิจัยเรื่องจะเข้า : การสร้างและการบรรเลงได้ กล่าวว่าจะเข้าเป็นเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องดีด ที่ได้รับความนิยมมากตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาของจะเข้าต่อนครไทย รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ วิธีการสร้างจะเข้า ด้วยฝีมือช่างชาวบ้าน และเพื่อประมวลความรู้เรื่องการบรรเลงเพลงจะเข้า ศึกษา เม็ดพรายและการประดับทำนองซึ่งใช้วิธีการศึกษาโดยค้นคว้าจากหนังสือเอกสารทาง ประวัติศาสตร์รวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการมานุษยวิทยา คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า “จะเข้า” ไม่มีหลักฐานชัดเจนว่ากำเนิดมา อย่างไรแต่บทบาทในปัจจุบันได้รับความนิยมในการบรรเลงเพลงเดี่ยว บรรเลงในวงเครื่องสายไทย วงมโหรีและประกอบการแสดง ด้านกระบวนการและขั้นตอนการสร้างจะเข้า พบว่ามีขั้นตอนที่ ละเอียดซับซ้อน พิถีพิถัน ครูเอื้อ ฉัตรเฉลิม เป็นช่างผู้มีฝีมือในการสร้างจะเข้าที่ได้รับความนิยมและ เป็นยอมรับกันทั่วไปในมาตรฐานของเสียงจะเข้า ที่มีความชัดเจน ก้องกังวาน ดังฉ่ำทุกสาย และมีรูปทรงที่สวยงาม สำหรับการบรรเลงจะเข้าพบว่ามีวิธีการบรรเลงและเม็ดพรายการประดับทำนอง

ที่วิจิตรพิสดาร เช่นการ สะบัด การรัว การขยี้ ฯลฯ ซึ่งเมื่อดูพยางค์ต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้จะเข้าใจว่ามีเสน่ห์ มีความไพเราะเป็นที่ชื่นชมและชื่นชอบโดยทั่วไป

2.2 โครงสร้างบันไดเสียง

วัฒนา ศรีสมบัติ (2540, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ว่าเพลงไทยนั้น จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆสรุปผลการศึกษามีได้ดังนี้

1. โครงสร้างของทำนองที่ใช้เรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงโยธวาทิต โครงสร้างทำนองหลักใช้ระบบเสียง 5 เสียง หรือ Pentatonic Scale และในบางท่อนยังมีการใช้ระบบเสียงทั้ง 7 เสียงที่เรียกว่า Diatonic Scale

2. ทำนองแปรในแนวของเครื่องดนตรีที่มีแนวทำนองเก็บมีการใช้ Chromatic Passing Note และ Broken Chord ในกลุ่มของเครื่องเป่าลมไม้และกลุ่มเครื่องแตรทองเหลือง การใช้โน้ตนอกประสาน (non-chord tone) ในการสร้างทำนองแปร ใช้โน้ตนอกประสานทั้ง 4 แบบ คือ

Passing Note

Skipping Passing Note

Auxiliary Note

Changing Note

3. การย้ายบันไดเสียง มีดาร์ย้ายบันไดเสียงในแต่ละท่อน ซึ่งจะใช้แบบ Common Chord Modulation

4. การประสานเสียง เป็นเสียงที่เกิดจากการเบี่ยงเบนของทำนองหลักและทำนองแปร ซึ่งเกิดโน้ตคู่ 3 คู่ 4 คู่ ในบางประโยคยังเกิดเสียงประสานที่อยู่ในรูปแบบของคอร์ด การนำทางของเครื่องดนตรีหลาย ๆ ทางมาศึกษานั้นต้องศึกษาวิจัย

วิโรจน์ เวชชะ (2542, บทคัดย่อ) ปรินญาณีพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาเพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้นทางปี่ใน เป็นทางของเรือดรี สุวิทย์ แก้วกระมล โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานของ เรือดรีสุวิทย์ แก้วกระมล
2. เพื่อบันทึกเพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้นเป็นโน้ตสากล
3. เพื่อศึกษาเป็นวิเคราะห์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้น

ผลจากการวิเคราะห์รูปแบบพบว่า เพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้นทางปี่ใน มีส่วนประกอบสำคัญอยู่ด้วยกัน 14 ส่วน คือ ทำนองขึ้น ลูกโยนจำนวน 16 ลูกโยน ทำนองเชื่อม เนื้อเพลง 1 ท่อน

และทำนองจบ บันไดเสียง เนื่องจากเพลงกราวในนั้น มีส่วนสำคัญคือ เนื้อเพลงและลูกโยนจากการวิเคราะห์พบว่า

1. เนื้อเพลงใช้บันไดเสียง “เร”
2. ลูกโยนที่ 1 ใช้บันไดเสียง “โด”
3. ลูกโยนที่ 2 ใช้บันไดเสียง “เร”
4. ลูกโยนที่ 3 ใช้บันไดเสียง “เร”
5. ลูกโยนที่ 4 ใช้บันไดเสียง “ซอล”
6. ลูกโยนที่ 5 ใช้บันไดเสียง “ซอล”
7. ลูกโยนที่ 6 ใช้บันไดเสียง “เร”

การแปรทำนองเนื้อเพลงให้เป็นทางปี่ในส่วนที่เป็นเนื้อเพลงได้ขยายมาจากเพลงกราวใน 2 ชั้น การแปรทำนองลูกโยนให้เป็นทางปี่ในจากการวิเคราะห์ พบว่า การแปรทำนองส่วนใหญ่ของลูกโยนให้เป็นทางปี่ในได้พบว่ามีวิธีการแปรทำนอง 3 แบบ

1. แปรจำนวนทางเก็บที่มีจำนวนหลากหลาย
2. แปรเป็นจำนวนทางเก็บที่เน้นเอกลักษณ์ของเสียงปี่ใน ช่วงเสียงทางต่อทางกลาง ทางแหบ
3. แปรเป็นจำนวนทางเก็บผสมกับจำนวนทางกรอ

2.3 เครื่องดนตรีที่ใช้เดี่ยวเพลงกราวใน

เครื่องดนตรีแต่ละเครื่องมีลักษณะการบรรเลงที่เป็นลักษณะเฉพาะของตน มีหลายเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องดำเนินทำนอง ดังนี้

อาทร ธนวัฒน์ (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเพลงเดี่ยวกราวในทางจะเข้ ได้นำแนวทางมาเพื่อศึกษาหาโครงสร้าง ของเพลงเดี่ยวกราวในทางจะเข้ของครูทองดี สุจริตกุล โดยมีความสำคัญเพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างและเทคนิคการบรรเลง ของครูทองดี สุจริตกุล ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในทางจะเข้ นั้น นอกจากส่วนสำคัญที่เรียกว่า ลูกโยนและเนื้อเพลง แล้วยังมีกลุ่มทำนอง ทำนองขึ้น ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนกับลูกโยนและทำนองลงจบ รวมองค์ประกอบเพลงเดี่ยวกราวในสองชั้นทางจะเข้ได้ 15 กลุ่ม การเปรียบเทียบทำนองทางฆ้องวงใหญ่กับทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสองชั้นพบความสัมพันธ์ของวรรคเพลงและลูกตก ในส่วนที่เป็นทำนองโยนทั้ง 7 กลุ่ม และในส่วนที่เป็นทำนองเนื้อเพลงกราวใน พบว่าเสียงลูกตกของวรรคเพลงส่วนมากตกเสียงเดียวกันกับเสียงลูกตกทางฆ้องวงใหญ่ จะมีเพียงบางวรรคเพลงที่เสียงลูกตกต่างกัน แต่ก็ไม่ทำให้ทำนองในกลุ่มต่าง ๆ ผิดเพี้ยนไป

บุญเชิด พิณพาทย์ (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่องเดี่ยวเพลงกราวใน 3 ชั้น ทางระนาดเอก ผลการวิเคราะห์สรุปว่า เพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้นประกอบด้วยองค์ประกอบของ บทเพลง การเปรียบเทียบทำนองเพลงทางฆ้องวงใหญ่กับทางเดี่ยวระนาดเอกเพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้น สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เพลงเดี่ยวกราวในทางซอด้วงได้

นิกร จันทธร (2540, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงกราวใน 3 ชั้น ทางครูสอน วงฆ้อง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. ผลจากการบันทึกโน้ตเพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้น ทางครูสอน วงฆ้อง มีความยาวรวมทั้งสิ้น 873 ห้องเพลงในอัตราจังหวะ 2/4

2. ผลจากการวิเคราะห์รูปแบบพบว่า เพลงเดี่ยวกราวในมีส่วนประกอบสำคัญที่เรียกว่าลูกโยนและเนื้อเพลง ลูกโยนมีทั้งสิ้น 7 โยน และเนื้อเพลงแบ่งออกเป็น 2 ท่อน

3. ผลจากการวิเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการทำนองส่วนที่เป็นลูกโยน พบว่ามีการใช้เทคนิคพิเศษเหมือนที่พบในเพลงเดี่ยวอื่นๆ แต่ลูกโยนเมื่อนำมารวมกันจะมีความยาวมากกว่าเพลงเดี่ยวอื่นๆ อีกทั้งลูกโยนมีความสลับซับซ้อนมาก

4. ผลการวิเคราะห์เทคนิคการสร้างทำนองที่เป็นเนื้อเพลง พบว่า เนื้อเพลงเดี่ยวกราวใน 3 ชั้น ผู้ประพันธ์ได้ขยายจากเพลงกราวใน 2 ชั้น โดยใช้เทคนิคการยืดและขยายของเพลงไทย

เกียรติศักดิ์ ทองจันทร์ (2548, บทคัดย่อ) จากวิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวในทางครูบรรเลง สาศริก(นางมหาเทพกษัตริสมุห) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทเพลงเดี่ยวกราวใน ศึกษาโครงสร้างเพลงกราวใน ศึกษาอัตลักษณ์เพลงเดี่ยวกราวใน ผลการวิจัยพบว่าการเปลี่ยนกลุ่มเสียงในตัวเองไม่น้อยกว่า 3 กลุ่มเสียง และในการบรรเลงเดี่ยวกราวในได้ใช้หน้าทับกราวนอกแทนหน้าทับกราวใน และได้ใช้กลวิธีพิเศษในการบรรเลงเดี่ยวกราวในไม่น้อยกว่า 10 วิธีซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของการบรรเลงเดี่ยวกราวในทางครูบรรเลง สาศริก

ณัฐพล แก้วสุวรรณ (2545, บทคัดย่อ) จากวิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวซอคู่เพลงกราวในทางครูฉลุวย จิยะจันทร์ ผลการวิจัยพบว่าเพลงเดี่ยวกราวในทางครูฉลุวย จิยะจันทร์ มีชื่อเสียงจากอดีตมาถึงปัจจุบันนี้ได้สืบเนื่องมาจากการแสดงเพลงเดี่ยวกราวในต่อหน้าสาธารณชน ครูฉลุวยได้รับการถ่ายทอดมาจาก ครูพระสรแสงสรวง (บัว กลมวาทีน) ต่อมาครูฉลุวย จิยะจันทร์ จึงได้ถ่ายทอดให้แก่ลูกศิษย์ของท่านอีกทอดหนึ่ง

โครงสร้างการเดี่ยวซอคู่เพลงกราวในทางครูฉวย มีโครงสร้างการโยนตามกลุ่มเสียงต่างๆครบ 6 เสียง 6 กลุ่มการโยน เช่นเดียวกับทำนองหลักโดยสมบูรณ์ มีการยึดหลักโครงสร้างเดียวกับทำนองหลักหากแต่มีการใช้หลักการประพันธ์ในการยึดยุบสำนวนเดิมจากโครงสร้างทำนองหลักทางซ้องมาแปรทำนองให้เป็นไปลักษณะของทางเดี่ยวซอคู่ตามขนบอย่างลุ่มลึกอย่างน่าสนใจ

จากการวิเคราะห์สังคีตลักษณ์และกลวิธีพิเศษในการเดี่ยวซอคู่เพลงกราวในทางครูฉวยผู้วิจัยพบว่ามีการใช้โทน-ร่ามะนา ตีหน้าทับกราวนอกประกอบจังหวะมีลักษณะการดำเนินทำนองและกลวิธีพิเศษต่างๆอย่างเป็นลักษณะเฉพาะแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกคือ สำนวนกลอนพบ 5 ประการได้แก่ สำนวนการเรียงตัวของนิ้ว สำนวนกลอนเถาวัลย์ ลักษณะการเล่นของสำนวน เช่นการยึดเสียง การซ้ำสำนวน การทอนสำนวน เป็นต้น ส่วนการตรวจเสียงโดยสอดแทรกเป็นกลวิธีพิเศษต่างๆไว้ สำนวนปีการย้ำกลุ่มนิ้วมากกว่า 1 ครั้งและจบครั้ง เดี่ยว ส่วนที่สอง คือ กลวิธีพิเศษพบได้ 14 ประการคือ การเปิดเสียง การรูดสาย การเลี่ยนสำเนียงปี การคลึงเสียงหรือคลึงนิ้ว การขยักเสียง การสะอึกเสียง การสะบัดนิ้ว 2-5 เสียง การสะบัดคันทัก การรวบเสียงหรือรวบนิ้ว การขยี้ การเน้นเสียงด้วยการพรมเสียงสั้น การพรมเสียงยาว การรูดคันทัก การตรวจเสียง ส่วนที่สามคือ วิธีการบรรเลงพบ 5 ประการได้แก่ การใช้นิ้วกดสายด้วยนมนิ้วและปลายนิ้ว สลับกันการใช้ 2-3 นิ้วในการจับคันทัก การขึ้นประโยคด้วยคันทักเข้าก่อน ระบบการใช้คันทักทั้งแบบตามขนบและไม่ตายตัว การเคลื่อนระดับมือลงมาปฏิบัติลงมาเสียงสูงสลับ (ลง-ขึ้น) ไปมามากกว่า 1 รอบ และการเคลื่อนลงมาจบเดี่ยวจบ

นตพนนทิ เจริญ (2551, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวระนาดทุ้มเพลงกราวใน : กรณีศึกษาครูอุทัย แก้วละเอียด ผลงานวิจัยพบว่าการวิเคราะห์เดี่ยวระนาดทุ้มเพลงกราวในกรณีศึกษา ครูอุทัย แก้วละเอียดพบว่ามีการโยนจำนวน 6 กลุ่มเสียงและทำนองเนื้อแท้ 1 กลุ่มเสียง เริ่มจากทำนองลูกโยนโด, เร และทำนองเนื้อแท้ ลูกโยน ที, มี, ลา, ฟา และทำนองลงจบโดยลูกโยนเสียง โด ระดับเสียงที่มีความยาวมากที่สุดที่พบคือ ระดับเสียงที่พบคือ ทางนอก ทางใน ทางกลาง แหบ และทางกลาง กลวิธีพิเศษต่างๆที่พบคือการสะบัด การสะเดาะ การกระทบ การดูด การขยี้ การตีหวาน การตีลวงหน้า การตีลูกย่อยจังหวะ การตีลักจังหวะ การตีทำนองคล้ายคอर्डฝรั่ง การตีเตะในลักษณะการตีสวนและการตีตาม และการหยุดเสียง การตีเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงกราวใน ประกอบด้วยการขยี้ การลักจังหวะ การตีทำนองฝรั่ง การสะเดาะ การสัมผัสเสียง การเปลี่ยนบันไดเสียง และสำนวนทำนองที่มีจังหวะในตัวเอง นอกจากนี้ยังเน้นท่วงทำนองที่เน้นมือซ้ายเป็นหลักในการดำเนินทำนอง การประคบบมือให้มีเสียงหนัก หนอด สำนวนทำนองที่

ต้องใช้ความคล่องแคล่ว ความแม่นยำในจังหวะและตำแหน่งของเสียง แสดงให้เห็นถึงความโลดโผน รุกเร้า และสนุกสนานได้เป็นอย่างดี อีกทั้งท่วงทำนองมีความยาวและความซับซ้อน ต้องใช้พลังกำลังและสติปัญญาในการจดจำเป็นอย่างมากเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บรรเลงได้เป็นอย่างดี

คูมาพร เปลียนสมัย (2549, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง วิเคราะห์เพลงเดี่ยวกราวในทางซอด้วงทางครูปั้ง วนเขจร ผลงานวิจัยพบว่า เพลงกราวในเป็นเพลงไทยประเภทเพลงหน้าพาทย์ เป็นเพลงที่ใช้ในงานไหว้ครูเพื่อเชิญครูมาเป็นสิริมงคลในงานและเป็นเพลงบรรเลงประกอบพิธีกรรมของตัวละครฝ่ายยักษ์ ลักษณะทำนองของเพลงแสดงถึงความสง่างามและซีกheim และในส่วนของทำนองเพลงนั้นประกอบด้วยส่วนที่เป็นเนื้อเพลงและกลุ่มลูกโยนในเสียงต่าง ๆ 10 กลุ่ม 6 เสียง ด้วยทำนองของเพลงกราวในด้วยในส่วนของเพลงลูกโยน(ทำนองที่ยืนอยู่ในเสียงใดเสียงหนึ่งหลายครั้งหรือเสียงที่ยืนพื้น) และทำนองหลัก เพลงนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวเพราะมีทำนองส่วนลูกโยนที่เปิดกว้างให้อิสระทางความคิด และด้วยลักษณะการดำเนินทำนองที่ซ้ำทำนอง การลดรูปทำนองที่มาสรรถพลิกเพลงประดิษฐ์ได้อย่างหลากหลาย ส่งผลให้เพลงกราวในเป็นเพลงที่สำคัญเพลงหนึ่ง ทั้งยังมีการเปลี่ยนกลุ่มเสียงในการดำเนินทำนอง ภายในตัวถึง 3 กลุ่มเสียงหรือ 3 ระดับเสียง คือ ทางเพียงขอบบน เพียงขอล่าง และทางนอก การประดิษฐ์ทางเดี่ยวซอด้วงเพลงกราวในพบว่ามีความแตกต่างจากทำนองหลักคือมีการประดิษฐ์ให้เป็นทางเดี่ยวซอด้วงจากทำนองหลักเพียง 8 ลูกโยนส่วนลูกโยนที่ 9,10 เป็นลูกโยนที่ซ้ำเสียงกับลูกโยนที่ 1 และ 2 ประกอบกับข้อจำกัดของขอบเขตเสียงของซอด้วง และในทางเดี่ยวซอด้วงพบการดำเนินทำนองที่ยาวมากกว่าทำนองหลักในส่วนของลูกโยน แต่อาศัยเค้าโครงของทำนองหลักในการดำเนินทำนอง และในส่วนของเนื้อเพลงมีความยาวเท่ากัน ในเรื่องของจังหวะนั้นพบความแตกต่างของการตีจังหวะหน้าทับ เนื่องจากทางเดี่ยวซอซอด้วงใช้หน้าทับของเพลงกราวนอกตี และจากการศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ของทางเดี่ยวซอด้วงเพลงกราวในของทางครูปั้ง วนเขจร ทำให้พบว่าเพลงเดี่ยวกราวในนี้เป็นเพลงที่มีความสำคัญเพลงหนึ่ง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลทางวิชาการ จากจากผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง เพื่อให้การศึกษามีบรรลุถึงวัตถุประสงค์ จึงแบ่งขั้นตอนในการ ดำเนินการดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวม ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทฤษฎีดนตรีไทยและ ที่เกี่ยวข้องกับครูแสวง อภัยวงศ์

1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับการเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้นที่ บรรเลงโดยครูแสวง อภัยวงศ์ จากผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดโดยตรง คือ ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี

2. ขั้นศึกษาข้อมูล

2.1 นำข้อมูลทางการศึกษาจากข้อ 1.1 ทั้งหมดมาลำดับเนื้อหาสาระและจัดเป็น หมวดหมู่ตามความสำคัญ พร้อมกับเรียงขั้นตอนให้เป็นระเบียบอย่างต่อเนื่อง

2.1.1 คัดลอกทางเดี่ยวจะเข้ เพลงกราวในสามชั้นทางครูแสวง อภัยวงศ์ ที่บรรเลงโดย ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี มาถอดทำนองและบันทึกเป็นโน้ตไทย

2.1.2 นำทำนองทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้นทางครูแสวง อภัยวงศ์ ที่บรรเลงโดย ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี มาศึกษาตามหลักทฤษฎีการประพันธ์เพลงไทย

2.2 ศึกษาทำนองทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้น ที่ได้บันทึกไว้มาศึกษา ตามองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่

2.2.1 ส่วนที่เป็นทำนองโยน

2.2.2 ส่วนที่เป็นทำนองเนื้อเพลง

2.3 ข้อมูลสัมภาษณ์มุ่งศึกษาในประเด็นบทบาท ความสำคัญของเพลง และ ประวัติของเพลงกราวในสามชั้นทางครูแสวง อภัยวงศ์ ที่บรรเลงโดย ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี และ นำมาคัดลอกเรียบเรียงบันทึกเป็นบทความเพื่อใช้อ้างอิงประกอบการวิเคราะห์

3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการศึกษาในหัวข้อเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้น โดยวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

ครูแสวง อภัยวงศ์

1.1 ศึกษาองค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางจะเข้ของ

1.1.1 ทำนองขึ้นต้น

1.1.2 ทำนองโยน

1.1.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

1.1.4 ทำนองเชื่อมโยน

1.1.5 ทำนองลงจบ

1.2 ศึกษาเรื่องบันไดเสียง

1.2.1 ทำนองขึ้นต้น

1.2.2 ทำนองโยน

1.2.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

1.2.4 ทำนองเชื่อมโยน

1.2.5 ทำนองลงจบ

1.3 ศึกษารูปแบบทำนอง

1.3.1 ทำนองขึ้นต้น

1.3.2 ทำนองโยน

1.3.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

1.3.4 ทำนองเชื่อมโยน

1.3.5 ทำนองลงจบ

1.4 เปรียบเทียบทำนองซ็องวงใหญ่กับเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น

1.4.1 ทำนองขึ้นต้น

1.4.2 ทำนองโยน

1.4.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

1.4.4 ทำนองเชื่อมโยน

1.4.5 ทำนองลงจบ

2. ศึกษากลวิธีในการบรรเลงจะเข้

2.1 ทำนองขึ้นต้น

2.2 ทำนองโยน

2.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

2.4 ทำนองเชื่อมโยง

2.5 ทำนองลงจบ

4. ชั้นสรุป

4.1 นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในแบบพรรณนา

4.2 เรียบเรียงจัดทำบทสรุปผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูล

4.3 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

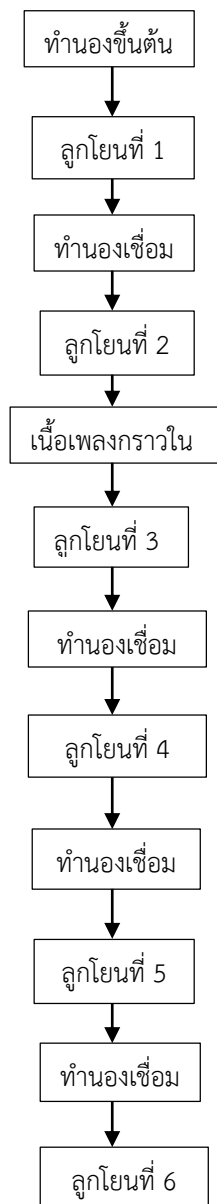
บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

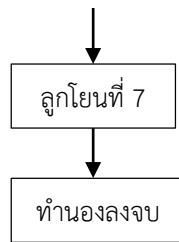
1. ศึกษาทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้น โดยวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

1.1 องค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางจะเข้ของครูแสวง อภัยวงศ์

องค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางจะเข้ของครูแสวง อภัยวงศ์ พบว่ากลุ่มที่เป็นกลุ่มทำนองสำคัญคือกลุ่มทำนองลูกโยนและกลุ่มทำนองเนื้อเพลง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มทำนองเชื่อมแทรกอยู่ระหว่างลูกโยนในแต่ละโยน ในการประพันธ์ทางเดี่ยวเพลงกราวในนั้น ผู้ประพันธ์ได้นำเพลงกราวในอัตราจังหวะ สองชั้น มาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวสามชั้นขึ้นโดยมีรูปแบบทำนองตามแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิโครงสร้างเพลงกราวใน

1.1.1 ทำนองขึ้นต้น

ทำนองขึ้นต้นเป็นกลุ่มทำนองเพื่อเตรียมเข้าสู่ส่วนสำคัญของบทเพลงคือโยนที่ 1 หรืออาจกล่าวได้ว่า ทำนองขึ้นต้นของเพลงกราวในคือบทเริ่มต้นของลูกโยนที่ 1 นั้นเอง เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 1 ถึงประโยคที่ 2 ดังตัวอย่าง

ทำนองขึ้นต้น

ประโยคที่ 1

ร	- ฟ - ช	- ฟ - ท	- ล - ท	รีดืท ดี่ รี่	- ฟี่ - ดี่	- รี่ดืท	รีดืท ล ท
- ทด							

ประโยคที่ 2

รฟร ฟ ร	ทรฟช	รฟร ฟ ช	ฟ ท ททท	ดรฟช	ดี่รี่มี่ รี่ ดี่	รีดืทช	ดี่ทลชฟ ท

1.1.2 ทำนองโยน

โยนที่ 1 เสียง ที่ เป็นกลุ่มทำนองที่มีลูกตกของวรรณคดีเพลงเสียงที่ เป็นหลักหรือเรียกว่าโยนที่ เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 3 ถึงประโยคที่ 41 ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 3

ฟ ร รร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท	ดชลทลทล	รทดรมดรม	ดรมฟมรดม	รดทรดทดท

ประโยคที่ 4

--- ลชฟ	--- รดท	--- ดทล	--- ทลช	--- ลชฟ	--- ชฟร	--- มรด	- ร - -

ประโยคที่ 5

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท				
				ดทลช	ดชลท	ดลทด	รทดร

ประโยคที่ 6

ร รรร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท	ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ดร
ช							

ประโยคที่ 7

ดรมฟ	มชมฟ	มรดร	ด ท ททท	ลชฟด	ฟชลท	ล ทดรดท	ลชฟร

ประโยคที่ 8

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท				
				ดทลช	ดชลท	ดลทด	รทดร

ประโยคที่ 9

ร รรร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท	ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ดร
ช							

ประโยคที่ 10

ดรมฟ	มชมฟ	มรดร	ด ท ททท	ลชฟด	ฟชลท	ล ทดรดท	ลชฟร

ประโยคที่ 11

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท	ฟ ร รรร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท

ประโยคที่ 12

ดชลทดลทด	รทดรมดรม	ดรมฟมรดม	รดทรดทดท	--- ลชฟ	--- รดท	--- ดทล	--- ทลช

ประโยคที่ 13

--- ลขฟ	--- ขฟร	--- มรด	- ร - -	มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 14

				ร รร	ดรฟช	ลขฟช	ล ท ททท
ดทลช	ดชลท	ดลทค	รทดร	ช			

ประโยคที่ 15

ลขฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ดร	ดรมฟ	มขมฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 16

ลขฟด	ฟชลท	ล ทดรดท	ลขฟร	มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 17

				ร รร	ดรฟช	ลขฟช	ล ท ททท
ดทลช	ดชลท	ดลทค	รทดร	ช			

ประโยคที่ 18

ลขฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ดร	ดรมฟ	มขมฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 19

ลขฟด	ฟชลท	ล ทดรดท	ลขฟร	มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 20

ฟมรด	ฟดรม	ฟรมฟ	ขมฟช	ฟ ร รร	ดรฟช	ลขฟช	ล ท ททท

ประโยคที่ 21

ลขฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ด ร	ฟขฟร	ฟรดท	รดท ล ช	- ฟ ร
							ร

ประโยคที่ 22

-----	-----	-----	----ร	-----	---ด	-----	---ช

ประโยคที่ 23

-----	-----	-----	----ร	-----	-----	-----	
							--ดท

ประโยคที่ 24

			-ด-ร	-----	-----	-----	-----
---รดท	-ท	-ท					
	-ฟ	-ฟ					

ประโยคที่ 25

---มรด	-ด	-ด	-ร-ฟ	-----	-----	-----	-----
	-ด	-ด					

ประโยคที่ 26

---ชฟร	-ร	-ร	-ฟ-ช	-----	-----	-----	-----
	-ร	-ร					

ประโยคที่ 27

---ลขฟ	-ฟ	-ฟ	-ช-ท	-----	-----	-----	-----
	-ฟ	-ฟ					

ประโยคที่ 28

---ดทช	-ช	-ช	-ท-ด	-----	-----	-----	-----
	-ช	-ช					

ประโยคที่ 29

--- รดท	- ท	- ท	- ด - ร	-----	-----	-----	--- ท
	- ท	- ท					

ประโยคที่ 30

-----	-----	-----	--- ร	-----	-----	-----	
							--- ท

ประโยคที่ 31

			ท	ชทดร	ชชดพ	มรดม	รดรด
ฟฟฟช	ฟฟฟด	ฟฟฟช	ฟฟฟ				

ประโยคที่ 32

ฟ้ร้ด้ ร้ฟ้	ฟ้ร้ด้ ด้ร้	ร้ด้ท้ ด้ร้	ร้ด้ท้ ด้	ชฟร ฟช	ชฟร ฟ	ด้ทช ทด้	ด้ทช ท
			ด้		ฟ		ท

ประโยคที่ 33

	ด้ท		ร้ด้	ฟ้ชฟ้ร้	ฟ้ชร้ด้	ร้ช้ร้ด้	ร้ช้ด้ท
ชดชฟ	ชด	ชดชฟ	ชด				

ประโยคที่ 34

ชดชฟ	ชดด้ท	ชดชฟ	ชดร้ด้	ฟ้ดฟ้ร้	ฟ้ดร้ด้	ร้ด้ร้ด้	ร้ด้ด้ท

ประโยคที่ 35

-- ดฟ้	-- ดม่	-- ดร้	-- ดด้	-- ดร้	-- ดด้	-- ดด้	-- ดท

ประโยคที่ 36

-- ชฟ้	-- ชม่	-- ชร้	-- ชด้	-- ชร้	-- ชด้	-- ชด้	-- ชท

ประโยคที่ 37

-- ดฟ	-- ดม	-- ดร	-- ดค	-- ดร	-- ดค	-- ดค	-- ดท

ประโยคที่ 38

-- ชฟ	-- ชม	-- ชร	-- ชค	-- ชร	-- ชค	-- ชค	-- ชท

ประโยคที่ 39

-- ดร	-- ดค	-- ดค	-- ดท	-- ชร	-- ชค	-- ชค	-- ชท

ประโยคที่ 40

-- ดร	-- ดค	-- ดค	-- ดท	-- ชร	-- ชค	-- ชค	-- ชท

ประโยคที่ 41

ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท

โยนที่ 2 เสียงโด เป็นกลุ่มทำนองที่มีลูกตกของวรรณคดีเสียงโด เป็นหลัก
หรือเรียกว่าโยนโด เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 79 ถึงประโยคที่ 87 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 79

คัลด	รลคช	คัลชฟ	ลชพร	ด	ดรพร	ด	ดรพร
				รพร		รพร	

ประโยคที่ 80

คัลคช	ลฟชร	ชฟลช	คัลด	ด	คัลด	ด	คัลด
				คัลด		คัลด	

ประโยคที่ 81

คัลร์ดี	ร็ดช	คัลชฟ	ลชพร	ด	ดรพร	ด	ดรพร
				รพร		รพร	

ประโยคที่ 82

คัลคช	ลฟชร	ชฟลช	คัลร์ดี	ด	ดคัลร์ดี	ด	ดคัลร์ดี
				คัลร์ดี		คัลร์ดี	

ประโยคที่ 83

คัลคช	ลฟชร	ฟรชฟ	ชรฟด	----	ด		ด	ด
					ด	ดดด	ด	
					ด		ด	

ประโยคที่ 84

คัลคช	ลฟชร	ฟรชฟ	ชรฟด		ด		ด	ด
					ด	ดดด	ด	
					ด		ด	

ประโยคที่ 85

ฟรชฟ	ชรฟด	----	- ด ด ด	ฟรชฟ	ชรฟด	----	- ด ด ด
			ด				ด
			ด				ด

ประโยคที่ 86

พมรด	- ด ด ด	พมรด	- ด ด ด	พมรด	- ด ด ด	พมรด	- ด ด ด
	ด		ด		ด		ด
	ด		ด		ด		ด

ประโยคที่ 87 วรรคที่ 1

พมรด	พมรด	พมรด	พมรด

โยนที่ 3 เสียงลา เป็นกลุ่มทำนองที่มีลูกตกของวรรณเพลงเสียงลา เป็นหลัก หรือเรียกว่าโยนลา เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 122 ถึงประโยคที่ 138 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 122

ขมลช	ลมชว	ขมรด	มรด				
			ล	ดดดล	ดดดช	ลช ช	ลชดล
						ม	

ประโยคที่ 123

มชล	ชลชว	มฟชฟ	มรดล	ดดดล	ดดดช	ลชมช	ลชดล
ช							

ประโยคที่ 124

ขมลช	ลมชว	ขมรด	มรด				
			ล	ดดดล	ดดดช	ลช ช	ลชดล
						ม	

ประโยคที่ 125

มชล	ชลชว	มฟชฟ	มรดล	ดดดล	ดดดช	ลชมช	ลชดล
ช							

ประโยคที่ 126

--- ม	-- ชว	--- ด	-- รล	--- ช	-- ดม	--- ช	-- ดล

ประโยคที่ 127

--- ม	-- ชว	--- ด					
			-- รล	--- ช	-- ด	--- ช	-- ดล
					ม		

ประโยคที่ 128

	มฟมร	ดรมฟ	ชล --	ดล --	ดช --	มช --	ดล --
ชลชว							

ประโยคที่ 129

ม ---	ชว --	ด ---	รล --	ช ---	ดม --	ช ---	ดล --

ประโยคที่ 130

ม ---	ชร ---	ด ---	ร				
			ล --	ช ---	ด --	ช ---	ดล --
					ม		

ประโยคที่ 131

ดรมด	มรด			มรด	มรด	มชล	ชลดล
	ล	ช ชล	ชลดล	ช	ล	ช	
		ม					

ประโยคที่ 132

ดัดัด	ดลล	ดัดัด	ดชชช	ดมชม	ดชชช	ดมชม	ดลลล

ประโยคที่ 133

ดัดัด	ดลล	ดัดัด	ดชชช	ดมชม	ดชชช	ดมชม	ดลล

ประโยคที่ 134

ดัดัด	ดัดัด	ดชชช	ดชดล	มรรม	รลลช	ดชชช	ดชดล

ประโยคที่ 135

ดัดัด	ดัดัด	ดชชช	ดชดล	มรรม	รลลช	ดชชช	ดชดล

ประโยคที่ 136

ดมชม	ดลล	ดชชช	ดลล	ดมชม	ดลล	ดชชช	ดลล

ประโยคที่ 137

ดชชช	ดลล	ดชชช	ดลล	ดชชช	ดลล	ดชชช	ดลล

ประโยคที่ 138 วรรคที่ 1

คชคัล	คชคัล	คชคัล	คชคัล

โยนที่ 4 เสียงเร เป็นกลุ่มทำนองที่มีลูกตกของวรรณเพลงเสียงเร เป็นหลักหรือ
เรียกว่าโยนเร เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 151 ถึงประโยคที่ 158 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 151

คัลร์คัล	รลคัล	คัลชฟ	ลชพร	พรด	ร	ดรฟช	ลชพร
				ล	ชลด		

ประโยคที่ 152

คัลร์คัล	รลคัล	คัลชฟ	ลชพร	พรด	ร	ดรฟช	ลชพร
				ล	ชลด		

ประโยคที่ 153

คคคัล	คชลช	คฟชฟ	ดรพร	ด	ด	ด	ดรพร
				ดรค	ลคค	ดรค	

ประโยคที่ 154

คคคัล	คชลช	คฟชฟ	ดรพร	ด	ด	ด	ดรพร
				ดรค	ลคค	ดรค	

ประโยคที่ 155

ด	ด	ด	ดรพร	ด	ด	ด	ดรพร
ดรค	ลคค	ดรค		ดรค	ลคค	ดรค	

ประโยคที่ 156

	ดรพร	ฟดรค	ฟดร	ร	ดรพร	ร	ดรพร
ชลดค				ชลด		คคค	

ประโยคที่ 157

พพพด	พพพร	พพพด	พพพร	พพพ	พพพ	พพพ	พพพ
				ล	ด	ล	ด

ประโยคที่ 158 วรรคที่ 1

พดพร	พดพร	พดพร	พดพร

โยนที่ 5 เสียงซอล เป็นกลุ่มทำนองที่มีลูกตกของวรรคเพลงเสียงซอล เป็นหลักหรือเรียกว่าโยนซอล เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 163 ถึงประโยคที่ 182 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง
ประโยคที่ 163

----	ดดดร	ดดด	ดดดร	ดดดช	ดดดค	ดดดพ	ดดดค
		ล					

ประโยคที่ 164

ดดดช	ดดดร	ดดด	ดดดร	ดดดช	ดดดค	ดดดพ	ดดดค
		ล					

ประโยคที่ 165

ดดดช	ดดดพ	ดดดค	ดดดท	ดดดค	ดดดท	ดดดล	ดดดช

ประโยคที่ 166

ดพชพ	ดชลช	ดลทล	ดทคท	ดคคค	ดทคท	ดลทล	ดชลช

ประโยคที่ 167

ดคคค	ดคคค	ดคคค	ดทคท	ดคคค	ดทคท	ดลทล	ดชลช

ประโยคที่ 168

ดพขฟ	ดชลช	ดลทล	ดทค้ท	ดค้ร้ค้	ดทค้ท	ดลทล	ดชลช

ประโยคที่ 169

ดค้ร้ค้	ดค้ร้ค้	ดค้ร้ค้	ดทค้ท	ดค้ร้ค้	ดทค้ท	ดลทล	ดชลช

ประโยคที่ 170

ด	ช	ด	ช	ด	ค้	ด	ช
ดรม	ฟช -	ร้ค้ท	ลช -	ฟชล	ทค้ -	ร้ค้ท	ลช -

ประโยคที่ 171

ด	ช	ด	ช	ด	ค้	ด	ช
ดรม	ฟช -	ร้ค้ท	ลช -	ฟชล	ทค้ -	ร้ค้ท	ลช -

ประโยคที่ 172

- ด ค้	- ด ล	- ด ช	- ด ม	----	---	- ม้ ม้ ม้	- ม้
ค้	ล	ช	ม			ม้	- ม้

ประโยคที่ 173

- ด ช้	- ด ฬ	- ด ม้	- ด ร้	----		- ร้ ร้ ร้	- ร้
च्	ฬ	ม้	ร้		---	ร้	- ร้

ประโยคที่ 174

- ด ช้	- ด ม้	- ด ร้	- ด ค้	----		- ค้ ค้ ค้	- ค้
च्	ม้	ร้	ค้		---	ค้	- ค้

ประโยคที่ 175

- ด ม้	- ด ร้	- ด ค้	- ด ล	----		- ล ล ล	- ล
ม้	ร้	ค้	ล		---	ล	- ล

ประโยคที่ 176

- ด รี่	- ด ตี่	- ด ล	- ด ช	-----		- ช ช ช	- ช
รี่	ตี่	ล	ช		--- ช		- ช

ประโยคที่ 177

(ด ด ด ร	ด ด ด ช	ด ด ด ด	ด ด ด ช	ด ด ด ฟ	ด ด ด ช	ด ด ด ด	ด ด ด ช)

ประโยคที่ 178

(ด ด ด ด	ด ด ด ท	ด ด ด ล	ด ด ด ช	ด ด ด ฟ	ด ด ด ท	ด ด ด ล	ด ด ด ช)

ประโยคที่ 179

(ด ล ด ช	ด ตี่ ด ท	ด ตี่ ด ล	ด ท ด ช	ด รี่ ตี่	ด รี่ ด ท	ด ตี่ ด ล	ด ท ด ช)

ประโยคที่ 180

(ช ด ช ล	ช ด ตี่ ท	ด ตี่ ท ล	ท ด ล ช	รี่ ตี่ รี่	รี่ ด ตี่ ท	ด ตี่ ท ล	ท ด ล ช)

ประโยคที่ 181

ด ล รี่	รี่ ด ช	ฟ รี่ ฟ	รี่ ด ช	ด ล รี่	รี่ ด ช	ฟ รี่ ฟ	รี่ ด ช

ประโยคที่ 182

ดี่ ท ล ช	ดี่ ท ล ช	ดี่ ท ล ช	ดี่ ท ล ช

โยนที่ 6 เสียง มี เป็นกลุ่มทำนองที่มีลูกตกของวรรณคดีเสียงมี เป็นหลักหรือ
เรียกว่าโยนมี เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 190 ถึงประโยคที่ 198 ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 190

ด ร ี ด ั ล	ช ม ช ล	ด ร ี ด ั ล	ด ั ล ช ม	ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม

ประโยคที่ 191

ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ร	ด ร ม ช	ร ม ช ล	ท ด ั ร ี ด ั	ท ล ช ม

ประโยคที่ 192

ด ร ี ด ั ล	ช ม ช ล	ด ร ี ด ั ล	ด ั ล ช ม	ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม

ประโยคที่ 193

ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ร	ด ร ม ช	ร ม ช ล	ท ด ั ร ี ด ั	ท ล ช ม

ประโยคที่ 194

ด ร ี ด ั ล	ด ั ล ช ม	ช ด ร ม	ร ม ช ม		ด ร ม ร	ม ด ร ม	ร ม ช ม
				ช ล ด ล			

ประโยคที่ 195

ด ร ี ด ั ล	ด ั ล ช ม	ช ด ร ม	ร ม ช ม	ช ล ด ล	ด ร ม ร	ม ด ร ม	ร ม ช ม

ประโยคที่ 196

ช ช ด ด	ช ช ม ม	ช ช ร ร	ช ช ด ด	ช ช ม ม	ช ช ร ร	ช ช ด ด	ช ช ม ม

ประโยคที่ 197

ช ช ด ด	ช ช ม ม	ช ช ร ร	ช ช ด ด	ช ช ม ม	ช ช ร ร	ช ช ด ด	ช ช ม ม

ประโยคที่ 198

ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม	ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม

โยนที่ 7 เสียงเร เป็นกลุ่มทำนองที่มีลูกตกของวรรณเพลงเสียงเร เป็นหลักหรือเรียกว่าโยนเร เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 199 ถึงประโยคที่ 201 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง
ประโยคที่ 199

ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม	ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ร

ประโยคที่ 200

ม ร ช พ	ม ร ด ร	ม ร ช พ	ม ร ด ร	ม ร ช พ	ม ร ด ร	ม ร ช พ	ม ร ด ร

ประโยคที่ 201 วรรคที่ 2

ช พ ม ร	ด พ ม ร	ช พ ม ร	ด พ ม ร

1.1.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวโน

เนื้อเพลงกราวโน ทำนองเนื้อเพลงกราวโน ทางเดี่ยวจะเข้ครูแสงอภัยวงศ์ซึ่งเป็นผู้ประพันธ์ได้คิดประดิษฐ์ทำนองขึ้นใหม่เป็นทางพิเศษ สำหรับทางเดี่ยวของครูแสงจะใช้กลวิธีพิเศษในการบรรเลง ได้แก่ การดีดเก็บ การดีดรูตสายลวด การดีดสายลวดสลับกับสายเอก เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ ประโยคที่ 87 วรรคที่ 2 ถึงประโยคที่ 121 ดังตัวอย่าง
ประโยคที่ 87 วรรคที่ 2

พมรด	พมรด	พมรด	พมรด	พ ร	ดรมพ	มชพม	พมรด
				ทด			

ประโยคที่ 88

		รพร	ชพลช	ร้ดลช	ดลชม	ลชมร	ชมรด
ชลดล	รดพร	ช					

ประโยคที่ 89

ลชพดพ	ชลทรี	ดลทท	ดลทช	รดลช	ดลชม	ลชมร	ชมรด

ประโยคที่ 90

		ดรม	พชลช	ดลชม	ลชมร	ชมรด	มรดล
ลชทล	ดทรด	ช					

ประโยคที่ 91

ชดรม	รมชล	ดลล	ดลชม	ชมรด	รมรม	ชลชม	ชมรด

ประโยคที่ 92

ทลช ดลล	ชลทล	ร้ดล มลล	ทลล	ดลล	ลลล	ลลล	ลลล

ประโยคที่ 93

มลล	ลลล	ดลช	ลชม	ชลดล ดลช	มลล ลชม	ลลล ลลล	ดลล มลล
ด	ล	ช	ม				

ประโยคที่ 94

ดลลช	ดลลล	ดลลช	ดลลล	ด			
				ดลล	ลลลล	ลลลล	ลลลล

ประโยคที่ 95

				ดลลลล	ลลลล	ลลลล	ลลลล
ลลลล	ลลลล	ลลลล	ลลล				
			ล				

ประโยคที่ 96

ดชลช	ดลคัล	ดคัลคัล	ดคัลคัล	ดคัลคัล	ดคัลคัล	ดคัลคัล	ดลคัล

ประโยคที่ 97

คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล

ประโยคที่ 98

คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล

ประโยคที่ 99

คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล
				คัลคัล	คัลคัล		

ประโยคที่ 100

คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล

ประโยคที่ 101

คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล
					คัลคัล		

ประโยคที่ 102

คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล			
				คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล

ประโยคที่ 103

คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล	คัลคัล

ประโยคที่ 104

ด ช	ด ตั	ด รั	ด มั	ดรัมพ์	ชัพม์	ชัมร์	มร์
ดช	ดตั	ดรั	ดม				

ประโยคที่ 105

ด ตั	ด ล	ด ช	ด ม	ชมรด	ชดรม	ชลชม	ชมรด
ดตั	ดล	ดช	ดม				

ประโยคที่ 106

--- มรด	ดฟ	--- ชชช	ลชดล	--- มร์	-- ดัพ	- ม - รั	- ตั - ล
	- ช						

ประโยคที่ 107

--- รัรั	พร์	--- ชชช	ดลชฟ	ด ดร	-- มฟ	ชมฟช	ลฟชล
				ช			

ประโยคที่ 108

ดดลช	ดดตั	ดดรั	ดดพ	ดดชัพ	ดดพ	ดดรั	ดดล

ประโยคที่ 109

รัพ	ลชดล	ลชฟล	ชฟ พฟฟ	ชดรม	พรมฟ	ชมฟช	ลฟชล

ประโยคที่ 110

		ด	ม	ด	ด	ด	ม
- ช - ร	- ม - ม	ดล	ชม -	ชฟม	รด -	ดล	ชม -

ประโยคที่ 111

ด ช	ด ม	ด ช	- ด ด	ด ร	ด ม	ด ฟ	ด ช
ดช	ดม	ดช	ด	ดร	ดม	ดฟ	ดช

ประโยคที่ 120

ดพชล	ทชลท	ดลทต	รทตร	ดทลท	ดชลท	ฟชลท	ดทลช

ประโยคที่ 121

ดรมช	รมชล	ทตรด	ทลชม	ชมรด	ชดรม	ชลชม	ชมรด

1.1.4 ทำนองเชื่อมโยน

ทำนองเชื่อมโยนที่ 2 เป็นกลุ่มทำนองที่ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างทำนอง 2 กลุ่มซึ่งมีกลุ่มเสียงต่างกันคือโยนที่ 1 อยู่ในบันไดเสียง ที ส่วนที่ 2 อยู่ในบันไดเสียง ฟา กลุ่มทำนองเชื่อมนี้เมื่อพิจารณาแล้วสามารถเป็นได้ทั้ง 2 บันไดเสียงคือบันไดเสียง ที และบันไดเสียง ฟา แต่มีน้ำหนักค่อนข้างไปทางบันไดเสียงฟา มากกว่าซึ่งอยู่ในประโยคที่ 42 ถึงประโยคที่ 78 ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 42

			รัดท ดรั	มรัต รัม	พมรั มพ	ชพม พช	พมรัต
ลชพ ชล	ทลช ลท	ดัล ทด					

ประโยคที่ 43

ลชพ ดพ	ชลทต	รดพม	รดทช	ลชลพ	ชลชล	ทตทพ	ชลทต

ประโยคที่ 44

----	----	รัดท ดรั	- ม พ	----	----	----	--- ฟ
			พ				

ประโยคที่ 45

----	----	----	--- พ	----	--- ช	----	--- ช

ประโยคที่ 46

-----	-----			พมฟช	พมฟช	พมฟช	พมฟช

ประโยคที่ 47

-----	--- ดิ	-----	--- ฟิ	-----	--- ท	-----	--- ฟ

ประโยคที่ 48

-----	--- ม	-----	-- ทฟ	-----	--- ม	-----	-- ทฟ

ประโยคที่ 49

--- ม	-- ทฟ	--- ม	-- ทฟ	-----	--- มทฟ	มทฟมทฟ	--- ม

ประโยคที่ 50

--- ร	--- ม	--- ร	--- ม	--- ร	มรรมรชฟม	--- ร	--- ม

ประโยคที่ 51

--- ร	--- ม	--- ร	มรรมรชฟม	-----	--- ร	-- ชม	--- ร

ประโยคที่ 52

-- ชม	-----	--- รชม	รชมรชม	ร--- มรด	--- ด	--- ดดดิ	- ดดดิ
					ด		ด
					ด		ด

ประโยคที่ 53

--- ดดดิ	- ดดดิ	--- ดดดิ	- ดดิ	--- ดดดิ	- ดดดิ	ลชฟ ฟ	- ชดดิ
	ด		ด ช		ด		ด
	ด		ด		ด		ด

ประโยคที่ 54

--- ดดด	- ดดด		ฟ	--- ฟฟฟ	ฟ ฟ	ลชฟ ฟ	ด ด
	ด	รดท ท	ท				
	ด		ดฟ		ดฟ		ดด

ประโยคที่ 55

ลชฟ ชล	ชชช	ทลช ลท	ลลล	ด้ทล ทด้	ททท	ร้ด้ท ด้ร้	ด้ด้ด้
	ช		ล		ท		ด้

ประโยคที่ 56

ร้ด้ท ด้ร้	ม้ร้ด้ ร้ม้	ฟ้ม้ร้ ม้ฟ	ช้ฟ้ม้ ฟ้ช	ช้ฟ้ม้ช้	ฟ้ม้ร้ฟ	ม้ร้ด้ม	ร้ด้ร้ด้

ประโยคที่ 57

- ดี้ ดี้	- ดี้ ดี้	ด	- ดี้	- ดี้ ดี้	- ดี้ ดี้	ด	- ด
ดี้	ดี้	ฟชล	ทดี้	ดี้	ดี้	ทลช	ฟด

ประโยคที่ 58

ด ฟ	- ดดด		ฟ	ฟด ท	ทด ฟ	ด	- ด
	ด						
ดฟ	ด	ดมฟช	ทดฟ	ท	ฟ	ฟชล	ทด

ประโยคที่ 59

- ดี้ ดี้	- ดี้ ดี้	ด	- ดี้	- ดี้ ดี้	- ดี้ ดี้	ด	- ด
ดี้	ดี้	ฟชล	ทดี้	ดี้	ดี้	ทลช	ฟด

ประโยคที่ 60

ด ฟ	- ด ด		ฟ	ฟด ท	ทด ฟ	ด	- ด
ดฟ	ด	ดมฟช	ทดฟ	ท	ฟ	ฟชล	ทด

ประโยคที่ 61

ด	- ฟ	ด	- ดี้	ด	- ด	ด	- ดี้
ทดี้	ม้ฟ	ช้ฟ้ม้	ร้ดี้	ทลช	ฟด	ฟชล	ทด

ประโยคที่ 61

ด	- ฟิ	ด	- ตั	ด	- ด	ด	- ตั
ทดิรี	มัพ	ซัพม	รดิ	ทลช	ฟด	ฟชล	ทต

ประโยคที่ 63

ด	- ตั	ด	- ตั	ดัพพิ	ดริฟิ	ดดิริ	ดลล
ฟชล	ทต	ฟชล	ทต				

ประโยคที่ 64

ด	ลล	ด	ลล	ดริฟิ	ดดิริ	ดลล	ดชลช
ลล	ด	ลล	ด				

ประโยคที่ 65

ด	ชลช	ด	ชลช	ดดิริ	ดลล	ดชลช	ดฟชฟ
ชลช	ด	ชลช	ด				

ประโยคที่ 66

ด	ฟชฟ	ด	ฟชฟ	ดลล	ดชลช	ดฟชฟ	ดรฟร
ฟชฟ	ด	ฟชฟ	ด				

ประโยคที่ 67

ด	รฟร	ด	รฟร	ดชลช	ดฟชฟ	ดรฟร	ดดรด
รฟร	ด	รฟร	ด				

ประโยคที่ 68

----	----	----	--- ตั	----	---	--- ^{ตั} ตตั	- ตั ตั
					ตั		ตั

ประโยคที่ 69

ด ฟชฟ	ด รฟร	ด ตั ริ	ด ล ตั	----	---	--- ลล	- ล ล
					ล		ล

ประโยคที่ 70

ด ร ี พ ี ร	ด ด ี ร ี ด ี	ด ล ด ี ล	ด ช ล ช	-----	---	--- ชชช	- ช ช
					ช		ช

ประโยคที่ 71

ด ด ี ร ี ด	ด ล ด ี ล	ด ช ล ช	ด พ ช พ	-----	---	--- พพพ	- พ พ
					พ		พ

ประโยคที่ 72

ด ล ด ี ล	ด ช ล ช	ด พ ช พ	ด ร พ ร	-----	---	--- รรร	- ร ร
					ร		ร

ประโยคที่ 73

ร ช	ช พ	พ ร	- ร ด	-----	--- ด	--- ดดด	- ดดด
					ด		ด
ดช	ดพ	ดร	ด		ด		ด

ประโยคที่ 74

ดพชพ	ดรพรี	ดดรีด	ดลดล	ด พ	ด ร ี	ด	- ล
				ดพ	ดรี	พมรี	ดล

ประโยคที่ 75

ดรีพรี	ดดรีด	ดลดล	ดชชช	ด ร ี	ด ด ี	ด	- ช
				ดรี	ดดี	ร็ดพ	ลช

ประโยคที่ 76

ดดรีด	ดลดล	ดชชช	ดพชพ	ด ด ี	ด ล	ด	- พ
				ดดี	ดล	ดพล	ชพ

ประโยคที่ 77

ดลดล	ดชชช	ดพชพ	ดรพรี	ด ล	ด ช	ด	- ร
				ดล	ดช	ลชพ	มร

ประโยคที่ 78

ดชลช	ดพขฟ	ดรพร	ดดรด	ด ช	ด ฟ	ด	- ด
				ดช	ดฟ	ชฟม	รด

ทำนองเชื่อมโยนที่ 4 เสียงเร เป็นกลุ่มทำนองที่ทำหน้าที่คล้ายกับสะพานเชื่อมบันไดเสียงโดกับบันไดเสียงฟา ทำให้ทำนองของลูกโยนทั้งสองกลุ่มมีความผสมกลมกลืนต่อเนื่องกันได้อย่างแยบยล เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 138 วรรคที่ 2 ถึงประโยคที่ 150 ดังตัวอย่างประโยคที่ 138 วรรคที่ 2

ดชดล	ดชดล	ดชดล	ดชดล	ดมชม่	ดรมม่	ดดร์ด	ดลดล

ประโยคที่ 138 วรรคที่ 2

ดชดล	ดชดล	ดชดล	ดชดล	ดมชม่	ดรมม่	ดดร์ด	ดลดล

ประโยคที่ 139

ดชลช	ดพขฟ	ดมฟม	ดรมร	- ดดด	ชดรม	ฟชฟด	รมฟช
				ด			
				ด			

ประโยคที่ 140

ลชฟล	ชฟมช	ฟมรฟ	มรดร	ดลชม	ลชมร	ชมรด	มรดช

ประโยคที่ 141

				--- ร	----	- ลชฟ	มรด
ทลทช	ลทลท	ดรดช	ลทด -				- ช

ประโยคที่ 142

			--- ช	----	--- ร	----	--- ร
--- ช	----	----					

ประโยคที่ 143

-----	----ซ	-----	----ซึ	-----	----ร	-----	-----

ประโยคที่ 144

รืร์ฟี่	- ตี - รี่	-----	ตีร์ตี	- ล - ตี	-----	ลลตี	- ซ - ล

ประโยคที่ 145

-----	ซซลซ	- ฟ - ซ	-----	ฟฟซฟ	- ร - ฟ	-----	รรฟร

ประโยคที่ 146

- ต - ร	-----	รืร์ฟี่	- ตี - รี่	-----	ตีร์ตี	- ล - ตี	-----

ประโยคที่ 147

ลลตี	- ซ - ล	-----	ซซลซ	- ฟ - ซ	-----	ฟฟซฟ	- ร - ฟ

ประโยคที่ 148

-----	รรฟร	- ต - ร	-----	ตีร์ฟี่	ตีร์ตี	ดลตี	ดซลซ

ประโยคที่ 149

ดฟซฟ	ดรฟร	ด	ร	ดรฟร	ตีร์ฟี่	ตีร์ตี	ดลตี	ดซลซ
			ล					

ประโยคที่ 150

ดฟซฟ	ดรฟร	ด	ร	ดรฟร			- รร	- ร
			ล					
					-----	----ร		- ร

ทำนองเชื่อมโยนที่ 5 เสียงซอล เป็นกลุ่มทำนองที่ทำหน้าที่คล้ายกับเป็นสะพานเชื่อมลูกโยนทั้ง 2 กลุ่มที่อยู่ต่างบันไดเสียงกันให้มีเสียงสอดคล้องผสมผสานกันอย่างต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 158 วรรคที่ 2 ถึงประโยคที่ 162 ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 158 วรรคที่ 2

พดพร	พดพร	พดพร	พดพร	- ด	ดํ	- ด	ดํ	ด	ร
				ด	ดํ	ลซฟ	มร -		

ประโยคที่ 159

- ด	ดํ	- ด	ดํ	ด	ซ	- ด	ดํ	- ด	ดํ	ด	ร
ดํ	ดํ	รํดํท	ลซ -	ดํ	ดํ	ลซฟ	มร -				

ประโยคที่ 160

- ด	ดํ	- ด	ดํ	ด	ซ	ดรมฟ	มฟซล	ทดํทล	ซลทดํ
ดํ	ดํ	รํดํท	ลซ -						

ประโยคที่ 161

ทํรํดํซํ	พํรํดํท	ฟซลท	ดทลซ	พํรํดํลํ	รํดํลํซ	ดํลซฟ	ลซฟ
							ด

ประโยคที่ 162

--- ด	----	- รํ - ดํ	----	--- ซ	----	----	----

ทำนองเชื่อมโยนที่ 6 เป็นกลุ่มทำนองที่ทำหน้าที่คล้ายกับเป็นสะพานเชื่อมเสียงของบันไดเสียงที่ต่างกัน คือบันไดเสียงที่ กับบันไดเสียงซอล ทำให้ทำนองลูกโยนทั้งสองกลุ่มมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ประโยคที่ 183 ถึงประโยคที่ 189 ดังตัวอย่างที่

ประโยคที่ 183

ด มํ รํ ท	รํ ท ล ซ	ท ล ท ซ	ล ท ล ท	ซ ล ท ดํ	รํ ดํ ท ล	ท ดํ รํ ดํ	ท ล ซ ม

ประโยคที่ 184

ช ม ร ด	ช ด ร ม	ช ล ช ม	ช ม ร ด	ด ม ช ล	ด ช ล ด	ช ล ด ร	ม ด ร ม

ประโยคที่ 185

ด ร	ร ม	ม ช	ช ล	ล ท	ท ด	ด ร	ร ม
ด ร	ด ม	ด ช	ด ล	ด ท	ด ด	ด ร	ด ม

ประโยคที่ 186

ม ช	ช ม	ม ร	ร ด	ด ท	ท ล	ด	- ม
ด ช	ด ม	ด ร	ด ด	ด ท	ด ล	ดทล	ช ม

ประโยคที่ 187

----	----	ร ม ฟ ช	ล - ท	----	----	ร ม ร ด	ท ล
			ท				ล

ประโยคที่ 188

----	----	ร ท ล ท	ล - ช	----	----	ท ล ช ล	ช - ม
			ช				ม

ประโยคที่ 189

- ด ช	ช ม	ม ร	ร ด	ด ช	ช ด	ด ร	ร ม
ช	ด ม	ด ร	ด ด	ด ช	ด ด	ด ร	ด ม

1.1.5 ทำนองลงจบ

ทำนองลงจบ เป็นกลุ่มทำนองสุดท้ายของเพลงซึ่งตามปกติทำนองลงจบของเพลงกราวในจะต้องเป็นทำนองเดียวกับทำนองขึ้นต้น เช่นเดียวกับเพลงพญาโศก แต่สำหรับทางเดียวจะใช้เพลงกราวในของ ครูแสวง อกัยวงศ์เมื่อพิจารณาทำนองลงจบแล้วเป็นทำนองเดียวกับทำนองขึ้นต้น แต่มีการดัดแปลงพลิกแพลงทำนองจบต่างออกไป ในประโยคที่ 201 วรรคที่ 2 ถึงประโยคที่ 210 ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 201 วรรคที่ 2

ช ฟ ม ร	ด ฟ ม ร	ช ฟ ม ร	ด ฟ ม ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ร ด ท	ล ช ด ช	ล ท ด ร

ประโยคที่ 202

ด ร ฟ ช	ล ช ฟ ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ร ด	ร	ฟ ด ร ฟ	ด ร ฟ ช	ท ฟ ช ท
			ท	ช ท ด			

ประโยคที่ 203

ด ร ฟ ช	ฟ ช ท ด	ร ี ด ี ท ล	ช ฟ - ร ี	----	---- ร ี	----	---- ร ี

ประโยคที่ 204

ด ี ท ร ี ด ี	ท - ช	----	---- ช ี	----	---- ช	----	---- ร
	ช						

ประโยคที่ 205

ช ฟ ท ช	ฟ - ร	----	---- ร ี	----	----	----	---- ร
	ร						

ประโยคที่ 206 วรรค 1

ร ด ฟ ร	- ด -	----	----	---- ท	----	----	---
	ท						ท

ประโยคที่ 206 วรรค 2

ร ด ฟ ร	- ด -	----	----	---- ท	----	----	---
	ท						ท

ประโยคที่ 207

ชฟทช	- ฟ ร	----	--- ร	----	----	----	---- ร
	ร						

ประโยคที่ 208

----	----	----	----	----	----	----	--- ร

ประโยคที่ 209

รดพร	- ด -	----	----	----	----	----	--- ท
	ท						

ประโยคที่ 210

----	----	----	----	----	----	----	---
							ท

1.2 ศึกษาเรื่องบันไดเสียง

1.2.1 ทำนองขึ้นต้น

ทำนองขึ้นต้น อยู่บันไดเสียง ที่ จะใช้โน้ต ท ด ร ฟ ซ เป็นหลัก ใช้ ม ล เป็นโน้ต รอง ตลอดทั้งโยนลูกตกของประโยคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 1 ของบันไดเสียง ที่ ทั้งหมด มีลักษณะ ทำนองตามประโยคที่ 1 ถึงประโยคที่ 2 ดังตัวอย่าง

ทำนองขึ้นต้น

ประโยคที่ 1

ร	- ฟ - ซ	- ฟ - ท	- ล - ท	รี้ดี้ดี้ รี้	- ฟี้ - ดี้	- รี้ดี้ท	รี้ดี้ท ล ท
- ทด							

ประโยคที่ 2

รพร ฟ ร	ทรฟซ	รพร ฟ ซ	ฟ ท ททท	ดรฟซ	ดรัม รี้ ดี้	รี้ดี้ทซ	ด้ทลซฟ ท

1.2.2 ทำนองโยน

กลุ่มลูกโยนที่ 1 บันไดเสียง ที่ จะใช้โน้ต ท ด ร ฟ ซ เป็นหลัก ใช้ ม ล เป็นโน้ต รอง ตลอดทั้งโยนลูกตกของประโยคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 1 ของบันไดเสียง ที่ เป็นส่วนใหญ่ จะมีบาง ประโยคเท่านั้นที่มีลูกตกต่างออกไปมีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 3 ถึงประโยคที่ 41 ดังตัวอย่าง ลูกตกของประโยคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 1 ของบันไดเสียง ที่

ประโยคที่ 18

ลซฟ ซ ล	ทลซ ล ท	ดี้ทล ท ดี้	รี้ดี้ดี้ รี้	ดรัมฟ	ม้ซม้ฟ	ม้รี้ดี้	ดี้ ท ททท

ประโยคที่ 19

ลซฟด	ฟซลท	ล ทดรัมดี้ท	ลซฟร	มฟซ ท ฟ	ท ซฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 20

ฟมรด	ฟดรม	ฟรมฟ	ซมฟซ	ฟ ร รร	ดรฟซ	ลซฟซ	ล ท ททท

ประโยคที่มีลูกตกต่างออกไป

ประโยคที่ 4

--- ลขฟ	--- รดท	--- ดทล	--- ทลช	--- ลขฟ	--- ซฟร	--- มรด	- ร - -

ประโยคที่ 5

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท				
				ดทลช	ดชลท	ดลทด	รทดร

ประโยคที่ 6

ร รร	ดรฟช	ลขฟช	ล ท ททท	ลขฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ดร
ช							

กลุ่มลูกโยนที่ 2 บันไดเสียง ฟ จะใช้โน้ต ฟ ช ล ด ร เป็นหลัก ใช้ ท ม เป็นโน้ตรอง
ตลอดทั้งโยนลูกตกของประโยคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 5 ของบันไดเสียง โด เป็นส่วนใหญ่ จะมีลูกตก
ของประโยคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 6 เป็นส่วนน้อย มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 79 ถึงประโยคที่
87 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง
ประโยคที่ 79

คัลรด์	รลด์ช	คัลชฟ	ลชฟร	ด	ดรฟร	ด	ดรฟร
				รฟร		รฟร	

ประโยคที่ 80

คัลด์ช	ลฟชร	ชฟลช	คัลรด์	ด	ดคัลรด์	ด	ดคัลรด์
				คัลรด์		คัลรด์	

กลุ่มลูกโยนที่ 3 บันไดเสียง โด จะใช้โน้ต ด ร ม ช ล เป็นหลัก ใช้ ฟ ท เป็นโน้ต
รอง ลูกตกของวรรคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 6 ของบันไดเสียง โด มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 122
ถึงประโยคที่ 138 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง
ประโยคที่ 136

คัลมชม	คัลคัล	คัลลช	คัลคัล	คัลมชม	คัลคัล	คัลลช	คัลคัล

ประโยคที่ 137

ดัลชช	ดัลดัล	ดัลชช	ดัลดัล	ดัลชช	ดัลดัล	ดัลชช	ดัลดัล

ประโยคที่ 138 วรรคที่ 1

ดัลดัล	ดัลดัล	ดัลดัล	ดัลดัล

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการทอนลงจนกระทั่งจบโยน โดยมีลูกตกของวรรคเพลง เป็นโน้ตขั้นที่ 6 ของบันไดเสียง โด คือเสียงลา หรือเรียกว่าโยนลา

กลุ่มลูกโยนที่ 4 บันไดเสียง ฟา จะใช้โน้ต ฟ ช ล ด ร เป็นหลัก ใช้ ท ม เป็นโน้ตรอง ลูกตกของวรรคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 6 ของบันไดเสียง ฟา เป็นส่วนใหญ่ ลูกตกของวรรคเพลง เป็นโน้ตขั้นที่ 5 ของบันไดเสียง ฟา เป็นส่วนน้อย มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 151 ถึงประโยคที่ 158 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง

ลูกตกของวรรคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 5 ของบันไดเสียง ฟา เป็นส่วนน้อย

ประโยคที่ 157

ฟฟฟด	ฟฟฟร	ฟฟฟด	ฟฟฟร	ฟฟฟ	ฟฟฟ	ฟฟฟ	ฟฟฟ
				ล	ด	ล	ด

ลูกตกของวรรคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 6 ของบันไดเสียง ฟา เป็นส่วนใหญ่

ประโยคที่ 158 วรรคที่ 1

ฟดฟร	ฟดฟร	ฟดฟร	ฟดฟร

กลุ่มลูกโยนที่ 5 มีการใช้บันไดเสียง 3 บันไดเสียง ได้แก่ 1.บันไดเสียง ฟา จะใช้โน้ต ฟ ช ล ด ร เป็นหลัก ใช้ ท ม เป็นโน้ตรอง 2.บันไดเสียง ที จะใช้โน้ต ท ด ร ฟ ช เป็นหลัก ม ล เป็นโน้ตรอง 3. บันไดเสียง โด จะใช้โน้ต ด ร ม ช ล เป็นหลัก ใช้ ฟ ท เป็นโน้ตรอง มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 163 ถึงประโยคที่ 182 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง

1. บันไดเสียง ฟา จะใช้โน้ต ฟ ซ ล ด ร เป็นหลัก ใช้ ท ม เป็นโน้ตรอง

ประโยคที่ 163

----	ดดดร	ดดด	ดดดร	ดดดช	ดดดคํ	ดดดฟ	ดดดคํ
		ล					

2. บันไดเสียง ที จะใช้โน้ต ท ด ร ฟ ซ เป็นหลัก ม ล เป็นโน้ตรอง

ประโยคที่ 166

ดฟซฟ	ดซลช	ดลทล	ดทคํท	ดคํรคํ	ดทคํท	ดลทล	ดซลช

3. บันไดเสียง โด จะใช้โน้ต ด ร ม ซ ล เป็นหลัก ใช้ ฟ ท เป็นโน้ตรอง

ประโยคที่ 172

- ด คํ	- ด ล	- ด ช	- ด ม	----	---	- มํ มํ มํ	- มํ
คํ	ล	ช	ม		มํ		- มํ

กลุ่มลูกโยนที่ 6 บันไดเสียง โด จะใช้โน้ต ด ร ม ซ ล เป็นหลัก ใช้ ฟ ท เป็นโน้ตรอง ลูกตกของประโยคเพลงเป็นโน้ตขั้นที่ 3 ของบันไดเสียง โด มีการใช้โน้ต ขั้นที่ 7 เป็นเสียงผ่าน มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 190 ถึงประโยคที่ 198 ดังตัวอย่าง
บันไดเสียง โด จะใช้โน้ต ด ร ม ซ ล เป็นหลัก ใช้ ฟ ท เป็นโน้ตรอง

ประโยคที่ 192

ด ร คํ ล	ซ ม ซ ล	ด ร คํ ล	คํ ล ซ ม	ซ ด ซ ม	ซ ร ซ ด	ซ ม ซ ร	ซ ด ซ ม

การใช้โน้ต ขั้นที่ 7 เป็นเสียงผ่าน คือโน้ตเสียงที่

ประโยคที่ 193

ซ ด ซ ม	ซ ร ซ ด	ซ ม ซ ร	ซ ด ซ ร	ด ร ม ซ	ร ม ซ ล	ท คํ ร คํ	ท ล ซ ม

บันไดเสียง ฟ จะใช้โน้ต ฟ ซ ล ด ร เป็นหลัก ใช้ ท ม เป็นโน้ตรอง

ประโยคที่ 66

ด	ฟซฟ	ด	ฟซฟ	ดลล	ดซลซ	ดฟซฟ	ดรฟร
ฟซฟ	ด	ฟซฟ	ด				

ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 3 กับลูกโยนที่ 4 คือ บันไดเสียง ฟา จะใช้โน้ต ฟ ซ ล ด ร เป็นหลัก ใช้ ท ม เป็นโน้ตรอง มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 138 วรรคที่ 2 ถึงประโยคที่ 150 ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 140

ลซฟล	ซฟมซ	ฟมรฟ	มรดร	ดลซม	ลซมร	ซมรด	มรดซ

ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 4 กับลูกโยนที่ 5 คือ บันไดเสียง ที จะใช้โน้ต ท ด ร ฟ ซ เป็นหลัก ใช้ ม ล เป็นโน้ตรอง มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ ประโยคที่ 158 วรรคที่ 2 ถึงประโยคที่ 162 ดังตัวอย่าง

บันไดเสียง ที ที่ใช้โน้ต ท ด ร ฟ ซ

ประโยคที่ 161

ทริตซ์	ฟริตตี	ฟซลท	ดทลซ	ฟริตลี	ริตลีซ	ดลซฟ	ลซฟ
							ด

บันไดเสียง ที ที่ใช้โน้ต ม ล เป็นโน้ตรอง

ประโยคที่ 160

- ด	ด	- ด	ด	ด	ซ	ดรมฟ	มฟซล	ทดล	ซลท
ด	ด	ริตตี	ลซ -						

ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 5 กับลูกโยนที่ 6 คือ บันไดเสียง ซอล จะใช้โน้ต ซ ล ท ร ม เป็นหลัก ใช้ ด ฟ เป็นโน้ตรอง มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 183 ถึงประโยคที่ 189 ดังตัวอย่าง

บันไดเสียง ซอล จะใช้โน้ต ซ ล ท ร ม เป็นหลัก

ประโยคที่ 188

----	----	รื ท ล ท	ล - ซ	----	----	ท ล ซ ล	ซ - ม
			ซ				ม

บันไดเสียง ซอล ใช้ ด ฟ เป็นโน้ตรอง

ประโยคที่ 186

ม ซี่	ซ มี่	ม รี่	ร ดี่	ด ท	ท ล	ด	- ม
ด ซี่	ด มี่	ด รี่	ด ดี่	ด ท	ด ล	ดทล	ซม

กลุ่มลูกโยนที่ 7 มีการใช้ 2 บันไดเสียง บันไดเสียง โด จะใช้โน้ต ด ร ม ซ ล เป็นหลัก ใช้ ฟ ท เป็นโน้ตรอง และบันไดเสียง ฟา จะใช้โน้ต ฟ ซ ล ด ร เป็นหลัก ท ม เป็นโน้ตรอง มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 199 ถึงประโยคที่ 201 วรรคที่ 1 ดังตัวอย่าง

บันไดเสียง โด จะใช้โน้ต ด ร ม ซ ล เป็นหลัก

ประโยคที่ 199

ซ ด ซ ม	ซ ร ซ ด	ซ ม ซ ร	ซ ด ซ ม	ซ ด ซ ม	ซ ร ซ ด	ซ ม ซ ร	ซ ด ซ ร

บันไดเสียง ฟา จะใช้โน้ต ฟ ซ ล ด ร

ประโยคที่ 200

ม ร ช ฟ	ม ร ด ร	ม ร ช ฟ	ม ร ด ร	ม ร ช ฟ	ม ร ด ร	ม ร ช ฟ	ม ร ด ร

1.2.5 ทำนองลงจบ

ทำนองลงจบ อยู่ในบันไดเสียง ที่ จะใช้โน้ต ท ด ร ฟ ซ เป็นหลัก ใช้ ม ล เป็นโน้ตรอง มีลักษณะทำนองตามประโยคที่ 201 วรรคที่ 2 ถึงประโยคที่ 210 ดังตัวอย่าง ประโยคที่ 202

ด ร ฟ ซ	ล ช ฟ ร	ฟ ซ ฟ ร	ฟ ร ด	ร	ฟ ด ร ฟ	ด ร ฟ ซ	ท ฟ ซ ท
			ท	ซ ท ด			

1.3 ศึกษารูปแบบทำนอง

1.3.1 ทำนองขึ้นต้น

การประดิษฐ์ทำนองแบบการเน้นจังหวะตก

พบที่ทำนองขึ้นต้น ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 1 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

-XXX	-X-X	-X-X	-X-X	XXX XX	-X-X	-XXX	XXX XX
------	------	------	------	--------	------	------	--------

ประโยคที่ 2 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

XXX X X	XXXX	XXX XX	X X XXX	XXXX	XXX XX	XXXX	XXXXX X
---------	------	--------	---------	------	--------	------	---------

1.3.2 ทำนองโยน

การประดิษฐ์ทำนองแบบการดีดเก็บ

พบที่โยนที่ 1 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 5 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

XXX X X	X XXXX	XXXX	XX XXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
---------	--------	------	--------	------	------	------	------

ประโยคที่ 6 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

X XXXX	XXXX	XXXX	X X XXX	XXX X X	XXX XX	XXX XX	XXX XX
--------	------	------	---------	---------	--------	--------	--------

ประโยคที่ 7 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

XXXX	XXXX	XXXX	X X XXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
------	------	------	---------	------	------	------	------

ประโยคที่ 8 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

XXX XX	X XXX X	XXXX	X X XXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
--------	---------	------	---------	------	------	------	------

ประโยคที่ 9 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

X X XXX	XXXX	XXXX	X X XXX	XXX XX	XXX XX	XXX XX	XXX XX
---------	------	------	---------	--------	--------	--------	--------

ประโยคที่ 10 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

XXXX	XXXX	XXXX	XX XXX	XXXX	XXXX	X XXXXX	XXXX
------	------	------	--------	------	------	---------	------

ประโยคที่ 11 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

XXX XX	X XXX X	XXXX	X X XXX	X XXXX	XXXX	XXXX	X X XXX
--------	---------	------	---------	--------	------	------	---------

ประโยคที่ 14 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

XXXX	Xxxx	XXXX	XXXX	X XXXX	XXXX	XXXX	X X XXX
------	------	------	------	--------	------	------	---------

ประโยคที่15 วรรคที่1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

x xx xx	x x xx	x xx xx	x xx xx	xxxx	xxxx	xxxx	x x xxx
---------	--------	---------	---------	------	------	------	---------

ประโยคที่16 วรรคที่1 วิถีลง วรรคที่2 วิถีลง

xxxx	xxxx	x xxxxx	xxxx	xxx xx	x xxx x	xxxx	x xxxx
------	------	---------	------	--------	---------	------	--------

ประโยคที่17 วิถีขึ้น วรรคที่2วิถีขึ้น

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	x xxxx	xxxx	xxxx	x xxxx
------	------	------	------	--------	------	------	--------

ประโยคที่18 วรรคที่1วิถีขึ้น วรรคที่2วิถีลง

xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxxx	xxxx	xxxx	x x xxx
--------	--------	--------	--------	------	------	------	---------

ประโยคที่19 วรรคที่1วิถีลง วรรคที่2 วิถีลง

xxxx	xxxx	x xxxxx	xxxx	xxx x x	x xxx x	xxxx	x x xxx
------	------	---------	------	---------	---------	------	---------

ประโยคที่20 วรรคที่1วิถีขึ้น วรรคที่2 วิถีขึ้น

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	x x xxx	xxxx	xxxx	x x xxx
------	------	------	------	---------	------	------	---------

ประโยคที่21 วรรคที่1วิถีขึ้น วรรคที่2 วิถีลง

xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxxx	xxxx	xxx xx	-xxx
--------	--------	--------	--------	------	------	--------	------

ประโยคที่33 วรรคที่1 วิถีลง วรรคที่2วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่34 วรรคที่1 วิถีลง วรรคที่2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่41 วรรคที่1 วิถีขึ้น วรรคที่2 วิถีขึ้น

xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

การประดิษฐ์ทำนองแบบลากเสียง

พบในโยนที่ 1

ประโยคที่22 วรรคที่1,2 วิถีลง

---	----	---	---x	----	---x	----	---x
-----	------	-----	------	------	------	------	------

ประโยคที่23 วรรคที่1,2 วิถีลง

---	----	---	---x	----	----	----	--xx
-----	------	-----	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 30 วรรคที่ 1,2 วิถีขึ้น

---	---	---	---X	---	---	---	---X
-----	-----	-----	------	-----	-----	-----	------

การประดิษฐ์ทำนองแบบการเน้นจังหวะตก

พบที่โยนที่ 1 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 3 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

x xxxx	Xxxx	Xxxx	x x xxx	xxxxxxxx	xxxxxxxx	xxxxxxxx	xxxxxxxx
--------	------	------	---------	----------	----------	----------	----------

ประโยคที่ 4 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

---xxx	---xxx	---xxx	---xxx	---xxx	---xx	---xxx	-x--
--------	--------	--------	--------	--------	-------	--------	------

ประโยคที่ 12 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxxxxxx	xxxxxxxx	xxxxxxxx	xxxxxxxx	---xxx	---xxx	---xxx	---xxx
----------	----------	----------	----------	--------	--------	--------	--------

ประโยคที่ 13 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

---xxx	---xxx	---xxx	-x--	xxx xx	x xxx x	xxxx	x xxxx
--------	--------	--------	------	--------	---------	------	--------

ประโยคที่ 24 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น

---xxx	-x-x	-x-x	-x-x	----	----	----	----
--------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 25 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น

---xxx	-x-x	-x-x	-x-x	----	----	----	----
--------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 26 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น

---xxx	-x-x	-x-x	-x-x	----	----	----	----
--------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 27 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น

---xxx	-x-x	-x-x	-x-x	----	----	----	----
--------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 28 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น

---xxx	-x-x	-x-x	-x-x	----	----	----	----
--------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 29 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น

---xxx	-x-x	-x-x	-x-x	----	----	----	----
--------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 30 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

---	---	----	----x	---	---	---	---x
-----	-----	------	-------	-----	-----	-----	------

ประโยคที่ 32 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

ประโยคที่ 35 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 36 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 37 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 38 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 39 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 40 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx	--xx
------	------	------	------	------	------	------	------

การประดิษฐ์ทำนองแบบเก็บ

พบที่โยนที่ 2 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 79 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 80 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 81 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 82 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 87 วรรคที่ 1 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------

ประโยคที่ 121 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

การประดิษฐ์ทำนองแบบการเน้นจังหวะตก

พบที่เนื้อเพลงกราวในวรรคที่ 2 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 93 วรรคที่ 1,2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxx xxx	xxx xxx	xxx xxx	xxx xxx
------	------	------	------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 106 วรรคที่ 1,2 วิถีลง

---xxx	-xxx	---xxx	xxxx	---xxx	--xx	-x-x	-x-x
--------	------	--------	------	--------	------	------	------

ประโยคที่ 107 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

---xxx	xxxx	---xxx	xxxx	xxxx	--xx	xxxx	xxxx
--------	------	--------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 110 วรรคที่ 1,2 วิถีลง

-x-x	-x-x	xxxx	xx-x	xxxx	xx-x	xxxx	xx-x
------	------	------	------	------	------	------	------

1.3.4 ทำนองเชื่อมโยน

การประดิษฐ์ทำนองแบบเก็บ

พบที่ ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 1 กับลูกโยนที่ 2 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 43 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

xxx xx	Xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
--------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 46 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

----	----	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	----	----x
------	------	------	------	------	------	------	-------

ประโยคที่ 56 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
--------	--------	--------	--------	------	------	------	------

ประโยคที่ 58 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	Xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 77 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 78 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

การประดิษฐ์ทำนองแบบการเน้นจังหวะตก

พบที่ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 1 กับลูกโยนที่ 2 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 42 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxx xx	xxxx
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	------

ประโยคที่ 44 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

---	---	Xxx xx	-xxx	---	---	---	---X
-----	-----	--------	------	-----	-----	-----	------

ประโยคที่ 49 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

---X	--XX	---X	--XX	---	---XXX	XXXXXX	---X
------	------	------	------	-----	--------	--------	------

ประโยคที่ 50 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

---X	---X	---X	---X	---X	XXXXXXX	---X	---X
------	------	------	------	------	---------	------	------

ประโยคที่ 51 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

---X	---X	---X	XXXXXXX	---	---X	--XX	---X
------	------	------	---------	-----	------	------	------

ประโยคที่ 52 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

--XX	---	---XXX	XXXXX	-X-XXX	-XXX	---XXX	-XXX
------	-----	--------	-------	--------	------	--------	------

ประโยคที่ 53 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

---XXX	-XXX	---XXX	-XXX	---XXX	-XXX	XXX X	-XXX
--------	------	--------	------	--------	------	-------	------

ประโยคที่ 54 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

---XXX	-XXX	-XXX	XXXX	---XXX	XXXX	XXXX	XXXX
--------	------	------	------	--------	------	------	------

ประโยคที่ 139 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 140 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

การประดิษฐ์ทำนองแบบการเน้นจังหวะตก

พบที่ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 3 กับ 4 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 141 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxx-	---x	----	-xxx	xxx-x
------	------	------	------	------	------	------	-------

ประโยคที่ 144 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

xxxx	-x-x	----	xxxx	-x-x	----	xxxx	-x-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 145 วรรคที่ 1, 2 วิถีลง

----	xxxx	-x-x	----	xxxx	-x-x	----	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 146 วรรคที่ 1, 2 วิถีขึ้น

-x-x-	----	xxxx	-x-x	----	xxxx	-x-x	----
-------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 147 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	-x-x	----	xxxx	-x-x	----	xxxx	-x-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 148 วรรคที่ 1, 2 วิถีลง

----	xxxx	-x-x	----	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 149 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 150 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	----	---x	-xxx	-x-x
------	------	------	------	------	------	------	------

การประดิษฐ์ทำนองแบบเก็บ

พบที่ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่4 กับลูกโยนที่5 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่161 วรรคที่1 วิถีลง วรรคที่2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

พบที่ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่4 กับโยนที่5 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่158 วรรคที่2 วรรคที่1 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	-xxx	-xxx	xxxx	xx-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่159 วรรคที่1,2 วิถีลง

-xxx	-xxx	-xxx	xx-x	-xxx	-xxx	xxxx	xx-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่160 วรรคที่1 วิถีลง วรรคที่2 วิถีขึ้น

-xxx	-xxx	xxxx	xx-x	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่171 วรรคที่1,2 วิถีลง

xxxx	xx-x	xxxx	xx-x	xxxx	xx-x	xxxx	xx-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่172 วรรคที่1,2 วิถีขึ้น

-xxx	-xxx	-xxx	-xxx	----	---x	-xxx	-x-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่173 วรรคที่1,2 วิถีลง

-xxx	-xxx	-xxx	-xxx	----	---x	-xxx	-x-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่174 วรรคที่1,2 วิถีลง

-xxx	-xxx	-xxx	-xxxx	----	---x	-xxx	-x-x
------	------	------	-------	------	------	------	------

ประโยคที่175 วรรคที่1,2 วิถีลง

-xxx	-xxx	-xxx	-xxx	----	---x	-xxx	-x-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่176 วรรคที่1,2 วิถีลง

-xxx	-xxx	-xxx	-xxx	----	---x	-xxx	-x-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่187 วรรคที่1 วิถีขึ้น วรรคที่2 วิถีลง

----	----	xxxx	xx-x	----	----	xxxx	xxx
------	------	------	------	------	------	------	-----

ประโยคที่ 188 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

----	----	xxxx	xx-x	----	----	xxxx	xx-x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 189 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

-xxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

การประดิษฐ์ทำนองแบบเก็บ

พบที่ทำนองเชื่อมโยนระหว่างลูกโยนที่ 5 กับลูกโยนที่ 6 ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 183 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 184 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 185 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีขึ้น

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 186 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx	xxxx
------	------	------	------	------	------	------	------

1.3.5 ทำนองลงจบ

การประดิษฐ์ทำนองแบบลากเสียง

พบที่ทำนองจบ ดังตัวอย่างประโยค

ประโยคที่ 203 วรรคที่ 1 วิถีลง วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	xxxx	xx-x	----	---x	----	---x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 204 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	----	---x	----	----x	----	----x
------	------	------	------	------	-------	------	-------

ประโยคที่ 205 วรรคที่ 1 วิถีขึ้น วรรคที่ 2 วิถีลง

xxxx	xxxx	----	---x	----	---x	----	---x
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 206

xxxx	---x	----	---x	----	---x	----	----
------	------	------	------	------	------	------	------

พบการประดิษฐ์ทำนองในการบรรเลงจะเข้ ดังนี้

การประดิษฐ์ทำนองพบมากที่สุด ได้แก่ การประดิษฐ์ทำนองแบบเก็บที่มีกระสวนทำนอง (x) 4 ตัว ต่อ 1 ห้องเพลงทั้งประโยค พบจำนวนทั้งสิ้น 130 กระสวนทำนอง

การประดิษฐ์ทำนองพบรองลงมา ได้แก่ การประดิษฐ์ทำนองแบบลากเสียงที่มีกระสวนทำนอง (x) บางห้องเพลงโดยสลับกับการตีจะเข้แบบรัวลากเสียงยาว พบจำนวนทั้งสิ้น 16 กระสวนทำนอง

การประดิษฐ์ทำนองพบน้อยที่สุด ได้แก่ การประดิษฐ์ทำนองแบบการเน้นจังหวะตกที่มีกระสวนทำนอง (x) 1,2,3,6 และ 8 ตัว ต่อ 1 ห้องเพลง พบจำนวนทั้งสิ้น 65 กระสวนทำนอง

1.4 เปรียบเทียบทำนองฆ้องวงใหญ่กับเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น

1.4.1 ทำนองขึ้นต้น

ในการเปรียบเทียบทำนองฆ้องวงใหญ่กับเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น ตามวัตถุประสงค์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของวรรคเพลงและลูกตกในส่วนที่เป็นทำนองโยนและเนื้อเพลง ดังนี้เทียบระหว่างทางฆ้องวงใหญ่กับทางเดี่ยวจะเข้ ดังนี้

ประโยคที่ 1 วรรคที่ 1 ทำนองขึ้นต้นเสียง ที

— ด ร์	- ฟ - ซ	- ฟ - -	- ท - ท
- ท - -	- ฟ - ซ	- ด - ท	- - - -

ประโยคที่ 1

— ร์	- ฟ - ซ	- ฟ - ท	- ล - ท	รึดท์ ด ร์	- ฟ - ด	- รึดท์	รึดท์ ล ท
- ทด							

ประโยคที่ 2

รฟร ฟ ร์	ทรฟซ	รฟร ฟ ซ	ฟ ท ททท	ดรฟซ	ด ร์ม ร์ ด	รึดท์ซ	ด ์ทลซฟ ท

ทำนองขึ้นต้น	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 1 วรรคที่ 1	ที	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 1 กับ ประโยคที่ 2		ที

1.4.2 ทำนองโยน

ประโยคที่ 1 วรรคที่ 2 โยงที่ 1 เสียงที่

ดท --	ดท -	ช พ --	ช พ -
-- ช พ	- ช พร	-- ร ด	- ร ดท

ประโยคที่ 3

ฟ ร รร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท	ดชลทดลทด	รทดรมดรม	ดรมฟมรดม	รดทรดทดท

ประโยคที่ 4

--- ลชฟ	--- รดท	--- ดทล	--- ทลช	--- ลชฟ	--- ชพร	--- มรด	- ร --

ประโยคที่ 5

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท				
				ดทลช	ดชลท	ดลทด	รทดร

ประโยคที่ 6

ร รร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท	ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ด ร
ช							

ประโยคที่ 7

ดรมฟ	มชมฟ	มรดร	ด ท ททท	ลชฟด	ฟชลท	ล ทดรดท	ลชพร

ประโยคที่ 8

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท				
				ดทลช	ดชลท	ดลทด	รทดร

ประโยคที่ 9

ร รร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท	ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ด ร
ช							

ประโยคที่ 10

ดรมฟ	มขมฟ	มรดร	ด ท ททท	ลชฟด	ฟชลท	ล ทดรดท	ลชฟร

ประโยคที่ 11

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท	ฟ ร วรร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท

โยนที่ 1	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 1 วรรคที่ 2	ที่	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 3 ประโยคที่ 4 ถึง 10 ประโยคที่ 11		ที่ เร ที่

ประโยคที่ 2 วรรคที่ 1 โยนที่ 1 เสียงที่

ดท --	ดท --	ช ฟ --	ช ฟ --
-- ช ฟ	- ช ฟร	-- ร ด	- ร ดท

ประโยคที่ 11 วรรคที่ 2

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท	ฟ ร วรร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท

ประโยคที่ 12

ดชลทดลทด	รทดรมดรม	ดรมฟมรดม	รดทรดทดท	--- ลชฟ	--- รดท	--- ดทล	--- ทลช

ประโยคที่ 13

--- ลชฟ	--- ชฟร	--- มรด	- ร - -	มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 14

				ร วรร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท
ดทลช	ดชลท	ดลทต	รทดร	ช			

ประโยคที่ 15

ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ต	รดท ดร	ดรมฟ	มชมฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 16

ลชฟต	ฟชลท	ล ทดรดท	ลชฟร	มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 17

				ร วรร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท
ดทลช	ดชลท	ดลทต	รทดร	ช			

ประโยคที่ 18

ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ต	รดท ดร	ดรมฟ	มชมฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 19

ลชฟต	ฟชลท	ล ทดรดท	ลชฟร	มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท

โยนที่ 1	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 2 วรรคที่ 1	ที่	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 11 ประโยคที่ 12 ประโยคที่ 13 – 19		ที่ ซอล ที่

ประโยคที่ 2 วรรคที่ 2 โยนที่ 1 เสียงที่

--- ท	-- ท ท	-- ท ท	- ท --
- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --

ประโยคที่ 20

พมรด	พดรม	พรมพ	ชมฟช	ฟ ร รร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท

ประโยคที่ 21

ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รตท ด ร	ฟชฟร	ฟรดท	รตท ล ช	- ฟ ร
							ร

ประโยคที่ 22

----	----	----	--- ร	----	--- ด	----	--- ช

ประโยคที่ 23

----	----	----	--- ร	----	----	----	-- ดท

โยนที่ 1	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 2 วรรคที่ 2	ที่	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 20 ประโยคที่ 21 ประโยคที่ 22 ประโยคที่ 23		ที่ เร ซอล ที่

ประโยคที่ 3 วรรคที่ 1 โยนที่ 1 เสียงที่

-- ท ท	-- ท ท	-- ท ท	- ท --
- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --

ประโยคที่ 24

			- ด - ร	----	----	----	----
--- รดท	- ท	- ท					
	- ฟ	- ฟ					

ประโยคที่ 25

--- มรด	- ด	- ด	- ร - ฟ	----	----	----	----
	- ด	- ด					

ประโยคที่ 26

--- ชุพร	- ร	- ร	- ฟ - ช	----	----	----	----
	- ร	- ร					

ประโยคที่ 27

--- ลชฟ	- ฟ	- ฟ	- ช - ท	----	----	----	----
	- ฟ	- ฟ					

ประโยคที่ 28

--- ดทช	- ช	- ช	- ท - ด	----	----	----	----
	- ช	- ช					

ประโยคที่ 29

--- รดท	- ท	- ท	- ด - ร	----	----	----	--- ท
	- ท	- ท					

ประโยคที่ 30

----	----	----	--- ร	----	----	----	
							--- ท

ประโยคที่ 31

			ท	ชทตวร	ชชดฟ	มรตม	รตรด
ฟฟฟช	ฟฟฟด	ฟฟฟช	ฟฟฟ				

ประโยคที่ 32

ฟัรด์ รืฟ	ฟัรด์ ดัร	รืดท์ ดัร	รืดท์ ดั	ชฟร ฟช	ชฟร ฟ	ดัทช ทด	ดัทช ท
			ด		ฟ		ท

โยนที่ 1	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 3 วรรคที่ 1	ที่	
ทำนองเดียวจะเข้า	ประโยคที่ 24 ประโยคที่ 25 ประโยคที่ 26 ประโยคที่ 27 ประโยคที่ 28 ประโยคที่ 29 กับ 30 ประโยคที่ 31 ประโยคที่ 32		เร ฟา ชอล ที่ โด เร โด ที่

ประโยคที่ 3 วรรคที่ 2 โยนที่ 1 เสียงที่

-- ท ท	- ท --	-- ท ท	- ท --
- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --

ประโยคที่ 33

	ดัท		รืด	ฟัชฟัร	ฟัชรืด	รืชรืด	รืชดัท
ชดชฟ	ชด	ชดชฟ	ชด				

ประโยคที่ 34

ชดชฟ	ชดคท์	ชดชฟ	ชดรด์	ฟ้ดฟ้	ฟ้ดรด์	ร้ดรด์	ร้ดคท์

ประโยคที่ 35

-- ดฟ้	-- ดม่	-- ดร้	-- ดค้	-- ดร้	-- ดค้	-- ดค้	-- ดท

ประโยคที่ 36

-- ชฟ้	-- ชม่	-- ชร้	-- ชค้	-- ชร้	-- ชค้	-- ชค้	-- ชท

โยนที่ 1	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 3 วรรคที่ 2	ที่	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 33 ถึง 36		ที่

ประโยคที่ 4 วรรคที่ 1 โยนที่ 1 เสียงที่

-- ท ท	- ท --	-- ท ท	- ท --
- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --	- ฟ --

ประโยคที่ 37

-- ดฟ้	-- ดม่	-- ดร้	-- ดค้	-- ดร้	-- ดค้	-- ดค้	-- ดท

ประโยคที่ 38

-- ชฟ้	-- ชม่	-- ชร้	-- ชค้	-- ชร้	-- ชค้	-- ชค้	-- ชท

ประโยคที่ 39

-- ดรี	-- ดดี	-- ดดี	-- ดท	-- ชูรี	-- ชุดี	-- ชุดี	-- ชท

ประโยคที่ 40

-- ดรี	-- ดดี	-- ดดี	-- ดท	-- ชูรี	-- ชุดี	-- ชุดี	-- ชท

ประโยคที่ 41

ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท	ฟฟฟ ฟท

โยนที่ 1	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 4 วรรคที่ 1	ที่	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 37 ถึง ประโยคที่ 41		ท

ประโยคที่ 6 วรรค 1 โยนที่ 2 เสียงโด

-- ชุ ชุ	- ล - ชุ	- ฟ - ม	- ร - ด
- ชุ --	- ล - ชุ	- ฟ - ม	- ม - ล

ประโยคที่ 80

ดัลดซ์	ลฟชร	ชฟลช	ดัลรด์	ด	ดดร์ด	ด	ดดร์ด
				ดร์ด		ดร์ด	

ประโยคที่ 81

ดัลรด์	รด์ลซ์	ดัลชฟ	ลชฟร	ด	ดรฟร	ด	ดรฟร
				รฟร		รฟร	

โยนที่ 2	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 6 วรรคที่ 1	โต	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 80 ประโยคที่ 81		โต เร

ประโยคที่ 6 วรรค 2 โยนที่ 2 เสียงโต

--- ฟ	-- ซ ล	----	- ท - ด
- ร - ม	- ฟ --	- ซ - ล	---- ซ

ประโยคที่ 82

คัลคช	ลฟชร	ซฟลช	คัลรค	ด	คคัลค	ด	คคัลค
				คัลค		คัลค	

ประโยคที่ 83

คัลคช	ลฟชร	ฟรชฟ	ชรฟค	----	ด		ด	ด
					ด	คคค	ด	
					ด		ด	

โยนที่ 2	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 6 วรรคที่ 2	โต	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 82 กับ ประโยคที่ 83		โต

ประโยคที่ 7 วรรค 1 โยนที่ 2 เสียงโต

- ท --	- ด ร ฟ	- ล ซ ฟ	- ร - ด
- ฟ --	ท -- ฟ	- ล ซ ฟ	- ล - ซ

ประโยคที่ 84

ดีดดี	ลพชร	พรชฟ	ชรพด		ด		ด	ด
					ด	ดดด	ด	
					ด		ด	

ประโยคที่ 85

พรชฟ	ชรพด	-----	- ด ด ด	พรชฟ	ชรพด	-----	- ด ด ด
			ด				ด
			ด				ด

โยนที่ 2	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 7 วรรคที่ 1	โต	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 84 กับ ประโยคที่ 85		โต

ประโยคที่ 7 วรรค 2 โยนที่ 2 เสียงโต

- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด
--- ฟ	--- ด	--- ฟ	--- ด

ประโยคที่ 86

พมรด	- ด ด ด	พมรด	- ด ด ด	พมรด	- ด ด ด	พมรด	- ด ด ด
	ด		ด		ด		ด
	ด		ด		ด		ด

โยนที่ 2	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 7 วรรคที่ 2	โต	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 86		โต

ประโยคที่ 8 วรรค 1 โยนที่ 2 เสียงโต

- ด - ด	- ด - ด	- ด - ด	--- ด
--- ฟ	--- ด	--- ฟ	- ด --

ประโยคที่ 87 วรรคที่ 1

พมรด	พมรด	พมรด	พมรด	ฟ	ร	ดรมฟ	มชฟม	พมรด
				ท				

โยนที่ 2	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 8 วรรคที่ 1	โต	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 87		โต

ประโยคที่ 28 วรรค 1 โยนที่ 3 เสียงลา

--- ร	---	---	- ด --
- ล --	- ด - ล	- ช - ล	--- ล

ประโยคที่ 122

ชมลช	ลมชร	ชมรด	มรด				
			ล	ดดดล	ดดดช	ลช ช	ลชดล
						ม	

ประโยคที่ 123

มชล	ชลคร	มฟชฟ	มรดล	ดดดล	ดดดช	ลชมช	ลชดล
ช							

โยนที่ 3	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 28 วรรคที่ 1	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 122 กับ ประโยคที่ 123		ลา

ประโยคที่ 28 วรรค 2 โยนที่ 3 เสียงลา

- ร ด -	- ด - -	- ด ร -	- ด - -
- - - ช	- - - ล	ท - ด ช	- - - ล

ประโยคที่ 124

ชมลช	ลมชร	ชมรด	มรด				
			ล	ดดดล	ดดดช	ลช ช	ลชดล
						ม	

ประโยคที่ 125

มชล	ชลคร	มฟชฟ	มรดล	ดดดล	ดดดช	ลชมช	ลชดล
ช							

โยนที่ 3	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 28 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 124 กับ ประโยคที่ 125		ลา

ประโยคที่ 29 วรรค 1 โยนที่ 3 เสียงลา

- ร ด -	- ด - -	- ด ร -	- ด - -
- - - ช	- ด - ล	ท - ด ช	- - - ล

ประโยคที่ 126

- - - ม	- - - ช	- - - ด	- - - ร	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - - ล

ประโยคที่ 127

- - - ม	- - - ช	- - - ด					
			- - - ร	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - - ล
					ม		

ประโยคที่ 128

	มฟมร	ดรมฟ	ชล - -	ดล - -	ดช - -	มช - -	ดล - -
ชลดร							

ประโยคที่ 129

ม - - -	ช - - -	ด - - -	ร - - -	ช - - -	ด - - -	ช - - -	ด - - -

ประโยคที่ 130

ม - - -	ช - - -	ด - - -	ร				
			ล - -	ช - - -	ด - - -	ช - - -	ด - - -
					ม		

ประโยคที่ 131

ดรมด	มรด			มรด	มรด	มชล	ชลดล
	ล	ช ชล	ชลดล	ช	ล	ช	
		ม					

โยนที่ 3	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 29 วรรคที่ 1	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 126 ถึง ประโยคที่ 131		ลา

ประโยคที่ 29 วรรค 2 โยนที่ 3 เสียงลา

- ด --	- ด --	- ด --	- ด --
--- ซ	--- ล	--- ซ	--- ล

ประโยคที่ 132

ดัดรีด	ดลดล	ดัดรีด	ดชลช	ดมชม	ดชลช	ดมชม	ดลดล

ประโยคที่ 133

ดัดรีด	ดลดล	ดัดรีด	ดชลช	ดมชม	ดชลช	ดมชม	ดลดล

ประโยคที่ 134

ดัดดล	ดัดดล	ลชมช	ลชดล	มรีมด	รลดช	ลชมช	ลชดล

ประโยคที่ 135

ดัดดล	ดัดดล	ลชมช	ลชดล	มรีมด	รลดช	ลชมช	ลชดล

โยนที่ 3	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 29 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 132 ถึง ประโยคที่ 135		ลา

ประโยคที่ 30 วรรค 1 โยนที่ 3 เสียงลา

- ด --	- ด --	- ด --	- ด --
--- ฅ	--- ล	--- ฅ	--- ล

ประโยคที่ 136

ด้มขม	ดัลดัล	ดัลลช	ดัลดัล	ด้มขม	ดัลดัล	ดัลลช	ดัลดัล

ประโยคที่ 137

ดัลลช	ดัลดัล	ดัลลช	ดัลดัล	ดัลลช	ดัลดัล	ดัลลช	ดัลดัล

ประโยคที่ 138 วรรคที่ 1

ดัลดัล	ดัลดัล	ดัลดัล	ดัลดัล	ด้มข้ม	ดรัมรี่	ดดร์ดี	ดลดัล

โยนที่ 3	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 30 วรรคที่ 1	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 136 ถึง ประโยคที่ 138 วรรคที่ 1		ลา

ประโยคที่ 31 วรรค 2 โยนที่ 4 เสียงเร

- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร
--- ฅ	--- ร	--- ฅ	--- ร

ประโยคที่ 151

คัลร์ดี	ร็ดคซ	คัลซฟ	ลซพร	พรด	ร	ดรฟซ	ลซพร
				ล	ซลด		

ประโยคที่ 152

คัลร์ดี	ร็ดคซ	คัลซฟ	ลซพร	พรด	ร	ดรฟซ	ลซพร
				ล	ซลด		

ประโยคที่ 153

ดลคัล	ดซลซ	ดฟซฟ	ดรพร	ด	ด	ด	ดรพร
				ดรด	ลดล	ดรด	

ประโยคที่ 154

ดลคัล	ดซลซ	ดฟซฟ	ดรพร	ด	ด	ด	ดรพร
				ดรด	ลดล	ดรด	

ประโยคที่ 155

ด	ด	ด	ดรพร	ด	ด	ด	ดรพร
ดรด	ลดล	ดรด		ดรด	ลดล	ดรด	

โยนที่ 4	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 31 วรรคที่ 2	เร	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 151 ประโยคที่ 155		เร

ประโยคที่ 32 วรรค 1 โยนที่ 4 เสียงเร

- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	--- ร
--- ฐ	--- ร	--- ฐ	- ร - -

ประโยคที่ 156

	ดรรพร	พดรด	พดรร	ร	ดรรพร	ร	ดรรพร
ชลดล				ชลด		ดลด	

ประโยคที่ 157

พพพด	พพพร	พพพด	พพพร	พพพ	พพพ	พพพ	พพพ
				ล	ด	ล	ด

ประโยคที่ 158

พดพร	พดพร	พดพร	พดพร

โยนที่ 4	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 32 วรรคที่ 1	เร	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 156 ประโยคที่ 157 ประโยคที่ 158		เร โด เร

ประโยคที่ 33 วรรค 2 โยนที่ 5 เสียง ซอล

- ซุ - ซุ	- ซุ - ซุ	- ซุ - ซุ	- ซุ - ซุ
--- ด	--- ซุ	--- ด	--- ซุ

ประโยคที่ 163

----	ดดดร	ดดด	ดดดร	ดดดช	ดดดค	ดดดฟ	ดดดค
		ล					

ประโยคที่ 164

ดดดช	ดดดร	ดดด	ดดดร	ดดดช	ดดดค	ดดดฟ	ดดดค
		ล					

ประโยคที่ 165

ดคคช	ดคคพี	ดคคค	ดคคท	ดคคค	ดคคท	ดคคค	ดคคช

ประโยคที่ 166

ดพชฟ	ดชลช	ดลทล	ดทค้ท	ดค้คค	ดทค้ท	ดลทล	ดชลช

ประโยคที่ 167

ดค้คค	ดค้คค	ดค้คค	ดทค้ท	ดค้คค	ดทค้ท	ดลทล	ดชลช

ประโยคที่ 168

ดพชฟ	ดชลช	ดลทล	ดทค้ท	ดค้คค	ดทค้ท	ดลทล	ดชลช

ประโยคที่ 169

ดค้คค	ดค้คค	ดค้คค	ดทค้ท	ดค้คค	ดทค้ท	ดลทล	ดชลช

โยนที่ 5	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 33 วรรคที่ 2	ซอล	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 164 ประโยคที่ 165 ถึง ประโยคที่ 169		โด ซอล

ประโยคที่ 34 วรรค 1 โยนที่ 5 เสียง ซอล

- ซู - ซู	- ซู - ซู	- ซู - ซู	--- ซู
--- ด	--- ซู	--- ด	- ซู - -

ประโยคที่ 170

ด	ช	ด	ช	ด	ด	ด	ช
ดรม	ฟช -	รึดท์	ลช -	ฟชล	ทด -	รึดท์	ลช -

ประโยคที่ 171

ด	ช	ด	ช	ด	ด	ด	ช
ดรม	ฟช -	รึดท์	ลช -	ฟชล	ทด -	รึดท์	ลช -

โยนที่ 5	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 33 วรรคที่ 2	ชอล	
ทำนองเดียวจะเข้า	ประโยคที่ 170 กับ ประโยคที่ 171		ชอล

ประโยคที่ 34 วรรค 2 โยนที่ 5 เสียง ชอล อยู่ในบันไดเสียงโด

-- ล ล	-- ล ล	- ร ด ล	- ช - ม
- ล --	- ล --	- ร ด ล	- ช - ท

ประโยคที่ 172

- ด	ด	- ด	ล	- ด	ช	- ด	ม	----	---	- ม	ม	- ม
	ด		ล		ช		ม			ม		- ม

ประโยคที่ 173

- ด	ซ	- ด	พ	- ด	ม	- ด	ร	----		- ร	ร	ร	- ร
	ซ		พ		ม		ร		---	ร			- ร

ประโยคที่ 174

- ด	ซ	- ด	ม	- ด	ร	- ด	ด	----		- ด	ด	ด	- ด
	ซ		ม		ร		ด		---	ด			- ด

ประโยคที่ 175

- ด มี่	- ด รั	- ด คี่	- ด ล	-----		- ล ล ล	- ล
มี่	รั	คี่	ล		---- ล		- ล

ประโยคที่ 176

- ด รั	- ด คี่	- ด ล	- ด ช	-----		- ช ช ช	- ช
รั	คี่	ล	ช		--- ช		- ช

ประโยคที่ 177

(ค ค ค ร	ค ค ค ช	ค ค ค ค	ค ค ค ช	ค ค ค ฟ	ค ค ค ช	ค ค ค ค	ค ค ค ช

ประโยคที่ 178

(ค ค ค ค	ค ค ค ท	ค ค ค ล	ค ค ค ช	ค ค ค ฟ	ค ค ค ท	ค ค ค ล	ค ค ค ช

ประโยคที่ 179

(ค ล ค ช	ค ค ค ท	ค ค ค ล	ค ท ค ช	ค รั ค คี่	ค รั ค ท	ค ค ค ล	ค ท ค ช

ประโยคที่ 180

(ช ค ช ล	ช ค ค ท	ค ค ค ล	ท ค ล ช	รั ค รั คี่	รั ค คี่ ท	ค ค ค ล	ท ค ล ช

ประโยคที่ 181

ค ล รั คี่	รั ล คี่ ช	ฟ รั ฟ คี่	รั ล คี่ ช	ค ล รั คี่	รั ล คี่ ช	ฟ รั ฟ คี่	รั ล คี่ ช

ประโยคที่ 182

ค ค ค ล	ค ค ค ช	ค ค ค ล	ค ค ค ช	ฟ ม ร ด	ช ด ร ม	ฟ ช ฟ ด	ร ม ฟ ช

โยนที่ 5	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 34 วรรคที่ 2	มี	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 172 ประโยคที่ 173 ประโยคที่ 174 ประโยคที่ 175 ประโยคที่ 176 ถึง ประโยคที่ 182		มี เร โด ลา ซอล

ประโยคที่ 35 วรรค 2 โยนที่ 6 เสียยังมี

- ล - -	ลข - ท	- - - ด	- - ร ม
- - ช ม	- ม ร ด	- ช - ท	- ด - -

ประโยคที่ 190

ด ร ี ด ี ล	ช ม ช ล	ด ร ี ด ี ล	ด ี ล ช ม	ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม

ประโยคที่ 191

ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ร	ด ร ม ช	ร ม ช ล	ท ด ี ร ี ด ี	ท ล ช ม

ประโยคที่ 192

ด ร ี ด ี ล	ช ม ช ล	ด ร ี ด ี ล	ด ี ล ช ม	ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม

ประโยคที่ 193

ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ร	ด ร ม ช	ร ม ช ล	ท ด ี ร ี ด ี	ท ล ช ม

โยนที่ 6	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 35 วรรคที่ 2	มี	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 190 ถึง ประโยคที่ 193		มี

ประโยคที่ 36 วรรค 1 โยนที่ 6 เสียมี

- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม
- - - ล	- - - ม	- - - ล	- - - ม

ประโยคที่ 194

ด ร ี ด ี ล	ด ี ล ช ม	ช ด ร ม	ร ม ช ม		ด ร ม ร	ม ด ร ม	ร ม ช ม
				ช ล ด ล			

ประโยคที่ 195

ด ร ี ด ี ล	ด ี ล ช ม	ช ด ร ม	ร ม ช ม	ช ล ด ล	ด ร ม ร	ม ด ร ม	ร ม ช ม

โยนที่ 6	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 36 วรรคที่ 1	มี	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 194 กับ ประโยคที่ 195		มี

ประโยคที่ 36 วรรค 2 โยนที่ 6 เสียมี

- ล ช -	- ช - -	มชลช -	- ช - -
- - - ร	- - - ม	- - - ร	- - - ม

ประโยคที่ 196

ช ช ด ด	ช ช ม ม	ช ช ร ร	ช ช ด ด	ช ช ม ม	ช ช ร ร	ช ช ด ด	ช ช ม ม

ประโยคที่ 197

ช ช ด ด	ช ช ม ม	ช ช ร ร	ช ช ด ด	ช ช ม ม	ช ช ร ร	ช ช ด ด	ช ช ม ม

โยนที่ 6	ประโยค/วรรค	ถูกตก	ถูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 36 วรรคที่ 2	มี	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 196 กับ ประโยคที่ 197		มี

ประโยคที่ 37 วรรค 1 โยนที่ 6 เสียยังมี

- ด ช -	- ช - -	มชลช -	- ช - -
- - - ร	- - - ม	- - - ร	- - - ม

ประโยคที่ 198

ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม	ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม

โยนที่ 6	ประโยค/วรรค	ถูกตก	ถูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 37 วรรคที่ 1	มี	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 198		มี

ทำนองเดี่ยวจะเข้ โยนที่ 7 เสียง เร

ประโยคที่ 38 วรรค 1

- ฟ --	- ม --	- ม --	- ร --
-- ม ร	-- ม ม	-- ร ด	-- ร ร

ประโยคที่ 199

ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ม	ช ด ช ม	ช ร ช ด	ช ม ช ร	ช ด ช ร

โยนที่ 7	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 38 วรรคที่ 1	เร	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 199		เร

ประโยคที่ 39 วรรค 1 โยนที่ 7 เสียง เร

- ฟ --	- ม --	- ม --	- ร --
-- ม ร	-- ม ม	-- ร ด	-- ร ร

ประโยคที่ 200

ม ร ช ฟ	ม ร ด ร	ม ร ช ฟ	ม ร ด ร	ม ร ช ฟ	ม ร ด ร	ม ร ช ฟ	ม ร ด ร

โยนที่ 7	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 39 วรรคที่ 1	เร	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 200		เร

ประโยคที่ 39 วรรค 2 โยคนที่ 7 เสียง เร

--- ร	--- ร	- ม - ร	--- ร
- ล --	- ด --	----	- ด --

ประโยคที่ 201 วรรคที่ 1

ซ ฟ ม ร	ด ฟ ม ร	ซ ฟ ม ร	ด ฟ ม ร

1.4.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

ประโยคที่ 8 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวใน

-- ด ร	--- ซ	--- ร	- ด --
- ท --	- ซ --	- ล --	- ซ --

ประโยคที่ 88

		รพร	ซพลซ	รัดลซ	คัลชม	ลชมร	ชมรด
ซลดล	รดพร	ซ					

เนื้อเพลงกราวใน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 8 วรรคที่ 2	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 88		โด

ประโยคที่ 9 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวใน

-- ด ร	--- ซ	--- ร	- ด --
- ท --	- ซ --	- ล --	- ซ --

ประโยคที่ 89

ลขฟ ดฟ	ชลทรี	ดัลท	ดัลทช	รดลช	ดัลชม	ลชมร	ชมรด

เนื้อเพลงกราวใน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 9 วรรคที่ 1	โต	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 89		โต

ประโยคที่ 9 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวใน

- ม - -	- ร - ม	- - - ร	- - - -
- - - ด	- - - -	- ล - -	- ด - ล

ประโยคที่ 90

		ดรม	ฟชลช	ดลชม	ลชมร	ชมรด	มรดล
ลชทล	ดทรด	ช					

เนื้อเพลงกราวใน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 9 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 90		ลา

ประโยคที่ 10 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

--- ซ	- ล ซ)	- ซ - ซ	- ม --)
- ซ --	--- ม	--- ม	-- ร ด

ประโยคที่ 91

ซดรม	รมซล	ดร์ดล	ดล์ซม	ซมรด	รมรม	ซลซม	ซมรด

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 10 วรรคที่ 1	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 91		โด

ประโยคที่ 10 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

- ม --	- ร - ม	--- ร	----
--- ด	----	- ด --	- ด - ล

ประโยคที่ 92

ทลซ ดทล	ซลทด	ร็ดท มร์ด	ทดร์ม	ดร์มฟ	ซฟมร์	มฟซฟ	มร์ดล

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 10 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 92		ลา

ประโยคที่ 11 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

--- ซ	- ล ซ -	- ซ - ซ	- ม --
- ซ --	--- ม	--- ม	-- ร ด

ประโยคที่ 93

มรด	รด	ดลซ	ลซม	ซลดี ดิลซ	มซล ลซม	รมซ ซมร	ดรม มรด
ดี	ล	ซ	ม				

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 11 วรรคที่ 1	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 93		โด

ประโยคที่ 11 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

ล - ซ ล	--- ล	- ดี - ล	- ซ - ล
- ฟ --	- ล --	- ด - ล	- ซ - ล

ประโยคที่ 94

ดดดซ	ดดดล	ดดดซ	ดดดล	ด			
				ดรม	ฟมซฟ	ซมซฟ	ลซดล

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 11 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 94		ลา

ประโยคที่ 12 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

-- ซ ฟ	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล
-- ซ ฟ	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล

ประโยคที่ 95

				ดดดรัม	ฟรมฟ	ชมฟช	ลฟชล
ซัฟร์ดี	ฟัรด์ล	รด์ลช	ดลช				
			ฟ				

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 12 วรรคที่ 1	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 95		ลา

ประโยคที่ 12 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

-- ซ ล	- ด - ร	- ฟ - ร	- ด - ล
- ฟ - -	- ด - ร	- ฟ - ร	- ด - ล

ประโยคที่ 96

ดลช	ดลล	ดลรด์	ดลฟัร	ดลฟัฟ	ดลฟัร	ดลรด์	ดลล

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 12 วรรคที่ 2	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 96		ลา

ประโยคที่ 13 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวใน

-- ช ฟ	- ช - ฟ	-- ช ล	- ช - ล
-- ช ฟ	- ช - ฟ	-- ช ล	- ช - ล

ประโยคที่ 97

รื้ดรี	ลด์ชด์	ลชพล	ชฟ ฟฟฟ	ชดรม	ฟรมฟ	ชมฟช	ลฟชล

เนื้อเพลงกราวใน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 13 ววรรคที่ 1	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 97		ลา

ประโยคที่ 13 ววรรค 2

--- ช	- ล --	- ช --	ฟ -- ม
- ช --	-- ช ม	- ร --	- ม ร ท

ประโยคที่ 98

ชดรม	รม มมม	ชลชม	รม มมม	ดชลท	ดลทด	รื้ดรี	มด์รีม

เนื้อเพลงกราวใน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 13 ววรรคที่ 2	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 98		มี

ประโยคที่ 14 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

- ม - -	- - - ด	- - ร ม	- - - ช
- - ร ด	- ช - -	- ด - -	- ช - -

ประโยคที่ 99

ร้ดลช	ดลชม	ลชมร	ชมรด		ดรม	ฟชฟด	รมฟช
				ทลช ทลช	ช		

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 14 วรรคที่ 1	ซอล	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 99		ซอล

ประโยคที่ 14 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

- ท - ช	- ล - ท	- ช - ล	- ช - ม
- ท - ช	- ล - ท	- ช - ล	- ช - ท

ประโยคที่ 100

ดมร้ท	ร้ทลช	ทลทช	ลทลท	ชลทด	ร้ดทล	ทดร้ด	ทลชม

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 14 วรรคที่ 2	มี	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 100		มี

ประโยคที่ 15 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

- ม - -	- - - ด	- - ร ม	- - - ช
- - ร ด	- ช - -	- ด - -	- ช - -

ประโยคที่ 101

ชมรด	ดัลชม	ลชมร	ชมรด	รมฟช	ดรม	ฟชฟด	รมฟช
					ช		

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 15 วรรคที่ 1	ช	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 101		ชอล

ประโยคที่ 15 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

- - - -	- - ท ด	- ม - -	ม - - -
- ช - ล	- ล - -	- - - -	- ร ด ล

ประโยคที่ 102

ดัลชร	มมมช	มมมด	รรรม	รร			
				ล	ดดดร	ดดดช	ลชดล

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 15 วรรคที่ 2	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 102		ลา

ประโยคที่ 16 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

--- ซ	- ล ซ -	- ซ - ซ	- ม - -
- ซ - -	--- ม	--- ม	- - ร ด

ประโยคที่ 103

ซดรัม	รมซล	คัอร์ดล	คัอร์ดม	ซมรด	ซดรัม	ซลซม	ซมรด

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 16 วรรคที่ 1	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 103		โด

ประโยคที่ 16 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

- ม - -	- ร - ม	- - - ร	- - - -
- - - ด	- - - -	- ล - -	- ด - ล

ประโยคที่ 104

ด	ซ	ด	คั	ด	รึ	ด	มึ	คัรมึฟึ	ซึฟึมึรึ	ซึมึรึคั	มึรึคัล
ดซ		คัคั		คัรึ		คัมึ					

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 16 วรรคที่ 2	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 104		ลา

ประโยคที่ 17 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

--- ซ	- ล ซ -	- ซ - ซ	- ม - -
- ซ - -	--- ม	--- ม	- - ร ด

ประโยคที่ 105

ด	ด	ด	ด	ซมรด	ซดรม	ซลซม	ซมรด
ด	ด	ด	ด				
ด	ด	ด	ด				

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 17 วรรคที่ 1	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 105		โด

ประโยคที่ 17 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

ล - ซ ล	--- ล	- ร ด ล	- ซ - ล
- ฟ - -	- ล - -	- ร ด ล	- ซ - ล

ประโยคที่ 106

--- มรด	ดฟ	--- ซซซ	ลซดล	--- มรด	- - ดฟ	- ม - ร	- ด - ล
	- ซ						

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 17 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 106		ลา

ประโยคที่ 18 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวใน

-- ซ ฟ	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล
-- ซ ฟ	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล

ประโยคที่ 107

--- รี้รี้	พรีดัล	--- ซซซ	ดัลซฟ	ด ดร	-- มฟ	ซมฟซ	ลฟซล
				ซ			

เนื้อเพลงกราวใน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 18 วรรคที่ 1	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 107		ลา

ประโยคที่ 18 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวใน

/- ซ ล	- ด - รี้	- ฟ - รี้	- ด - ล
- ฟ - -	- ด - ร	- ฟ - ร	- ด - ล

ประโยคที่ 108

ดดลซ	ดดดัล	ดดรีดัล	ดดฟรี่	ดดซฟ	ดดฟรี่	ดดรีดัล	ดดดัล

เนื้อเพลงกราวใน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 18 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 108		ลา

ประโยคที่ 19 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

-- ซ ฟ	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล
-- ซ ฟ	- ซ - ฟ	-- ซ ล	- ซ - ล

ประโยคที่ 109

รพีตรี	ลดีซดี	ลซฟล	ซฟ ฟฟฟ	ซตรม	ฟรมฟ	ซมฟซ	ลฟซล

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 19 วรรคที่ 1	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 109		ลา

ประโยคที่ 19 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

--- ซ	- ล - -	- ซ - -	ฟ - - ม
- ซ - -	- - ซ ม	- ร - -	- ม ร ท

ประโยคที่ 110

		ด	ม	ด	ด	ด	ม
- ซ - ร	- ม - ม	ดํทล	ซม -	ซฟม	รด -	ดํทล	ซม -

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 19 วรรคที่ 2	มี	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 110		มี

ประโยคที่ 20 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

- ม - -	- - - ด	- - ร ม	- - - ซ
- - ร ด	- ซ - -	- ด - -	- ซ - -

ประโยคที่ 111

ด	ซ	ด	ม	ด	ซ	- ด	ด	ด	ร	ด	ม	ด	ฟ	ด	ซ
ดซ		ดม		ดซ		ด		ดริ		ดม		ดฟ		ดซ	

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 20 วรรคที่ 1	ซอล	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 111		ซอล

ประโยคที่ 20 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

- ท - ซ	- ล - ท	- ซ - ล	- ซ - ม
- ท - ซ	- ล - ท	- ซ - ล	- ซ - ท

ประโยคที่ 112

ริลริท	ริลริช	ริทริล	ริชริท	ริลริท	ริลริช	ริทริล	ทชลม

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 20 วรรคที่	มี	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 112		มี

ประโยคที่ 21 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

- ม - -	- - - ด	- / - ร ม	- - - ซ
- - ร ด	- ซ - -	- ด - -	- ซ - -

ประโยคที่ 113

ชมรด	ดัลชม	ลชมร	ชมรด	รมฟซ	ดรม	ฟซฟด	รมฟซ
					ซ		

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 21 วรรคที่ 1	ซอล	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 113		ซอล

ประโยคที่ 21 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

- - - -	- / - ท ด	- ม - -	ม - - / -
- ซ - ล	- ล - -	- - - -	- ร ด ล

ประโยคที่ 114

ลซดัล	ดัลชม	ชมลซ	ลมซร	มรชม	ชมรด	รดมร	มดล
							ล

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 21 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 114		ลา

ประโยคที่ 22 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

--- ซ	- ล ซ -	- ซ - ซ	- ม - -
- ซ - -	--- ม	--- ม	- - ร ด

ประโยคที่ 115

ซดรด	ซลดล	ด	ด	ด	ด	ด	ด
		ซลซ	มซม	ซลซ	มซม	รมร	ดรด

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 22 วรรคที่ 1	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 115		โด

ประโยคที่ 22 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

- ม - -	- ร - ม	--- ร	----
--- ด	----	- ล - -	- ด - ล

ประโยคที่ 116

ด ด	ด ด	ด ด	ด ด				
				ซลซฟ	ซฟมร	มฟซฟ	มรดล
ซ ล	ท ด	ซ ด	ร ม				

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 22 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 116		ลา

ประโยคที่ 23 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

--- ซ	- ล ซ -	- ซ - ซ	- ม - -
- ซ - -	--- ม	--- ม	- - ร ด

ประโยคที่ 117

มรดร	มรดล	ซดลช	ดลช	ซดลช	ดลช		
			ม		ม	ลชมร	ชมรด

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 23 วรรคที่ 1	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 117		โด

ประโยคที่ 23 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

- - ด ร	--- ซ	--- ร	- ด - -
- ท - -	- ซ - -	- ล - -	- ซ - -

ประโยคที่ 118

		รพร	ซพลช	รดลช	ดลชม	ลชมร	ชมรด
ซดลล	รดพร	ซ					

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 23 วรรคที่ 2	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 118		โด

ประโยคที่ 24 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

- - ด ว	- - - ช	- - - ร	- ด - -
ท - -	- ช - -	- ล - -	- ช - -

ประโยคที่ 119

ลขฟ ดฟ	ชลทร	ดทลท	ดทลช	รดลช	ดลชม	ลชมร	ชมรด

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 24 วรรคที่ 1	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 119		โด

ประโยคที่ 24 วรรค 2 เนื้อเพลงกราวโน

- ฟ - ช	- ล - ช	- - - ร	- ด - -
- ฟ - ช	- ล - ช	- ล - -	- ช - -

ประโยคที่ 120

ดฟชล	ทชลท	ดลทด	รทดร	ดทลท	ดชลท	ฟชลท	ดทลช

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 24 วรรคที่ 2	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 120		โด

ประโยคที่ 25 วรรค 1 เนื้อเพลงกราวโน

- ฟ - ช	- ล - ช	- - - ร	- ด - -
- ฟ - ช	- ล - ช	- ล - -	- ช - -

ประโยคที่ 121

ดรมช	รมชล	ทตรด	ทลชม	ชมรด	ชดรม	ชลชม	ชมรด

เนื้อเพลงกราวโน	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 25 วรรคที่ 1	โด	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 121		โด

1.4.4 ทำนองเชื่อมโยน

ประโยคที่ 4 วรรคที่ 2 ทำนองเชื่อมลูกโยนที่ 2

- - - ด	- - ด ร	- ร - -	ด ร - ด
- ฟ - ท	- ท - -	- - ด ท	- - - ช

ประโยคที่ 42

			รึดํท ดํร	มํรึดํ รํม	พํมํรํ มํพ	ชํพํม พํช	พํมํรึดํ
ลชพ ชล	ทลช ลท	ดํทล ทด					

ประโยคที่ 43

ลชพ ดพ	ชลทด	รึดํพํม	รึดํทช	ลชลพ	ชลชล	ทดํทพ	ชลทด

ประโยคที่ 44

- - - -	- - - -	รึดํท ดํร	- มํ พ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - พ
			พ				

ประโยคที่ 45

-----	-----	-----	--- ฟี่	-----	--- ช	-----	--- ชี่

ประโยคที่ 46

-----	-----			พมพช	พมพช	พมพช	พมพช

ประโยคที่ 47

-----	--- ตี่	-----	--- ฟี่	-----	--- ท	-----	--- ฟ

ประโยคที่ 48

-----	--- ม	-----	-- ทฟ	-----	--- ม	-----	-- ทฟ

ประโยคที่ 49

--- ม	-- ทฟ	--- ม	-- ทฟ	-----	--- มทฟ	มทฟมทฟ	--- ม

ประโยคที่ 50

--- ร	--- ม	--- ร	--- ม	--- ร	มรรมรชฟม	--- ร	--- ม

ประโยคที่ 51

--- ร	--- ม	--- ร	มรรมรชฟม	-----	--- ร	-- ซม	--- ร

ประโยคที่ 52

-- ซม	-----	--- รซึม	รซึมรซึม	ร--- มรด	--- ด	--- ดดด	- ดดด
					ด		ด
					ด		ด

ประโยคที่ 53

--- ดดต	- ดดต	--- ดดต	- ดด	--- ดดต	- ดดต	ลชฟ ฟ	- ชุดต
	ด		ด ช		ด		ด
	ด		ด		ด		ด

ประโยคที่ 54

--- ดดต	- ดดต		ฟ	--- ฟฟฟ	ฟ ฟ	ลชฟ ฟ	ด ด
	ด	รดท ท	ท				
	ด		ดฟ		ดฟ		ดต

ประโยคที่ 55

ลชฟ ชล	ชชช	ทลช ลท	ลลล	ด้ทล ทด้	ททท	ร้ด้ท ด้ร้	ด้ด้ด้
	ช		ล		ท		ด้

ประโยคที่ 56

ร้ด้ท ด้ร้	ม้ร้ด้ ร้ม้	ฟ้ม้ร้ ม้ฟ	ช้ฟ้ม้ ฟ้ช้	ช้ฟ้ม้ช้	ฟ้ม้ร้ฟ	ม้ร้ด้ม้	ร้ด้ร้ด้

ประโยคที่ 57

- ดี้ ดี้	- ดี้ ดี้	ด	- ดี้	- ดี้ ดี้	- ดี้ ดี้	ด	- ด
ดี้	ดี้	ฟชล	ทดี้	ดี้	ดี้	ทลช	ฟด

ประโยคที่ 58

ด ฟ	- ดดต		ฟ	ฟด ท	ทด ฟ	ด	- ด
	ด						
ดฟ	ด	ดมฟช	ทดฟ	ท	ฟ	ฟชล	ทด

ประโยคที่ 59

- ดี้ ดี้	- ดี้ ดี้	ด	- ดี้	- ดี้ ดี้	- ดี้ ดี้	ด	- ด
ดี้	ดี้	ฟชล	ทดี้	ดี้	ดี้	ทลช	ฟด

ประโยคที่ 60

ด ฟ	- ด ด		ฟ	ฟด ท	ทด ฟ	ด	- ด
ดฟ	ด	ดมฟช	ทดฟ	ท	ฟ	ฟชล	ทด

ประโยคที่ 61

ด	- ฟิ	ด	- ดิ	ด	- ด	ด	- ดิ
ทดิรี	มิฬ	ซึฬมิ	ริดิ	ทลช	ฟด	ฟชล	ทดิ

ประโยคที่ 61

ด	- ฟิ	ด	- ดิ	ด	- ด	ด	- ดิ
ทดิรี	มิฬ	ซึฬมิ	ริดิ	ทลช	ฟด	ฟชล	ทดิ

ประโยคที่ 63

ด	- ดิ	ด	- ดิ	ดฬซึฬ	ดริฬริ	ดดิริดิ	ดลดิล
ฟชล	ทดิ	ฟชล	ทดิ				

ทำนองเชื่อมโยนที่ 2	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 4 วรรคที่ 2	โต	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 42 กับ 43 ประโยคที่ 44 ประโยคที่ 45 กับ 46 ประโยคที่ 47 กับ 48 ประโยคที่ 49 กับ 50 ประโยคที่ 51 ประโยคที่ 52 ถึง 63		โต ฟา ชอล ฟา มี เร โต

ประโยคที่ 5 วรรค 1 ทำนองเชื่อมโยนที่ 2

-- ฟ ฟ	- ซ - ล	- ฟ - ซ	-- ล ล
- ฟ --	- ซ - ล	- ฟ - ซ	- ล --

ประโยคที่ 64

ด	ลดิล	ด	ลดิล	ดริฬริ	ดดิริดิ	ดลดิล	ดชลช
ลดิล	ด	ลดิล	ด				

ประโยคที่ 65

ด	ชลช	ด	ชลช	ดคํร์คํ	ดลคํล	ดชลช	ดฟชฟ
ชลช	ด	ชลช	ด				

ประโยคที่ 66

ด	ฟชฟ	ด	ฟชฟ	ดลคํล	ดชลช	ดฟชฟ	ดรฟร
ฟชฟ	ด	ฟชฟ	ด				

ประโยคที่ 67

ด	รฟร	ด	รฟร	ดชลช	ดฟชฟ	ดรฟร	ดดรด
รฟร	ด	รฟร	ด				

ประโยคที่ 68

----	----	----	--- คํ	----	---	--- คํคํคํ	- คํ คํ
					คํ		คํ

ประโยคที่ 69

ด ฟ ช ฟ	ด ร ฟ ร	ด คํ ร คํ	ด ล คํ ล	----	---	--- ลลล	- ล ล
					ล		ล

ทำนองเชื่อมโยนที่ 2	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 5 วรรคที่ 1	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 64 ประโยคที่ 65 ประโยคที่ 66 ประโยคที่ 67 กับ 68 ประโยคที่ 69		ชอล ฟา เร โด ลา

ประโยคที่ 5 วรรค 2 ทำนองเชื่อมโยงที่ 2

-- ช ช	- ล - ช	- ฟ - ช	-- ล ล
- ช --	- ล - ช	- ฟ - ช	- ล --

ประโยคที่ 70

ด ร ี พ ี ร	ด ต ี ร ี ต ี	ด ล ต ี ล	ด ช ล ช	----	---	--- ชชช	- ช ช
					ช		ช

ประโยคที่ 71

ด ต ี ร ี ต ี	ด ล ต ี ล	ด ช ล ช	ด ฟ ช ฟ	----	---	--- ฟฟฟ	- ฟ ฟ
					ฟ		ฟ

ประโยคที่ 72

ด ล ต ี ล	ด ช ล ช	ด ฟ ช ฟ	ด ร ฟ ร	----	---	--- รรร	- ร ร
					ร		ร

ประโยคที่ 73

ร ช	ช ฟ	ฟ ร	- ร ต	----	--- ต	--- ตตต	- ตตต
					ต		ต
ดช	ดฟ	ดร	ด		ต		ต

ประโยคที่ 74

ดฟชฟ	ดรฟร	ดตรต	ดลตล	ด ฟ	ด ร	ด	- ล
				ดฟ	ดร	ฟมร	ดล

ประโยคที่ 75

ดรฟร	ดตรต	ดลตล	ดชลช	ด ร	ด ต	ด	- ช
				ดร	ดต	รตฟ	ลช

ประโยคที่ 76

ดตรต	ดลตล	ดชลช	ดฟชฟ	ด ต	ด ล	ด	- ฟ
				ดต	ดล	ตฟล	ชฟ

ประโยคที่ 77

ดลคัล	ดชลช	ดพชฟ	ดรพร	ด	ล	ด	ช	ด	- ร
				ดล	ดช	ลชฟ			มร

ประโยคที่ 78

ดชลช	ดพชฟ	ดรพร	ดดรด	ด	ช	ด	ฟ	ด	- ด
				ดช	ดฟ	ชฟม			รด

ประโยคที่ 79

ดลรด์	รลด์ช	ดลชฟ	ลชพร	ด	ด	ร	พร	ด	ด	ร	พร
				ร	พร			ร	พร		

ทำนองเชื่อมโยนที่ 2	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 5 วรรคที่ 2	ลา	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 70 ประโยคที่ 71 ประโยคที่ 72 ประโยคที่ 73 ประโยคที่ 74 ประโยคที่ 75 ประโยคที่ 76 ประโยคที่ 77 ประโยคที่ 78 ประโยคที่ 79		ซอล ฟา เร โด ลา ซอล ฟา เร โด เร

ประโยคที่ 30 วรรค 2 ทำนองเชื่อมโยนที่ 4

-- ด ร	- ฟ - ช	- ล - ช	- ฟ - ร
- ท - -	- ฟ - ช	- ล - ช	- ฟ - ล

ประโยคที่ 138 วรรคที่ 2

ดัดดัด	ดัดดัด	ดัดดัด	ดัดดัด	ดัดดัด	ดัดดัด	ดัดดัด	ดัดดัด

ประโยคที่ 139

ดชชช	ดพพพ	ดมมม	ดรรร	- ดดด	ชดรร	พชพด	รมพช
				ด			
				ด			

ประโยคที่ 140

ลชพล	ชพมช	พมรพ	มรดร	ดลชม	ลชมร	ชมรด	มรดช

ประโยคที่ 141

				--- ร	----	- ลชพ	มรด
ทลทช	ลทลท	ดรดช	ลทด -				- ช

ประโยคที่ 142

			--- ช	-----	--- ร	-----	--- ร
--- ช	-----	-----					

ประโยคที่ 143

-----	--- ช	-----	--- ช	-----	--- ร	-----	-----

ทำนองเชื่อมโยนที่ 4	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 30 วรรคที่ 2	เร	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 138 ประโยคที่ 139 ถึง ประโยคที่ 141 ประโยคที่ 142 กับ ประโยคที่ 143		ลา ชอล เร

ประโยคที่ 31 วรรค 1 ทำนองเชื่อมโยนที่ 4

--- ๗	- ล --	- ร - ด	--- ร
- ๗ --	--- ล	--- ๗	--- ล

ประโยคที่ 144

รื้อรื้อ	- ด - ร	----	ดื้อรื้อ	- ล - ด	----	ลลลล	- ช - ล

ประโยคที่ 145

----	ชชชช	- ฟ - ช	----	ฟฟฟฟ	- ร - ฟ	----	รรรร

ประโยคที่ 146

- ด - ร	----	รื้อรื้อ	- ด - ร	----	ดื้อรื้อ	- ล - ด	----

ประโยคที่ 147

ลลลล	- ช - ล	----	ชชชช	- ฟ - ช	----	ฟฟฟฟ	- ร - ฟ

ประโยคที่ 148

----	รรรร	- ด - ร	----	ดื้อรื้อ	ดื้อรื้อ	ดลลล	ดชชช

ประโยคที่ 149

ดพพพ	ดรพพ	ด	ร	ดพพพ	ดื้อรื้อ	ดลลล	ดชชช
		ล	ล				

ประโยคที่ 150

ดพพพ	ดรพพ	ด	ร	ดพพพ		- รร	- ร
		ล	ล				
				----	---- ร		- ร

ทำนองเชื่อมโยนที่ 4	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 31 วรรคที่ 1	เร	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 144 ประโยคที่ 145 ประโยคที่ 146 ประโยคที่ 147 ประโยคที่ 148 กับ ประโยคที่ 149 ประโยคที่ 150		ลา เร โด ฟา ซอล เร

ประโยคที่ 32 วรรค 2 ทำนองเชื่อมโยนที่ 5 เสียง ซอล

----	- ซุ - ซุ	- ซุ - -	ฟ ฟ - ซุ
--- ซุ	----	- ซุ - ฟ	--- ซุ

ประโยคที่ 158 วรรคที่ 2

ฟดพร	ฟดพร	ฟดพร	ฟดพร	- ด	ดํ	- ด	ดํ	ด	ร
				ด	ดํ			ลซฟ	มร -

ประโยคที่ 159

- ด	ดํ	- ด	ดํ	ด	ซ	- ด	ดํ	- ด	ดํ	ด	ร
ดํ	ดํ	รํดํท	ลซ -	ดํ	ดํ	ลซฟ	มร -				

ทำนองเชื่อมโยนที่ 5	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 31 วรรคที่ 2	ซอล	
ทำนองเดี่ยวจะเข้	ประโยคที่ 158 กับ ประโยคที่ 159		เร

ประโยคที่ 33 วรรค 1 ทำนองเชื่อมโยนที่ 5

- ล - ช	- ฟ - ร	-- ด ร	- ฟ - ช
- ล - ช	- ฟ - ล	- ท --	- ฟ - ช

ประโยคที่ 160

- ด	ด	- ด	ด	ช	กรมฟ	มฟชล	ทด	ชลท
ด	ด	ร	ลช -					

ประโยคที่ 161

ท	พ	ฟ	ด	พ	ร	ด	ล
							ด

ประโยคที่ 162

---	---	- ร	---	---	---	---	---

ทำนองเชื่อมโยนที่ 5	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 33 วรรคที่ 1	เร	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 160 ประโยคที่ 161 ประโยคที่ 162		โต ซอล

ประโยคที่ 35 วรรค 1 ทำนองเชื่อมโยนที่ 6

- ล --	ลช - ท	--- ด	-- ร ม
-- ช ม	- ม ร ด	- ช - ท	- ด --

ประโยคที่ 185

ด	ร	ร	ม	ม	ช	ช	ล	ล	ท	ท	ด	ด	ร	ร	ม
ด	ร	ด	ม	ด	ช	ด	ล	ด	ท	ด	ด	ด	ร	ด	ม

ประโยคที่ 186

ม	ซึ	ช	มึ	ม	ริ	ร	ดี	ด	ท	ท	ล	ด		- ม
ด	ซึ	ด	มึ	ด	ริ	ด	ดี	ด	ท	ด	ล	ดทล	ช	ม

ประโยคที่ 187

----	----	ร	ม	ฟ	ช	ล	-	ท	----	----	ริ	มึ	ริ	ดี	ท	ล
								ท								ล

ประโยคที่ 188

----	----	ริ	ท	ล	ท	ล	-	ช	----	----	ท	ล	ช	ล	ช	-	ม
								ช									ม

ประโยคที่ 189

-	ด	ช	ช	ม	ม	ร	ร	ด	ด	ช	ช	ดี	ด	ริ	ร	มึ
	ช		ด	ม	ด	ร	ด	ด	ด	ช	ด	ดี	ด	ริ	ด	มึ

ทำนองเชื่อมโยนที่ 6	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 35 วรรคที่ 1	มี	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 185 กับ ประโยคที่ 186 ประโยคที่ 187 ประโยคที่ 188 กับ ประโยคที่ 189		มี ลา ม

1.4.5 ทำนองลงจบ

ประโยคที่ 40 วรรค 2 ทำนองลงจบ โยนเสียงที่

- ม - ร	--- ร	- ม - ร	--- ร
----	- ด --	----	- ด --

ประโยคที่ 201 วรรคที่ 2

ช พ ม ร	ด พ ม ร	ช พ ม ร	ด พ ม ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ร ด ท	ล ช ด ช	ล ท ด ร

ทำนองลงจบ	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 39 วรรคที่ 2	เร	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 201 วรรค 1 กับ ประโยคที่ 201 วรรค ที่ 2		เร

ประโยคที่ 41 วรรค 1 ทำนองลงจบ โยนเสียงที่

- ม - ร	--- ร	- ม - ร	----
----	- ด --	----	- ด - ท

ประโยคที่ 202 วรรคที่ 1

ด ร ฟ ช	ล ช ฟ ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ร ด	ร	ฟ ด ร ฟ	ด ร ฟ ช	ท ฟ ช ท
			ท	ช ท ด			

ทำนองลงจบ	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 40 วรรคที่ 1	ที่	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 202 วรรคที่ 1		ที่

ประโยคที่ 42 วรรค 2 ทำนองลงจบ โยนเสียงที่

---ด	--ด ร	-ฟ-ฟ	-ร--
-ฟ-ท	-ท--	---ร	--ดท

ประโยคที่ 202 วรรคที่ 2

ด ร ฟ ช	ล ช ฟ ร	ฟ ช ฟ ร	ฟ ร ด	ร	ฟ ด ร ฟ	ด ร ฟ ช	ท ฟ ช ท
			ท	ช ท ด			

ทำนองลงจบ	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 40 วรรคที่ 2	ที่	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 202 วรรคที่ 2		ที่

ประโยคที่ 43 วรรค 1 ทำนองลงจบ โยนเสียงที่

-ล--	-ช--	-ฟ-ฟ	---ท
--ชฟ	---ฟ	---ด	-ท--

ประโยคที่ 203

ด ร ฟ ช	ฟ ช ท ด	ร ี ด ี ท ล	ช ฟ - ร ี	----	--- ร	----	--- ร

ประโยคที่ 204

ด ี ท ร ี ด ี	ท -ช	----	--- ช ี	----	--- ช	----	--- ร
	ช						

ประโยคที่ 205

ช ฟ ท ช	ฟ - ร	-----	--- ร	-----	--- ร	-----	--- ช
	ร						

ประโยคที่ 206 วรรค 1

รดพร	- ด -	-----	-----	--- ท	-----	-----	---
	ท						ท

ทำนองลงจบ	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 41 วรรคที่ 1	เร	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 203 กับ ประโยคที่ 204 ประโยคที่ 205 ประโยคที่ 206 วรรค 1		เร ซอล ที่

ประโยคที่ 44 วรรค 2 ทำนองลงจบ เสียงที่

- ฟ - ท	-- ด ร	- ร - ร	- ด - ท
- ด - ท	--- ร	- ฟ - ร	- ด - ท

ประโยคที่ 206 วรรค 2

รดพร	- ด -	-----	-----	--- ท	-----	-----	---
	ท						ท

ประโยคที่ 207

ชฟทช	- ฟ ร	-----	--- ร	-----	-----	-----	--- ร
	ร						

ประโยคที่ 208

----	----	----	----	----	----	----	---- ร

ประโยคที่ 209

รดพร	- ด -	----	----	----	----	----	---- ท
	ท						

ประโยคที่ 210

----	----	----	----	----	----	----	----
							ท

ทำนองลงจบ	ประโยค/วรรค	ลูกตก	ลูกตกจะเข้า
ทำนองหลัก	ประโยคที่ 41 วรรคที่ 2	ที่	
ทำนองเดี่ยวจะเข้า	ประโยคที่ 206 วรรค 2 ประโยคที่ 207 กับ ประโยคที่ 208 ประโยคที่ 209 กับ ประโยคที่ 210		ที่ เร ที่

ความสัมพันธ์ของวรรคเพลงและลูกตกในส่วนที่เป็นทำนองโยนทั้ง 7 กลุ่มพบว่าเสียงของลูกตกของวรรคเพลงส่วนมากตกเสียงเดียวกันกับเสียงหลักของแต่ละกลุ่มลูกโยนแต่จะมีบางวรรคเพลงเสียงลูกตกต่างกัน ส่วนความสัมพันธ์ของวรรคเพลงและลูกตกในส่วนที่เป็นทำนองเนื้อเพลงพบว่า ลูกตกของประโยคเพลงในส่วนต้นกับส่วนท้ายมีเสียงลูกตกเสียงเดียวกันกับเสียงหลักของทำนองเพลงทางของวงใหญ่และมีทำนองเพลงทางเดี่ยวจะเข้าในส่วนกลางเพลงเพียงบางประโยคมีลูกตกต่างจากทำนองเพลงทางของวงใหญ่

ประโยคที่ 5 สะบัดสามเสียงในท้องที่ 1 กับท้องที่ 2

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท				
				ดทลช	ดชลท	ดลทด	รทดร

ประโยคที่ 8 สะบัดสามเสียงในท้องที่ 1 ท้องที่ 2 ท้องที่ 4

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท				
				ดทลช	ดชลท	ดลทด	รทดร

ประโยคที่ 9 สะบัดสามเสียงใน 4 ท้องหลัง

ร รรร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท	ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ดร
ช							

ประโยคที่ 11 สะบัดสามเสียงในท้องที่ 1 กับท้องที่ 2

มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท	ฟ ร รรร	ดรฟช	ลชฟช	ล ท ททท

ประโยคที่ 13 สะบัดสามเสียงในท้องที่ 1 ท้องที่ 2 ท้องที่ 3 ท้องที่ 5 ท้องที่ 6 และท้องที่ 8

--- ลชฟ	--- ชฟร	--- มรด	- ร - -	มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 15 วรรคแรก

ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ดร	ดรมฟ	มชมฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 16 ท้องที่ 5 กับท้องที่ 6

ลชฟด	ฟชลท	ล ทดรดท	ลชฟร	มฟช ท ฟ	ท ชฟม ฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 18 วรรคแรก

ลชฟ ช ล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ดร	ดรมฟ	มชมฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 19 ห้องที่ 5 กับห้องที่ 6

ลชพด	พชลท	ล ทดรดท	ลชพร	มฟช ท ฟ	ท ชพม ฟ	มรดร	ด ท ททท

ประโยคที่ 21 วรรคแรก

ลชฟ ชล	ทลช ล ท	ดทล ท ด	รดท ด ร	พชพร	พรดท	รดท ล ช	- ฟ ร
							ร

ประโยคที่ 24 ห้องที่ 1

			- ด - ร	-----	-----	-----	-----
--- รดท	- ท	- ท					
	- ฟ	- ฟ					

ประโยคที่ 25 ห้องที่ 1

--- มรด	- ด	- ด	- ร - ฟ	-----	-----	-----	-----
	- ด	- ด					

ประโยคที่ 26 ห้องที่ 1

--- ชพร	- ร	- ร	- ฟ - ช	-----	-----	-----	-----
	- ร	- ร					

ประโยคที่ 27 ห้องที่ 1

--- ลชฟ	- ฟ	- ฟ	- ช - ท	-----	-----	-----	-----
	- ฟ	- ฟ					

ประโยคที่ 28 ห้องที่ 1

--- ดทช	- ช	- ช	- ท - ด	-----	-----	-----	-----
	- ช	- ช					

ประโยคที่ 29 ห้องที่ 1

--- รดท	- ท	- ท	- ด - ร	-----	-----	-----	--- ท
	- ท	- ท					

ประโยคที่ 32 ทั้งประโยค

พรีดี รพี	พรีดี คีรี	รีดีที คีรี	รีดีที คี	ซพรี พช	ซพรี พ	ดีทช ทดี	ดีทช ท
			ดี		พ		ท

โยนที่ 2 ประโยคที่ 42, ประโยคที่ 43, ประโยคที่ 44, ประโยคที่ 49, ประโยคที่ 52, ประโยคที่ 53, ประโยคที่ 54, ประโยคที่ 55, ประโยคที่ 56, ประโยคที่ 89, ประโยคที่ 92, ประโยคที่ 93, ประโยคที่ 99, ประโยคที่ 106 ดังตัวอย่าง ดังนี้

ประโยคที่ 42 ห้องที่ 1 ถึงห้องที่ 7

			รีดีที คีรี	มีรีดี รมี	พมีรี มีพ	ซพมี พช	พมีรีดี
ลชพ ซล	ทลช ลท	ดีทล ทดี					

ประโยคที่ 43 ห้องที่ 1

ลชพ ดพ	ซลทดี	รีดีพมี	รีดีทช	ลชลพ	ซลซล	ทดีทพ	ซลทดี

ประโยคที่ 44 ห้องที่ 3

----	----	รีดีที คีรี	- มี พ	----	----	----	--- พ
			พ				

ประโยคที่ 49 ห้องที่ 6 กับห้องที่ 7 สะบัดติดต่อกันโดยการซ้ำทำนอง

--- ม	-- ทพ	--- ม	-- ทพ	----	--- มทพ	มทพมทพ	--- ม

ประโยคที่ 52 ห้องที่ 3 กับห้องที่ 4 สะบัดติดต่อกันโดยการซ้ำทำนอง

-- ชม	----	--- รชม	รชมรชม	ร--- มรด	--- ด	--- ดดด	- ดดด
					ด		ด
					ด		ด

ประโยคที่ 53 ห้องที่ 7

--- คคค	- คคค	--- คคค	- คค	--- คคค	- คคค	ลขฟ ฟ	- ชุดค
	ค		ค ช		ค		ค
	ค		ค		ค		ค

ประโยคที่ 54 ห้องที่ 3 ย้ำลูกตกตามด้วยการดีดตบสาย และห้องที่ 7 เช่นเดียวกัน

--- คคค	- คคค		ฟ	--- ฟฟฟ	ฟ ฟ	ลขฟ ฟ	ค ค
	ค	รคท ท	ท				
	ค		คฟ		คฟ		คค

ประโยคที่ 55 การดีดสะบัดสามเสียงในห้องแรกร่วมกับการดีดสะบัดเสียงเดียวในห้องถัดมา

ลขฟ ซล	ซซซ	ทลซ ลท	ลลล	ค้ทล ทค้	ททท	ร้ค้ท ค้ร้	ค้ค้ค้
	ซ		ล		ท		ค้

ประโยคที่ 56 ดีดสะบัดสามเสียงในวรรคแรก

ร้ค้ท ค้ร้	ม้ร้ค้ ร้ม้	ฟ้ม้ร้ ม้ฟ้	ซ้ฟ้ม้ ฟ้ซ้	ซ้ฟ้ม้ซ้	ฟ้ม้ร้ฟ้	ม้ร้ค้ม้	ร้ค้ร้ค้

ประโยคที่ 89 ดีดสะบัดสามเสียงในห้องที่ 1

ลขฟ คฟ	ซลทค้	ค้ทลท	ค้ทลซ	รคคซ	ค้ลซม	ลซมร	ซมรค

ประโยคที่ 92 ดีดสะบัดสามเสียงในห้องที่ 1 และห้องที่ 3 ติดต่อกันภายในห้อง

ทลซ ค้ทล	ซลทค้	ร้ค้ท ม้ร้ค้	ทค้ร้ม้	ค้ร้ม้ฟ้	ซ้ฟ้ม้ร้	ม้ฟ้ซ้ฟ้	ม้ร้ค้ล

ประโยคที่ 93 วรรคที่ 2 ดีดสะบัดสามเสียงติดต่อกันตลอดทั้งวรรค

ม้ร้ค้ค้	ร้ค้ค้ล	ค้ลซ	ลซม	ซลค้ ค้ลซ	มซล ลซม	ร้มซ ซมร	ค้ร้ม ม้ร้ค้
ค้	ล	ซ	ม				

ประโยคที่ 99 ห้องที่ 5 ดีดสะบัดสามเสียงโดยการซ้ำทำนอง

ร้ค้ลซ	ค้ลซม	ลซมร	ซมรค		ค้ร้ม	ฟซฟค	ร้มฟซ
				ทลซ ทลซ	ซ		

ประโยคที่ 106 ห้องที่ 1 กับห้องที่ 5

--- มรด	ดพ	--- ซซซ	ลชดล	--- มีรี	-- ดัพ	- มี - รี่	- ด์ - ล
	- ซ						

การติดขยี้ พบโยนที่ 1 ประโยคที่ 3, ประโยคที่ 12 ตัวอย่าง ดังนี้

ประโยคที่ 3 วรรคที่ 2

พ ร รร	ดรพช	ลชพช	ล ท ททท	ดชลทลทท	รทดรมดรม	ดรมพมรดม	รดทรดทท

ประโยคที่ 12 วรรคแรก

ดชลทลทท	รืตรีมตรีม	ตรีมพมตรีม	รืตรีมตรีม	--- ลชพ	--- รืตรี	--- ด์ทล	--- ทลช

การติดสะบัดสามเสียงร่วมกับการติดทิงนอย พบโยนที่ 1 ประโยคที่ 25, ประโยคที่ 26, ประโยคที่ 27, ประโยคที่ 28, ประโยคที่ 29, ประโยคที่ 32, ประโยคที่ 44 ดังตัวอย่างดังนี้

ประโยคที่ 25 วรรคแรก

--- มรด	- ด	- ด	- ร - พ	----	----	----	----
	- ด	- ด					

ประโยคที่ 26 วรรคแรก

--- ซพรี	- ร	- ร	- พ - ซ	----	----	----	----
	- ร	- ร					

ประโยคที่ 27 วรรคแรก

--- ลชพ	- พ	- พ	- ซ - ท	----	----	----	----
	- พ	- พ					

ประโยคที่ 28 วรรคแรก

--- ดทช	- ช	- ช	- ท - ด	-----	-----	-----	-----
	- ช	- ช					

ประโยคที่ 29 วรรคแรก

--- รดท	- ท	- ท	- ด - ร	-----	-----	-----	--- ท
	- ท	- ท					

ประโยคที่ 32 วรรคแรก

พรีดี ร	พรีดี ร	รีดี ท	รีดี ท	ชพร ฟ	ชพร ฟ	ดีทช ท	ดีทช ท
พ	รี	รี	ดี	ช	ฟ	ดี	ท

ประโยคที่ 44 วรรคแรก

----	----	รีดี ท	- มี่ พ	----	----	----	--- พ
			พ				

การติดสายลวดติดต่อกัน พบที่ทำงานของโยนที่ 1 ประโยคที่ 31, ประโยคที่ 41, ประโยคที่ 42 ดังตัวอย่าง ดังนี้

ประโยคที่ 31 วรรคแรก

			ท	ชชดร	ชชดพ	มรดม	รดรด
พพพช	พพพด	พพพช	พพพ				

ประโยคที่ 41 ทั้งประโยค

พพพ พท	พพพ พท	พพพ พท	พพพ พท	พพพ พท	พพพ พท	พพพ พท	พพพ พท

ประโยคที่ 42 ห้องที่ 1 ถึงห้องที่ 3

			รีดี ท	มีรีดี รมี	พมีรี มีพ	ชมีพ มีช	พมีรีดี
ลชพ ชล	ทลช ลท	ดีทล ทดี					

การรั่วไม้ดีดลากเสียงจากเสียงหนึ่งไปยังอีกเสียงหนึ่ง พบโยนที่ 1 ประโยคที่ 22, ประโยคที่ 23, ประโยคที่ 30, ประโยคที่ 45, ประโยคที่ 47, ประโยคที่ 50 ดังตัวอย่าง ดังนี้

ประโยคที่ 22 ทั้งประโยค

----	----	----	--- ร	----	--- ด	----	--- ช

ประโยคที่ 23 ทั้งประโยค

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ดท

ประโยคที่ 30 ทั้งประโยค

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ท

ประโยคที่ 45 ทั้งประโยค

----	----	----	--- ฟ	----	--- ช	----	--- ช

ประโยคที่ 47 ทั้งประโยค

----	--- ด	----	--- ฟ	----	--- ท	----	--- ฟ

ประโยคที่ 50 ห้องที่ 1 ถึงห้องที่ 5 มีดีดขยี้คั้นในห้องที่ 6 และดีดรั่วไม้ดีดต่อในห้องที่ 7 กับห้องที่ 8

--- ร	--- ม	--- ร	--- ม	--- ร	มรรมชพม	--- ร	--- ม

พบที่ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 3 กับ 4 ประโยคที่ 142, ประโยคที่ 143 ดังตัวอย่าง ดังนี้

ประโยคที่ 142 ทั้งประโยค

			--- ช	----	--- ร	----	--- ร
--- ช	----	----					

ประโยคที่ 143 ทั้งประโยค

----	---ช	----	---ช	----	---ร	----	----

การติดเก็บสายลวดร่วมกับการติดเก็บสายเอก พบที่โยนที่ 2 ประโยคที่ 79, ประโยคที่ 80, ประโยคที่ 81, ประโยคที่ 82 ดังตัวอย่าง ดังนี้

ประโยคที่ 79 วรรคที่ 2

คัลด	ร้ดช	คัลด	ลชพร	ด	ดรพร	ด	ดรพร
				รพร		รพร	

ประโยคที่ 80 วรรคที่ 2

คัลด	ลพช	ชพลช	คัลด	ด	ดคัลด	ด	ดคัลด
				คัลด		คัลด	

ประโยคที่ 81 วรรคที่ 2

คัลด	ร้ดช	คัลด	ลชพร	ด	ดรพร	ด	ดรพร
				รพร		รพร	

ประโยคที่ 82 วรรคที่ 2

คัลด	ลพช	ชพลช	คัลด	ด	ดคัลด	ด	ดคัลด
				คัลด		คัลด	

พบการประดิษฐ์กลวิธีพิเศษในการบรรเลงจะเข้ ดังนี้

กลวิธีพิเศษพบมากที่สุด ได้แก่ การดีดสะบัดสามเสียง ประกอบด้วย การดีดสะบัดสามเสียงในแต่ละห้องเพลง การดีดสะบัดสามเสียงร่วมกับการดีดเก็บ การดีดสะบัดตามด้วยการดีดย้ำลูกตก การดีดสะบัดสามเสียงในห้องแรกตามด้วยการดีดสะบัดสามเสียงในห้องถัดมา ทั้งสิ้นจำนวน 33 ประโยค

กลวิธีพิเศษพบรองลงมา ได้แก่ การดีดสะบัดสามเสียงร่วมกับการดีดทิ้งนอย จำนวน 8 ประโยค การดีดรัวไม้ดีดลากเสียงจากเสียงหนึ่งไปยังอีกเสียงหนึ่ง จำนวน 8 ประโยค การดีดเก็บสายลวดร่วมกับการดีดเก็บสายเอก จำนวน 4 ประโยค การดีดสายลวดติดต่อกัน จำนวน 3 ประโยค

กลวิธีพิเศษพบน้อยที่สุด ได้แก่ การดีดขยี้ จำนวน 2 ประโยค

จะเห็นได้ว่ากลวิธีพิเศษทางเดียวจะเข้เพลงกราวในสามชั้น ที่ครูแสวง อภัยวงศ์ ประพันธ์ขึ้นเป็นทางเดียวที่มีกลวิธีพิเศษซับซ้อน มีการใช้ช่วงเสียงที่ห่างกันออกไประหว่างสายเอกมาสายลวดสลับกันไปมา หรือสายทุ้มขึ้นมายังสายเอกโดยใช้กลวิธีพิเศษสอดแทรกพร้อมกันได้ อย่างลงตัวซึ่งถือว่าเป็นความโดดเด่นของทางเดียวจะเข้นี้บ่งบอกได้ว่าผู้ประพันธ์มีความรู้เชี่ยวชาญทางด้านพิพาทย์ด้วยเป็นอย่างดี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการศึกษาวิเคราะห์เพลงเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางจะเข้ของครูแสวง อภัยวงศ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงองค์ประกอบของบทเพลงที่เกิดขึ้นในแต่ละทำนองเปรียบเทียบกับทำนองทางซ้องวงใหญ่ซึ่งถือว่าเป็นทำนองหลักกับทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้นเรื่องบันไดเสียงและรูปแบบทำนองโดยจำแนกข้อมูลออกดังนี้

1. ศึกษาทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้น โดยวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

1.1 ศึกษาองค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางจะเข้ของครูแสวง อภัยวงศ์

1.1.1 ทำนองขึ้นต้น

1.1.2 ทำนองโยน

1.1.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

1.1.4 ทำนองเชื่อมโยน

1.1.5 ทำนองลงจบ

1.2 ศึกษาเรื่องบันไดเสียง

1.2.1 ทำนองขึ้นต้น

1.2.2 ทำนองโยน

1.2.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

1.2.4 ทำนองเชื่อมโยน

1.2.5 ทำนองลงจบ

1.3 ศึกษารูปแบบทำนอง

1.3.1 ทำนองขึ้นต้น

1.3.2 ทำนองโยน

1.3.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

1.3.4 ทำนองเชื่อมโยน

1.3.5 ทำนองลงจบ

1.4 เปรียบเทียบทำนองซ้องวงใหญ่กับเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น

1.4.1 ทำนองขึ้นต้น

1.4.2 ทำนองโยน

1.4.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

1.4.4 ทำนองเชื่อมโยน

1.4.5 ทำนองลงจบ

2. ศึกษากลวิธีในการบรรเลงจะเข้

2.1 ทำนองขึ้นต้น

2.2 ทำนองโยน

2.3 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

2.4 ทำนองเชื่อมโยน

2.5 ทำนองลงจบ

ผลการวิเคราะห์

1. องค์ประกอบของบทเพลงเดี่ยวกราวใน สามชั้น สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบของเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้น ทางจะเข้ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ทำนองขึ้นต้น

กลุ่มที่ 2 ทำนองโยนหรือลูกโยน

ลูกโยนที่ 1 เสียง ที

ลูกโยนที่ 2 เสียง โด

ลูกโยนที่ 3 เสียง ลา

ลูกโยนที่ 4 เสียง เร

ลูกโยนที่ 5 เสียง ซอล

ลูกโยนที่ 6 เสียง มี

ลูกโยนที่ 7 เสียง เร

กลุ่มที่ 3 ทำนองเชื่อมระหว่างโยนหรือลูกโยน

ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 1 กับลูกโยนที่ 2

ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 3 กับลูกโยนที่ 4

ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 4 กับลูกโยนที่ 5

ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 5 กับลูกโยนที่ 6

กลุ่มที่ 4 ทำนองเนื้อเพลงกราวใน

กลุ่มที่ 5 ทำนองลงจบ

2. เรื่องบันไดเสียง สรุปผลได้ดังนี้

2.1 บันไดเสียงส่วนที่เป็นลูกโยนทั้ง 7 กลุ่มมีดังนี้

2.1.1 ลูกโยนที่ 1 บันไดเสียง ที

2.1.2 ลูกโยนที่ 2 บันไดเสียง ฟา

2.1.3 ลูกโยนที่ 3 บันไดเสียง โด

2.1.4 ลูกโยนที่ 4 บันไดเสียง ฟา

2.1.5 ลูกโยนที่ 5 บันไดเสียง ที

2.1.6 ลูกโยนที่ 6 บันไดเสียง โด

2.1.7 ลูกโยนที่ 7 บันไดเสียง ฟา

2.2 บันไดเสียงส่วนที่เป็นเนื้อเพลง จะอยู่ในบันไดเสียง ฟา

2.3 บันไดเสียงส่วนที่เป็นทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนกับลูกโยนสรุปได้ดังนี้

2.3.1 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 1 กับลูกโยนที่ 2 อยู่ในบันไดเสียง ที

2.3.2 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 3 กับลูกโยนที่ 4 อยู่ในบันไดเสียง ฟา

2.3.3 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 4 กับลูกโยนที่ 5 อยู่ในบันไดเสียง ที

2.3.4 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 5 กับลูกโยนที่ 6 อยู่ในบันไดเสียง ที

2.3.5 ทำนองเชื่อมระหว่างลูกโยนที่ 7 กับทำนองลงจบ อยู่ในบันไดเสียง ฟา

2.4 บันไดเสียงทำนองขึ้นและทำนองลงจบจะอยู่ในบันไดเสียง ที

3. รูปแบบทำนองสรุปได้ดังนี้

3.1 การประดิษฐ์ทำนองในส่วนที่เป็นลูกโยนทั้ง 7 กลุ่ม ผลจากการวิเคราะห์รูปแบบทำนอง แยกออกตามลักษณะการดำเนินกลอนทางจะเข้ พบการประดิษฐ์ทำนองทั้งหมดสรุปได้ดังนี้

การประดิษฐ์ทำนองพบมากที่สุด ได้แก่ การประดิษฐ์ทำนองแบบเก็บ จำนวน 130 กระสวนทำนอง

การประดิษฐ์ทำนองพบรองลงมา ได้แก่ การประดิษฐ์ทำนองแบบลากเสียง จำนวน 16 กระสวนทำนอง

การประดิษฐ์ทำนองพบน้อยที่สุด ได้แก่ การประดิษฐ์ทำนองแบบการเน้นจังหวะตก จำนวน 65 กระสวนทำนอง

4. การเปรียบเทียบทำนองทางซ็องวงใหญ่กับทางเดี่ยวจะเข้เพลงกราวในสามชั้น สรุปผลได้ดังนี้

4.1 ความสัมพันธ์ของวรรคเพลงและลูกตกในส่วนที่เป็นทำนองโยนทั้ง 7 กลุ่มพบว่าเสียงของลูกตกของวรรคเพลงส่วนมากตกเสียงเดียวกันกับเสียงหลักของแต่ละกลุ่มลูกโยนและมีบางวรรคเพลงเสียงลูกตกต่างกันตามหัวข้อต่อไปนี้

4.1.1 ลูกโยนที่ 1 เสียง ที

4.1.2 ลูกโยนที่ 2 เสียง โด

4.1.3 ลูกโยนที่ 3 เสียง ลา

4.1.4 ลูกโยนที่ 4 เสียง เร

4.1.5 ลูกโยนที่ 5 เสียง ซอล

4.1.6 ลูกโยนที่ 6 เสียง มี

4.1.7 ลูกโยนที่ 7 เสียง เร

4.2 ความสัมพันธ์ของวรรณคดีเพลงและลูกตกในส่วนที่เป็นทำนองเนื้อเพลง พบว่า ลูกตกของประโยคเพลงในส่วนต้นกับส่วนท้ายมีเสียงลูกตกเสียงเดียวกันกับเสียงหลักของทำนองเพลงทางของวงใหญ่และมีทำนองเพลงทางเดียวจะเข้าในส่วนกลางเพลงเพียงบางประโยคมีลูกตกต่างจากทำนองเพลงทางของวงใหญ่ ตามตารางในหัวข้อ 1.4.3 หน้า 126 ถึงหน้า 143

5. กลวิธีพิเศษในการบรรเลงจะเข้ สรุปได้ดังนี้

5.1 กลวิธีพิเศษในการบรรเลงจะเข้ ในส่วนที่เป็นลูกโยนทั้ง 7 กลุ่ม ผลจากการศึกษารูปแบบทำนอง พบการประดิษฐ์กลวิธีพิเศษในการบรรเลงจะเข้ แบ่งได้ดังต่อไปนี้

กลวิธีพิเศษพบมากที่สุด ได้แก่ การติดสะบัดสามเสียง ประกอบด้วย การติดสะบัดสามเสียงในแต่ละห้องเพลง การติดสะบัดสามเสียงร่วมกับการติดเก็บ การติดสะบัดตามด้วยการติดย้ำลูกตก การติดสะบัดสามเสียงในห้องแรกตามด้วยการติดสะบัดสามเสียงในห้องถัดมา ทั้งสิ้นจำนวน 33 ประโยค

กลวิธีพิเศษพบรองลงมา ได้แก่ การติดสะบัดสามเสียงร่วมกับการติดทิ้งนอย จำนวน 8 ประโยค การติดรั้วไม้ติดลากเสียงจากเสียงหนึ่งไปยังอีกเสียงหนึ่ง จำนวน 8 ประโยค การติดเก็บสายลวดร่วมกับการติดเก็บสายเอก จำนวน 4 ประโยค การติดสายลวดติดต่อกัน จำนวน 3 ประโยค

กลวิธีพิเศษพบน้อยที่สุด ได้แก่ การติดขยี้ จำนวน 2 ประโยค

จะเห็นได้ว่ากลวิธีพิเศษทางเดียวจะเข้เพลงกราวในสามชั้น ที่ครูแสวง อภัยวงศ์ ประพันธ์ขึ้นเป็นทางเดียวที่มีกลวิธีพิเศษซับซ้อน มีการใช้ช่วงเสียงที่ห่างกันออกไประหว่างสายเอกมาสายลวดสลับกันไปมา หรือสายทุ้มขึ้นมายังสายเอกโดยใช้กลวิธีพิเศษสอดแทรกพร้อมกันได้ อย่างลงตัวซึ่งถือว่าเป็นความโดดเด่นของทางเดียวจะเข้นี้บ่งบอกได้ว่าผู้ประพันธ์มีความรู้เชี่ยวชาญทางด้านปี่พาทย์ด้วยเป็นอย่างดี

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้นทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี เกี่ยวกับโครงสร้างเพลง รวมทั้งกลวิธีการบรรเลงจะเข้ตามแนวทางครูแสง อภัยวงศ์

จากการศึกษาเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้นทางครูแสง อภัยวงศ์ กรณีศึกษา ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างเพลงไทยเกี่ยวกับทางห้องวงใหญ่ เสียงลูกตก วรรคตอน เชื่อมต่อ ช่วงเสียง บันไดเสียง โดยเพลงเดี่ยวจะเข้กราวในนี้มีการขยายจากทางห้องวงใหญ่ สองชั้น ทางธรรมดาโดยยึดลูกตกในแต่ละวรรค ขยายขึ้นให้เป็นการทำนองสามชั้นทางเดี่ยวจะเข้ โดยมีทำนองเชื่อมโยงในแต่ละโยนเพื่อเป็นการเปลี่ยนบันไดเสียง

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาวิเคราะห์เดี่ยวจะเข้ เพลงกราวใน สามชั้น ทางครูแสง อภัยวงศ์ นี้เป็นส่วนหนึ่งของเดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน เถา ที่ครูแสง ได้ประดิษฐ์ทำนองเดี่ยวจะเข้ขึ้น ในส่วนของทำนองสองชั้น กับชั้นเดียว สามารถนำมาศึกษาวิเคราะห์ ในแง่มุมต่างๆ ได้
2. ควรมีการบันทึกโน้ตเพลงเดี่ยวกราวในจะเข้ทางครูท่านอื่นๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ในฐานะที่เป็นมรดกของชาติ
3. ควรมีการศึกษาเพลงเดี่ยวกราวในสำหรับเครื่องดนตรีอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับวิชาการดนตรีในแง่มุมต่างๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

- เกียรติรัตน์ นุ่นสุวรรณ. (2558). วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน สามชั้น ทางอาจารย์ศิวศิษย์ นิลสุวรรณ. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- เกียรติศักดิ์ ทองจันทร์. (2548). วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน : กรณีศึกษาทางนางมหาเทพกษัตริย์สมุห (ครูบรรเลง สาคริก). (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- ดวง อภัยวงศ์. (2511). ชีวิตของข้าพเจ้าโดยพันตรีดวง อภัยวงศ์. อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พันตรีดวง อภัยวงศ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์.
- ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์. (2535). สารานุกรมเพลงไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ.
- ณัฐพล แก้วสุวรรณ. (2545). วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงกราวใน ทางครูฉลวย จิยะจันทร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ทรงวิทย์ แก้วศรี. (2533). ดนตรีไทย โครงสร้าง อภิธานศัพท์ และสาระสังเขป. กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด.
- ธนิศ อยู่โพธิ์. (2535). เครื่องดนตรีไทย. พระนคร กรมศิลปากร.
- ธีรวุฒิ กลิ่นด้วง. (2549). วิเคราะห์เดี่ยวระนาดเอก เพลงกราวใน : กรณีศึกษาครูชฎิล นักดนตรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นตทนนทิ เจริญ. (2551). อาศรมศึกษาครูอุทัย แก้วละเอียด ปีการศึกษา ๒๕๕๑. (หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิกร จันทศร. (2540). ศึกษาเพลงเดี่ยวกราวในทางซ็องวงใหญ่. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ
- บุญเชิด พิณฑพาทย์. (2540). การศึกษาเพลงเดี่ยวกราวในสามชั้นทางระนาดเอก. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์. (2550). ปฐมบทดนตรีไทย. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งธิวา กิจมี. (2540). จะเข้: การสร้างและการบรรเลง. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- วัฒนา ศรีสมบัติ. (2540). วิเคราะห์เพลงไทย. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ

- วิโรจน์ เวชชะ. (2542). เดี่ยวกราวใน ๓ ชั้น ทางปี่ใน ของเรือตรี สุวิทย์ แก้วกระมล. (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศักรินทร์ สุ่มบุญ. (2533). ที่ระลึกการแสดงดนตรีไทยมัธยมศึกษา ครั้งที่ ๑๔. กรุงเทพฯ: กลุ่มโรงเรียน
กรมสามัญศึกษากรุงเทพฯ.
- สงัด ภูเขาทอง. (2532). การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการ
พิมพ์.
- อาทร ธนวัฒน์. (2542). การศึกษาเพลงเดี่ยวกราวในทางจะเข้. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2530). ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพฯ: ศิริวิทย์.
- อุมาพร เปลี่ยนสมัย. (2549). วิเคราะห์เพลงเดี่ยวซอด้วงกราวในทางครูปลั่ง วนขจร. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ประวัติชีวิตคุณครูระวีวรรณ ทับทิมศรี

ภาพ ครูระวีวรรณ ทับทิมศรีตีตะจะเข้

ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี เกิดวันพฤหัสบดีที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ.2483 ณ บ้านเลขที่ 638 ซิงสะพานनावจำเนียร ถนนเพชรเกษม แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร สัญชาติไทย เชื้อชาติไทย ศาสนาพุทธ บิดาชื่อ นายवाद เกิดไซคองาม มารดาชื่อนางทวิ เกิดไซคองาม (ถึงแก่กรรม) มีพี่น้องร่วมบิดามารดา จำนวน 8 คน ดังนี้

1. นายทวีป เกิดไซคองาม ประกอบอาชีพส่วนตัว สามารถตีเครื่องหนังได้ เสียชีวิตแล้ว
2. นางระวีวรรณ ทับทิมศรี ศิลปินอาวุโส
3. นายดำรง เกิดไซคองาม เสียชีวิตแล้ว
4. นายพงษ์พันธุ์ เกิดไซคองาม เสียชีวิตแล้ว
5. นางยุวดี ณ ระนอง ทำงานที่ธนาคาร เอเชีย จำกัด จนเกษียณอายุ
6. นางปิ่นจา เกิดไซคองาม ทำงานธนาคาร กรุงไทย จำกัด จนเกษียณอายุ

7. นางสาววัฒนวดี เกิดโชคงาม หัวหน้าหมวดศิลปะ โรงเรียนวัดสุทธิวาราม

8. นางศุภวรรณ รุ่งเรืองพาณิชย์ ประกอบอาชีพส่วนตัว

ชีวิตครอบครัว

คุณระวีวรรณ ได้สมรสกับคุณสุวิต ทับทิมศรี ครูดีเด่น ประเภทผู้สอนระดับมัธยมศึกษาของครู-สภา ปี พ.ศ. 2526 และครูผู้อุทิศตนเพื่อคุณธรรมและจริยธรรมแห่งมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นหัวหน้าทีมวิทยากรชุดการเรียนการสอน การสร้างวงดนตรีไทย การปรับวงของกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นผู้ประดิษฐ์อังกะลุงราวเป็นคนแรก เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2507 นอกจากนั้นยังเป็นผู้อำนวยการวงมหาดุริยางค์สังคีตเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 25 – 26 พฤศจิกายน 2530 มีนักแสดงและผู้ร่วมงานกว่า 15,000 คน เป็นมหาดุริยางค์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก

คุณระวีวรรณ และคุณสุวิต ทับทิมศรี มีบุตรธิดา คือ

1. นายปรมินทร์ ทับทิมศรี ชื่อเล่น เอ ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น นายชยกรณัฐ ทับทิมศรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยานาฏศิลป์ กรมศิลปากร วิชาเอกดนตรีไทย ระดับปริญญาโท ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นครูสอนดนตรีไทยที่โรงเรียนอัสสัมชัญเซ็นทรัล กรุงเทพมหานคร แผนกประถมและเป็นประธานชมรมครูดนตรีนาฏศิลป์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. นางปัทมรดี หวังฉนิชพันธ์ ชื่อเล่น แอน ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น วรินทร์ทิพย์ รัตนทัตจิโรชิตีเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย สำเร็จการศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถบรรเลงดนตรีไทยได้และเคยไปแสดงดนตรีไทยยังต่างประเทศ สมรสกับนายณัฐกรณศ รัตนทัตจิโรชิตี มีบุตร 1 คน คือ เด็กชายณัฐกรณศ รัตนทัตจิโรชิตี ชื่อเล่น น้องไม้ ปัจจุบันทำงานอยู่ที่ บมจ.เมืองไทยเรียลเอสเตท

ชีวิตการทำงาน

คุณระวีวรรณ ได้ศึกษาในระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนกรุงธนวิทยาลัย ซึ่งมีอาจารย์สด-หเสนี เป็นผู้จัดการและเจ้าของจนสำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนศึกษานารี หลังจากจบการศึกษาครูได้เล่นดนตรีอยู่ที่วงครูสภา ซึ่งเป็นวงดนตรีของกระทรวงศึกษาธิการ ออกอากาศที่วิทยุศึกษาเป็นประจำครูจึงได้รู้จักกับพระยาภูมิ เสวินทร์

การเรียนดนตรีกับครูขุนวิลาศจรรยาหรือนายทองสุข สุขพรินทร์

ครูระวีวรรณ ทับทิมศรีเริ่มเรียนการขับร้องตอนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย กับครูขุนวิลาศจรรยาซึ่งเป็นครูคนแรก ตั้งแต่ชั้นประถม 1 จนถึงประถม 4 ตอนนั้นโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยมีถึงชั้นประถม 4 จากนั้นก็ไปเรียนต่อที่บ้านครูขุนวิลาศจรรยา

การเรียนดนตรีกับครูแสวง อภัยวงศ์และเรียนขับร้องกับครูนิภา อภัยวงศ์

หลังจากนั้นขุนจ๋านง ราชกิจ (จรัล บุญรัตนพันธ์) ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองราชเลขาธิการ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พาครูกับอาจารย์โกวิท ชันศิริ ตอนเด็กๆจะสนิทกันมากวิ่งเล่นด้วยกันมาตลอด ฝากตัวเป็นศิษย์ ให้เรียนจะเข้าที่บ้านครูแสวง อภัยวงศ์ ครูทำงานที่โรงงานยาสูบ อายุประมาณ 50 กว่าปี บ้านครูอยู่ซอยสมประสงค์ 2 แถวโรงหนังเมโทร ซึ่งครูระวีวรรณได้ทั้งทางเพลงและได้เพลงเดี่ยวจะเข้าจากครูแสวง

การเผยแพร่ดนตรีและการขับร้อง

ครูระวีวรรณ ร่วมบรรเลงดนตรีไทยกับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ.2526 ครูเล่าว่า

“ตอนนั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เจริญพระชนมายุ 50 พรรษา”

งานไหว้ครูดนตรีไทยที่บ้าน คุณหญิงชื่น ศิลปะบรรเลง ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) เป็นบุตรของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง) และนางโชติ ศิลปะบรรเลง

การเผยแพร่ดนตรีในต่างประเทศ

ครูระวีวรรณ ทับทิมศรี รับราชการเป็นครูสอนดนตรีและขับร้องของโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ได้ไปเผยแพร่ดนตรีไทยและขับร้องเพลงไทยในต่างประเทศ ได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น บรูไน สิงคโปร์ มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นริศรา พันธุ์ธาดาพร
วัน เดือน ปี เกิด	21 มีนาคม 2535
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา
วุฒิการศึกษา	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2556 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2560
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 49 หมู่ 2 ตำบลหัวเวียงอำเภอเสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13110
ผลงานตีพิมพ์	- แนวทางการพัฒนาทักษะด้านการจำเพลง (ดนตรีไทย) ในงานประชุม วิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

